

21. Perjantaina 12 päivänä maaliskuuta 1993

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevan yleissopimuksen ja siihen liittyvien pöytäkirjojen eräiden määräysten hyväksymisestä 484

Hallituksen esitys n:o 177/1992 vp
Lakivaliokunnan mietintö n:o 1

2) Ehdotus laiksi painovapauslain muuttamisesta 485

Hallituksen esitys n:o 240/1992 vp
Lakivaliokunnan mietintö n:o 2

3) Ehdotukset laeiksi perintökaaren 5 luvun 2 §:n ja perintökaaren voimaannaposta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys n:o 378/1992 vp
Lakivaliokunnan mietintö n:o 3

4) Ehdotus laiksi Lapuan kaupungissa sijaitsevan tehdaskiinteistön ja eräiden alueiden luovuttamisesta apporttiomaisuutena Patruunatehdas Lapua Oy:lle

Hallituksen esitys n:o 371/1992 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 3

5) Ehdotukset laeiksi valtion virkaehtosopimuslain ja työtuomioistuimesta annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys n:o 362/1992 vp
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 2

S.
6) Ehdotus laiksi pysäköintivirhemak-
susta annetun lain 22 §:n muuttamisesta.. 485

Hallituksen esitys n:o 369/1992 vp
Liikennevaliokunnan mietintö n:o 1

S.
7) Ehdotukset laeiksi liikennevakuutus-
lain ja eräiden liikennevahingonkorvaus-
ten sitomisesta palkkatasoon annetun lain
3 §:n muuttamisesta sekä liikennevakuu-
tuslain perusteella korvattavasta kuntou-
tuksesta annetun lain 14 §:n kumoamisesta 487

Hallituksen esitys n:o 340/1992 vp
Liikennevaliokunnan mietintö n:o 2

8) Ehdotus laiksi Puurijärven ja Ison-
suon kansallispuistosta

Hallituksen esitys n:o 352/1992 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 1

9) Ehdotus laiksi Päijänteen kansallis-
puistosta

Hallituksen esitys n:o 353/1992 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 2

Esitellään:

10) Valtioneuvoston periaatepäätös
Imatran Voima Oy:n ja Teollisuuden Voi-
ma Oy:n hakemukseen ydinvoimalaitos-
yksikön rakentamisesta

Ensimmäinen käsittely:

11) Ehdotus laiksi kirkkolain muutta-
misesta 520

Hallituksen esitys n:o 1
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 3

12) Ehdotus laiksi Suomen ja Ruotsin välillä tehdyn maataloustuotekauppaa koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Hallituksen esitys n:o 346/1992 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 1

13) Ehdotus laiksi kansanterveyslain voimaannpanosta annetun lain 11 §:n 8 momentin kumoamisesta

Hallituksen esitys n:o 351/1992 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 2

14) Ehdotukset laiksi asunto-olojen kehittämisrahastosta annetun lain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi ..

Hallituksen esitys n:o 342/1992 vp
Toivomusaloitteet n:ot 1645, 1668, 1695 sekä 1768/1991 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 3

Pöydällepanoa varten esitellään:

15) Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 1 valtioneuvoston tasa-arvolakia koskevasta selonteosta

Puhetta johtaa puhemies Suominen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Astala, Enestam, Hacklin, Halonen, Hautala, Heikkinen, Huuhtanen, Jokiniemi, Jouppila, Kauppinen, Kautto, Kemppainen, Koskinen, Laine, Lax, Lehtosaari, Leppänen J., Lindroos, Louekoski, Markkula, Metsämäki, Moilanen, Nordman, Nyby, Näsi, Pekkarinen, Peltari, Puhakka, Pura, Rauramo, Rinne, Roos T., Rusanen, Rätty, Röntynen, Saastamoinen, Vihriälä, Viinanen ja Väyrynen.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edustajat Hautala ja Jouppila.

S. Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

521 Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden vuoksi ed. Rauramo, virkatehtävien vuoksi edustajat Hacklin, Huuhtanen ja Pura sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Enestam, Jokiniemi, Kautto, Kemppainen, Koskinen, Lehtosaari, J. Leppänen, Lindroos, Louekoski, Metsämäki, Moilanen, Nordman, Näsi, Puhakka, Rusanen, Rätty, Röntynen, Saastamoinen, Vihriälä ja Väyrynen sekä kuluvaan kuun 18 päivään yksityisasioiden vuoksi edustajat Heikkinen ja Lax.

Kirjalliset kysymykset

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuna, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 738, 741, 744, 752, 755, 756, 759, 761, 763 ja 765, kaikki vuoden 1992 valtiopäivistä. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevan yleissopimuksen ja siihen liittyvien pöytäkirjojen eräiden määräysten hyväksymisestä

Osittain kolmas, osittain ainoa käsittely
Hallituksen esitys n:o 177/1992 vp
Lakivaliokunnan mietintö n:o 1

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksesta, joka voidaan nyt hyväksyä tai hylätä, ja lopuksi ainoassa käsittelyssä lakivaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvästä ehdotuksesta, joka koskee sopimuksen niiden määräysten hyväksymistä, jotka vaativat eduskunnan suostumuksen.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Lakivaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvä ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi painovapauslain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 240/1992 vp
Lakivaliokunnan mietintö n:o 2

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotukset laeiksi perintökaaren 5 luvun 2 §:n ja perintökaaren voimaannpanosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 378/1992 vp
Lakivaliokunnan mietintö n:o 3

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus laiksi Lapuan kaupungissa sijaitsevan tehdaskiinteistön ja eräiden alueiden luovuttamisesta apporttiomaisuutena Patruunatehdas Lapua Oy:lle

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 371/1992 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 3

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotukset laeiksi valtion virkaehtosopimuslain ja työtuomioistuimesta annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 362/1992 vp
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 2

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ehdotus laiksi pysäköintivirhemaksusta annetun lain 22 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 369/1992 vp
Liikennevaliokunnan mietintö n:o 1

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Laki-esitys pitäisi hylätä, koska tässä siirrytään käytäntöön, jossa postiluukusta pudotettavalla kirjeellä etsitään määräaikoihin sitoutuvaa oikeusvaikutusta. Tämän sijasta olisi pitänyt asia hoitaa niin, että kun kirje pudotetaan, siihen liittyy postinkantajan tekemä merkintä omaan luettelonsa siitä, että kirje on pudotettu. Tällöin voitaisiin todistaa, että tällainen tiedoksianto on annettu. Nyt käy niin, varsinkin huonoina aikoi-

na, että pysäköintivirhemaksuja ei tällä perusteella maksa kovinkaan moni, vaan jättää tulevaisuuden varaan, ja sen jälkeen tämä prosessi on sitten varsin monimutkainen ja huolta ja myös kustannuksia aiheuttava. Mutta kun näin tyhmästi on liikennevaliokunta päättänyt, niin menköön. Vuoden kuluttua tämä asia on täällä uudelleen ja korjataan siihen tyyliin kuin tarkoitin, että tiedoksianto pysäköintivirhemaksusta tapahtuu ainakin sillä tavalla, että postinkantaja tekee kuittaavan merkinnän omiin merkintöihinsä, jolloin voidaan todistaa, että kyseinen henkilö on tällaisen tiedoksiannon itselleen saanut.

Ed. V. L a u k k a n e n : Arvoisa herra puhemies! En nyt ole aivan varma, onko ed. Aittoniemi oikeassa edes tässä perusasiassa, koska luulin niin, että tämä kirjeen lähettäminen ei sellaisenaan ratkaise määräaikoja, koska se on vain yksi tapa antaa tiedoksi pysäköintivirhemaksu eikä eroa siitä, että pysäköintivirhemaksu laitetaisiin tuulilasinpyyhkijän alle, josta se myös voidaan ottaa pois ja viedä pois, joten luulin, että ed. Aittoniemi ei ole tässä juridisessa määräaikaprosessissa edes oikeassa, mutta sanon tämän vain ajatuksena.

Ed. V i s t b a c k a : Arvoisa puhemies! Ongelmaksi ilmeisesti muodostuu tässä se, että sen jälkeen kun lähdetään pakkoperintään ja jos ei ole virallisesti annettu tiedoksi, saattaa syntyä tilanne, josta aiheutuu yhteiskunnalle moninkertaiset kustannukset. Sen johdosta olen samaa mieltä kuin ed. Aittoniemi, että mitä ilmeisimmin vuoden kuluttua tätä asiaa joudutaan katsomaan uudelleen.

Ed. T e n n i l ä : Herra puhemies! Vastauksena edelliseen ja muihinkin puheenvuoroihin totean, että vaikeata tuntuu olevan byrokratian purku. Tähän saakka on pitänyt saada kirjattuna kirjeenä perintämääräykset perille, ja nyt kun yritetään tätä tilannetta tehdä joustavammaksi ja yksinkertaisemmaksi, niin sekin tuntuu olevan väärin.

Ed. S u h o n e n : Arvoisa puhemies! Meidän ryhmästämme on puhunut poliisi ja nimismies ja nyt on ulosottomiehen vuoro. Sanon, että nyt tämä on aivan oikeasuuntainen. Jos ihmiset haluavat valittaa tästä eikä heitä ole tavoitettu ennen kuin ulosottomiehen kirjeen kautta, niin valitus aika alkaa siitä. Mutta se on hirvittävää

byrokratiaa, että joudun kuittaamaan niitä postissa ja saantitodistuksia pitää tehdä. Minusta suunta on aivan oikea, näin pitää purkaa byrokratiaa ja tämä olisi pitänyt jo paljon aikaisemmin tehdä. Niillä, jotka epäilevät tai ovat syyllistyneet siihen, että eivät ole tiedoksiantoa ottaneet vastaan aikanaan, on vain huono omatunto.

Ed. A i t t o n i e m i : Herra puhemies! Ed. Suhonen katsoo asioita ulosottomiehen kannalta, ja näin hän ei tätä alkuprosessia ymmärrä lainkaan. Kysymys on hänen osaltaan siitä vaiheesta, jolloin ei ole maksettu tai jolloin täytyy haasteenomaisena tiedoksiantona sitten antaa.

Ed. Tennilälle vastaan, että byrokratiaa voidaan purkaa, mutta ei sillä tavalla, että jokin virallinen tiedoksianto, joka on sidottu tiettyihin määräpäiviin ja tiettyihin oikeusvaikutuksiin, olisi hoidettu pudottamalla kuin joulukortti postiluukusta, kun olisi ollut mahdollisuus, että postinkantaja merkitsee omaan vihkoonsa, että tällainen on silloin ja silloin pudotettu. Silloin sillä voisi olla jotakin oikeusvaikutusta. Ei byrokratiaa saa tällä tavalla purkaa, se johtaa anarkiaan.

Ed. V. L a u k k a n e n : Arvoisa herra puhemies! Niin kuin vähän arvelinkin, ed. Aittoniemi taitaa olla väärässä, koska nimismies Vistbacka ei kiinnittänyt siihen huomiota, että tässä yksilön oikeusturva millään tavalla vaarantuisi. Minä vielä toistan sen, ed. Aittoniemi, että ei ole eroa siinä, laittaako pysäköintivirhemaksun tuulilasin ikkunaan, josta joku pikkupoika ottaa sen ja tekee lennokin, vai lähetetäänkö se kirjeitse kotiin. Jos henkilö haluaa kieltäytyä ja kiistää saaneensa sen, niin sitten lähtee liikkeelle se virallinen prosessi, johon perustuvat tiedoksiannot ja määräajat. Ed. Aittoniemi, tämä on vasta sellainen tiedoksianto, että siinä vaiheessa ei ole ratkaisevaa merkitystä, onko se tapahtunut kirjallisesti vai ei; ei ole sen enempää merkitystä kuin sillä, onko se liimattu tuulilasin ikkunaan vai jätetty siihen löyhästi.

Ed. P u l l i a i n e n : Arvoisa herra puhemies! Havaitsen, että tämä on Suomen maaseudun puolueen sisäinen asia, ja kehotan heitä välttämään pysäköintivirheitä, jotta puolueen sisäinen yhtenäisyys säilyy.

Ed. T e n n i l ä : Herra puhemies! Vielä vain ed. Aittoniemelle vastauksena se, että hän ehdot-

taa järjestelmää, jossa toinen ihminen kuittaa toisen ihmisen kirjeen. En usko, että tämä hänen ajattelumallinsa on juridisesti kovin kestäväällä pohjalla eli postimies kuittaa vastaanottajan kirjeen. Eihän se näinkään voi olla. Byrokratiaa tässä on yritetty purkaa, mutta tuntuu olevan vaikeata sekin, kun aletaan saivarrella.

Ed. V i s t b a c k a : Herra puhemies! Toteaisin ed. Pulliaiselle, että mikäli hän nyt kuunteli sen, mitä esimerkiksi minä sanoin ja mitä ed. Aittoniemi sanoi, niin olisi uskonut, että niinkin korkeassa asemassa ja yliopisto-opetuksessa oleva henkilö olisi ymmärtänyt sen sanoman oikein.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Ehdotukset laeiksi liikennevakuutuslain ja eräiden liikennevahingonkorvausten sitomisesta palkatasoon annetun lain 3 §:n muuttamisesta sekä liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain 14 §:n kumoamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 340/1992 vp
Liikennevaliokunnan mietintö n:o 2

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

8) Ehdotus laiksi Puurijärven ja Isonsuon kansallispuistosta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 352/1992 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 1

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

9) Ehdotus laiksi Päijänteen kansallispuistosta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 353/1992 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 2

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

10) Valtioneuvoston periaatepäätös Imatran Voima Oy:n ja Teollisuuden Voima Oy:n hakemukseen ydinvoimalaitosyksikön rakentamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin talousvaliokuntaan, jolle valtiovarainvaliokunnan, hallintovaliokunnan, sosiaali- ja terveysvaliokunnan sekä ympäristövaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

Keskustelu jatkuu:

Ed. J u h a n t a l o : Herra puhemies! Eilen täällä käytiin kyllä hyvin pitkä ja osin ansiokas keskustelu siitä, tarvitsemmeko me suomalaiset lisää energiaa ja tarvitsemmeko erityisesti ydinvoimaa. Näissä energia-asioissa jo viime kevään energiapoliittisen selonteon keskustelusta lähtien on kyllä eräitä vääjäämättömiä tosiasioita Suomen taloudesta tullut esille ja myös siitä, miten Suomen talous toimii.

Energiapolitiikassa on sellainen päätöksenteon kolmio, jonka ohi tai yli me emme pääse, jossa aina kolmion kärjessä ovat talouspolitiikka, energiapolitiikka ja ympäristöpolitiikka. Me tiedämme, että me suomalaiset tuomme käyttämistämme energiasta 70 prosenttia, ja kun me viemme tuotteitamme ulkomaille, meidän teollinen rakenteemme vääjäämättä on sellainen, että me viemme tuotteissamme ulos 40 prosenttia energiastamme.

Kun joudumme harkitsemaan, kykenemmekö nopeasti muuttamaan tätä teollista rakennettamme, emme tietenkään kykene nopeisiin muutoksiin, ja tokko on tarvettakaan nopeisiin muutoksiin. Metsä, puu, metsäteollisuus ja puunjalostusteollisuus on meille ominaista, meille tärkeätä ja, kunhan maailmanmarkkinat ovat kunnossa, myös hyvin tulosta tuottavaa.

Mutta miten rakennamme energiapolitiittisen palettimme siten, että saamme edullista halpaa energiaa ja myös energian tuotantomme on kansalaisten hyväksymää, on vaikea kysymys. Ahon hallituksen linjaus on alusta lähtien ollut se, että hallitus takaa kilpailukykyisen energian hinnan meillä Suomessa. Tämä tarkoittaa silloin erityisen pontevasti kilpailukykyistä sähköenergiaa, jota erityisen paljon tarvitsemme. Ja kun katsoimme talouspoliittista ja teollista rakennettamme, kyllä vääjäämättä on tosiasia, että me tarvitsemme tulevaisuudessa lisää sähköenergiaa. Vaikka energian kulutus on tilapäisesti alentunut, kulutuksen kasvu on ollut pienempi kuin ennakoitiin 80-luvulla, niin me toivomme ja tietysti me kaikki teemme töitä hartiavoimin, että taloutemme jälleen nousee kasvuun, ja energiaa silloin tarvitaan lisää.

Me suomalaiset olemme pääsääntöisesti valinneet sellaisen poliittisen linjan, joka perustuu taloudelliselle kasvulle. Minusta se on välttämättömyys, jos aiomme tästä vaikeasta tilanteesta nytkin nousta. Mutta kuten sanoin, tämän energiapolitiittisen kolmion yksi kärki on talouspolitiikka; se on siis taloudellisen kasvun välttämättömyys, jossa tarvitaan lisää sähköenergiaa.

Siinä yhdessä kulmassa oli ympäristöpolitiikka. Me emme voi hylätä niitä sopimuksia ja kannanottoja, joita Suomi on tehnyt kansainvälisissä kokouksissa ja joihin olemme sitoutuneet myös parlamentin kautta. Me olemme sitoutuneet hyvin tiukkaan elinympäristömme olosuhteiden parantamiseen, ja se jos mikä tulee liki silloin, kun teemme energiaa. Me olemme sitoutuneet siihen, että vähennämme rikkidioksidipäästöjä 80 prosenttia 80-luvun alun päivästä.

Me olemme sitoutuneet siihen, että vähennämme typen oksidien päästöjä 30 prosenttia samassa ajassa.

Mikä kenties kaikkein tärkeintä, olemme sitoutuneet siihen, että hiilidioksidipäästöjen kasvu pysäytetään kokonaisuudessaan 90-luvun lopulla. Nämä kaksi ensimmäistä ovat teknisiä toimenpiteitä edellyttäviä. Ne kyetään tekemään tekniikalla, joka toki maksaa, mutta se ei ole teknisesti mahdotonta. Mutta hiilidioksidipäästöjen määrä on suoraan verrannollinen siihen, mitä me poltamme, miten paljon päästämme hiilidioksidia ilmaan, koska sen poistuminen perustuu luonnossa tapahtuvaan kiertokulkuun. Jos teemme lisää energiaa sillä järjestelmällä, joka meillä nyt on, tarvitsemme erityisesti kivihiiltä. On silloin aivan selvää, että emme kykene kansainvälisiä sitoumuksiamme pitämään.

Jo viime kesän aikana Rion kokouksen yhteydessä meillä suomalaisilla oli epäily, että nämä sitoumukset ovat liian kireitä ja että kehittynyt maailma sitoutuu sopimuksiin, joissa se "huijaa" toinen toistaan ja itseäänkin, mutta kyllä sellainen henki on olemassa, kun kehittyneet valtiot tekevät kansainvälisiä sopimuksia, että niistä pidetään myös kiinni.

Paitsi siitä, miten rakennamme omaa talouttamme ja miten meidän tuontimme kehittyä omin toimenpitein, tietysti viennin kehittyminen riippuu kansainvälisestä kilpailuilmapiiristä. Meille läheisimmät kilpailijat ja myös meille läheisellä sektorilla ovat Venäjä, kun puhutaan puusta ja metsäteollisuudesta, ja aivan erityisesti Ruotsi ja Norja. Tiedämme erinomaisen hyvin, miten naapurimaamme tekevät energiansa, etenkin lähin kilpailijamme Ruotsi. Se tekee perusergian sähköenergiastaan 50 prosenttia vesivoimalla, 45 prosenttia ydinvoimalla ja 5 prosentin verran erilaisilla bioenergioilla: vähäisellä turpeen ja erityisesti puun poltolla ja erilaisten biomassojen hyödyntämisellä. Norja saavuttaa sähkön tuotannossaan 100 prosentin tason vesivoimalla. Meillä sähkö teetetään 6—7 eri tavalla ja käytämme hämmästyttävän paljon kotimaista energiaa, 16—17 prosentin luokkaa, mutta siitä huolimatta meidän pitäisi kyetä tämänkin energian käytön osuutta nostamaan.

Jos lisäämme sähkön tuotantoa, niin kuin on tarpeen, emmekä kykene mihinkään radikaaleihin lisätuotantomahdollisuuksiin bioenergian ja kotimaisen energian lisähyödyntämisillä, kyllä vääjäämättä joudumme silloin katsomaan ydinvoiman ja kivihiilivoiman välillä.

Toimiessani ministeri Tuomiston tehtävissä

Ahon hallituksessa meidän linjamme ja minun linjani oli aivan täsmällisesti se sama, mikä nyt on täällä tullut hallituksen linjana esiin. Mehän sitoudumme energiapolitiittisessa selonteossa erityisesti säästämiseen. Säästöohjelma on sittemmin tuotu ja eduskunnassa hyväksytty. Me olemme selonteossa hyväksyneet sen linjauksen, että me lisäämme kotimaisia energiamuotoja, joista tärkein oli veden käytön lisääminen, joka on jo saatu aikaan Vuotos-päätöksellä.

Mutta välttämättä meidän suomalaisten on kyettävä käyttämään lisää turvetta ja puuta. Niiden kokemusten valossa, jotka ovat teollisten prosessien ulkopuolella ja kodissa tapahtuvan puun käytön lisäksi, ehdottomasti parhaat tulokset on saatu pientaajamien ja keskikokoisten taajamien lämpövoimayhdistelmä-rakenteiden rakentamisesta. Meillä on mahdollista tuottaa muutamia kymmeniä voimalaitoksia, sen tapaisia joita on rakennettu Kuhmoon, Kankaanpäähän ja Pieksämäelle, joissa voidaan kaukolämpöverkkoa hyväksi käyttäen käyttää pääsääntöisesti lämpöenergiaa talojen ja kiinteistöjen lämmitykseen, mutta joissa ylijäämäenergia hyödynnetään sähköksi. Nämä ovat tehokkaita ja hyviä ja tarvitsevat meidän kaikkien tuen.

Minusta on myös järkevää hyvin huolella pohtia Pudasjärven turvevoimalan toteuttamismahdollisuudet. Jos Vapon kanssa löydetään pitkän tähtäimen edullinen turpeen hintaratkaisu, yhteiskunnan panostus rakentamiseen on suhteellisen pieni, ja silloin tämä rakentaminen on kansantaloudellisesti järkevää. Tietenkin täytyy myöntää, että Pudasjärven osalta ei voida hyödyntää melko massiivista jätelämpöä, vaan sähkön tuotanto päästättää meillä jätelämpöä luontoon.

Mikäli siis näillä ratkaisuilla ei kyetä sähkön tuotantoa nostamaan kylliksi ja jos me pidämme nykyisen tuontitasomme sähkössä, niin se asia, joka meillä on pääasiana tänään — käsitellä yhteiskunnan suostumusta ydinvoiman rakentamiselle — on vääjäämätön tosiasia. Se tulee ajallisesti nyt myös ratkaista. Minusta se linja, joka hallituksella on ollut, on alun pitäen ollut sellainen, jossa yksitellen tehdään ratkaisut johdonmukaisesti ja vihdoinkin tullaan siihen vaiheeseen, jolloin perusvoimaratkaisu tulee tehdä.

Vaikka ns. Väyrysen mallista on ollut ristiriitaa ja erilaisia mielipiteitä, minusta oli onni, että ministeri Väyrynen viime hetkellä edellytti kokonaisratkaisun syntymistä kotimaisen energian ja suurvoimaratkaisun suhteen. Minä itse olen vakuuttunut siitä, että muutoin puun ja turpeen

hyödyntäminen olisi saattanut jäädä lapsipuolen asemaan.

Ydinenergialaki on rakennettu siten, kuin täällä on tullut monin osin selville, että se joka haluaa rakentaa ydinvoimalaitoksen, joutuu jättämään siitä lupahakemuksen kauppa- ja teollisuusministeriölle, joka esittelee asian valtioneuvostolle. Valtioneuvosto harkitsee ainoastaan sen, onko aiottu lupahakemus yhteiskunnan kokonaisedun mukainen vai ei. Hallitus on nyt tämän harkinnan tehnyt. Olen iloinen siitä, että se päätyi myönteiseen ratkaisuun. Tämän poikkeuksellisen lainsäädännön perusteella kyseinen ratkaisu on alistettu meille parlamenttiin hyväksyttäväksi tai hylättäväksi. Sen vuoksi tässä yhteydessä ei ole mahdollista rakentaa eduskunnassa ns. suuria paketteja. Me tiedämme hallituksen kannan, että tämä on yksi osa nykyhallituksen viisasta energiapolitiittista linjausta, mutta täällä eduskunnassa meidän pitää vain ratkaista nappia painamalla "juu" taikka "ei".

Minulla on sellainen hytinä mielessäni, että nämä juu-äännet ovat vähitellen lisääntymässä. Toivottavasti talousvaliokunnan asiallinen ja hyvä käsittely aikaansaa sen, että me nippa nappa juuri voitamme.

Ed. P a l o h e i m o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Haluan puuttua ed. Juhantalon puheenvuoron kahteen olennaiseen kohtaan. Ensimmäinen niistä on se, kun hän sanoi, että talouspolitiikka, energiapolitiikka ja ympäristöpolitiikka muodostavat toisistaan pääsemättömissä olevan kolmion. Minä en näe sitä tuolla tavoin vaan näen pikemminkin sen niin, että talouspolitiikka ja ympäristöpolitiikka muodostavat parin, joka pitää pystyä ratkaisemaan pitkällä tähtäyksellä oikein. Energiapolitiikka on näiden kummankin pieni osa.

Kun ed. Juhantalo jatkossa sanoi, että taloudellinen kasvu on välttämättömyys ja tämän peruslähtökohdan johdosta meidän on päästävä lisäydinenergian rakentamiseen, niin tähänkin haluan puuttua siten, että taloudellinen kasvu kokonaisuudessaan on varmasti hyväksi, mutta määrällinen taloudellinen kasvu ei missään tapauksessa ole välttämättömyys, vaan se on pitkällä tähtäyksellä torjuttava asia.

Näin ollen ydinenergiakysymys on pitkälti filosofinen, aatteellinen, kysymys, joka liittyy siihen, minkä tyyppistä talouspolitiikkaa halutaan harjoittaa ja miten ympäristöpolitiikka ja talouspolitiikka asetetaan vastakkain. Pitkällä tähtäyksellä, ed. Juhantalo, asia on kyllä sillä

tavalla, että talouspolitiikan pitää alistua ympäristöpolitiikalle. Ympäristöpolitiikka on se, joka asettaa talouspolitiikalle tietyt raamit, joiden puitteissa sen on toimittava, ja energiapolitiikka asettuu näihin raameihin myöskin. Tällä logiikalla emme päädy rakentamaan viidettä ydinvoimalaa.

Ed. Tiuri (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Juhantalo mainitsi, että lama-aikana energian kulutus pysähtyy, ja niinhän se on ollut. Mutta juuri viimeisimmät tiedot sähkön kulutuksesta 12 viimeiseltä kuukaudelta osoittavat, että sähkön kulutus on jo ryhtynyt kasvamaan 2 prosentilla Suomessa. Kun vielä kuitenkin on paha lama-aika, niin tässä käy aivan samalla tavalla, jos lama-ajan perusteella sähkön kulutusta arvioidaan tulevaisuudessa, että helposti mennään niihin väittämiin, mitä täällä eilenkin esitettiin monessa puheenvuorossa, että sähköä ei enää tarvita lisää.

Pääjohtaja Koivistohan 70-luvulla totesi, kun TVO II -reaktoria hankittiin, että se sähkö varmaan johtaa ylituotantoon. Silloin oli juuri lama ja sähkön kulutuksen kasvu oli hetkeksi pysähtynyt. Lopputulos on kuitenkin se, että sen jälkeen kun tuo TVO II hankittiin, olisi tarvittu jo neljä kappaletta niitä, jotta olisi voitu sähkön kulutuksen kasvu saada katetuksi ydinenergialla. Kun ydinenergiaa ei ole riittävästi lisätty, on jouduttu hiilivoimaan, joka on ollut toinen vaihtoehto.

Ed. Paloheimon filosofioihin voi tietenkin yhtyä siinä mielessä, että materiaallinen taloudellinen kasvu ei varmaan ole jatkuvasti mahdollista, mutta sen sijaan taloudellinen kasvu, joka suuntautuu yhä enemmän aineettomiin hyödykeisiin, aineettomaan suuntaan, on välttämätön, jotta me pärjäisimme tulevaisuudessa.

Ed. Hassi (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Juhantalo puheensa alkupuolella viittasi kansainvälisiin sitoumuksiin, joita Suomella on.

Suomi ei kuitenkaan ole sitoutunut pitämään aina ja ikuisesti teollista rakennettaan energiain-
tensiivisenä. Se ei varsinkaan ole sitoutunut siihen, että se teollisuuden laajentaminen, mitä tässä maassa tapahtuu, aina tapahtuisi nimenomaan sen paljon energiaa kuluttavan ja vähän ihmistyötä vaativan teollisuuden kohdalla.

Suomi ei myöskään ole kansainvälisesti sitoutunut jatkuvaan yksityisautoilua suosivaan liikennepolitiikkaan.

Suomi ei ole myöskään sitoutunut jättämään metsiin sitä 10:tä miljoonaa kuutiometriä puuta vuodessa, joka metsäammattilaisten mielestä pitäisi harventaa, jotta metsien tuotanto pysyisi nykyisellään ja jotta tulevaisuudessakin olisi ka-
tetta myös puun teolliselle käytölle, muulle kuin energiakäytölle.

Entinen ministeri Juhantalo viittasi myös mm. Norjan vesivoiman hintaan. Täällä on muissakin yhteyksissä puhuttu Ruotsin, Norjan ja Kanadan edullisesta vesivoimasta. Minä herättäisin kysymyksen, millä perusteella Suomen pitää yrittää kilpailla sellaisessa sarjassa, johon meillä ei ole luontaisia edellytyksiä. Olin todella iloinen kuullessani äsken ed. Tiurin näkemyksen siitä, että meidän pitää pyrkiä laadulliseen kasvuun. Näinhän se on. Mutta laadullista kasvua varten me emme mitenkään välttämättä tarvitse sähkön kulutuksen kasvua.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Taloudellinen kasvu on välttämätöntä juuri nyt ja tästä eteenpäin siitä syystä, että muuten me emme pysty maksamaan velkojamme. Taloudelliseen kasvuun voidaan suhtautua toisella tavalla tulevaisuudessa, jos me sopeutamme elämämme sillä tavalla, että taloudellisen kasvun välttämättömyys ei ole niin voimakas kuin tällä hetkellä.

Ed. Paloheimo, jonka puheenvuoron johdosta vastauspuheenvuoron pyysin, sanoi vähän siihen suuntaan, että ympäristöpolitiikka tulee jyräämään talouspolitiikan tai kävelemään sen yli. Se ei kyllä pidä paikkaansa eikä saakaan pitää paikkaansa, vaan näiden kahden asian tulee kulkea käsi kädessä, ed. Paloheimo. Kumpikin on välttämätön ja tärkeä, mutta se, että yksinomaan katsotaan asioita ympäristöpoliittisin perustein, ei ainakaan lähitulevaisuudessa ole mahdollista, mutta käsi kädessä käynti kyllä, ed. Paloheimo.

Ed. Hautala merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Juhantalo (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Hassille sanoisin vain sen, että Suomi on tehnyt kansainvälisiä sopimuksia ja sitoumuksia siten kuin kansainvälisiä sopimuksia tehdään. Mutta yhteiskunta on sitoutunut järjestämään Suomen kansalaisille työtä. Tavaratuotanto ja tavaratuotannon tehokas jatkaminen on pitkällä ajalla vielä välttämättömyys

meille suomalaisille ennen kuin me pääsemme uuden yhteiskunnan näennäistyöhön, joka tuottaa tuotantopanoksia kansantalouteemme. Minä en sellaiseen usko. Tavaratuotanto on ja tulee olemaan tärkeä.

Norjan energian hintaan vertaaminen on äärimmäisen välttämätöntä. Me olemme sitoutuneet haittaverojärjestelmiin, jotka perustuvat erityisesti fossiilisiin polttoaineisiin. Kun Norja ja Ruotsi myllyttävät sähköä tulevaisuudessa ns. verottomasta vedestä, on meidän oltava äärimmäisen tarkkoja siinä, miten me teemme omat energiarakenteemme niin, että siinä mahdollisimman pieni osa olisi sitä, mitä olemme sitoutuneet kansainvälisesti voimakkaasti veroittamaan.

Ed. P a l o h e i m o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perun ed. Aittoniemen ystävällisestä pyynnöstä hänelle tarkoittamani murskaavan vastauspuheenvuoroni.

Ed. H a s s i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten ed. Juhantalo en minäkään usko siihen, että pärjäisimme ilman tavarantuotantoa. Mutta tavaroitakin tuottavassa teollisuudessa on erittäin suuria eroja siinä, miten suuri osuus työllä ja miten suuri osuus energialla on tuotantopanoksena.

Viime syksynä laskin Suomen teollisuustilastosta seuraavanlaisen esimerkin: Jos kiristäisimme 5 miljardilla ennen kaikkea hiilidioksidin päästöjen verotusta ja samalla summalla alentaissimme työnantajamaksuja, niin jopa konepajateollisuus hyötyisi tästä, koska jokaisella teollisuudenalalla on myös työvoimakustannukset. Suomessa on vain kolme suurta teollisuusryhmää: metallisulatot, massa- ja periteollisuus ja kemian teollisuus, joissa energiakustannusten osuus on niin suuri, että muutos nostaisi kokonaiskustannuksia. Jos energiaverotuksen tuotto suunnattaisiin työvoimakustannusten alentamiseen, siis työnantajamaksujen alentamiseen, kaikilla muilla elinkeinoaloilla kokonaiskustannukset laskisivat. Juuri tällä tavalla me loisimme työllistämisen edellytyksiä Suomessa.

Ed. Jouppila merkitään läsnä olevaksi.

Ed. N i i n i s t ö : Herra puhemies! Kun tämä asia on tullut valotetuksi jo kovin monelta taholta, tyydyn esittämään vain muutamia talouspoli-

tiikkaan liitännäisiä kysymyksiä tässä yhteydessä.

Taloudellisen laman nopeaa väistymistä ei ole näköpiirissä. Päinvastoin ne merkit, jotka teollisuustuotannon voimakkaana kasvuina näkyivät, alkavatkin jäädä nyt pienemmiksi kuin viime vuoden aikana parhaimmillaan arvioitiin eli odotettiin 3 prosentin kasvua. Tämän vuoden lopulla vasta saavutettaneen neljän vuoden takainen teollisuustuotannon taso, mikäli vienti jatkuu häiriöttömänä. Lama ei siis ole väistymässä mitenkään nopeasti eikä kotimarkkinoilla ole näköpiirissä kysynnän elpymistä. Teollisuustuotannosta 2/3 suuntautuu kotimarkkinoilla, ja erityisen vaikealta tilanne näyttää siellä rakennusosalalla, jonka tuotannon määrä supistuu yhä, arvioiden mukaan noin 15 prosenttia.

Ainoa tapa luoda uusia työpaikkoja on investointien käynnistäminen. Teollisuuden investointien syöksen katkaisemiseksi tarvitaan mm. verotuksellisia kiihokkeita. Lisäksi pkt-yrityksille suunnattu korkotuki ja valtion takaukset olisivat tärkeitä. Juuri nyt olisi erityisen tarpeellista käynnistää myös taloudellisesti perusteltuja julkisia investointeja.

Reaalikorko Suomessa on kovin korkea, uuden pääoman saanti on vaikeaa ja rahoituksen saanti varsinkin ulkomailta häiriintynyt valtion valtavasti kasvaneen lainanoton myötä. Tässä taloudellisessa tilanteessa ei ole varmaankaan mahdollisuuksia eikä edes varaa elvyttää lisävelkaantumisella. Se johtaisi korkotason nousuun. Sen sijaan julkisista menoista voitaisiin etsiä lisää säästökohteita, jotka käytettäisiin mm. rakennus- ja peruskorjaushankkeiden käynnistämiseen. Yksistään työllisyyden hoitomenot tulevat tänä vuonna olemaan yli 30 miljardia markkaa. Suuntaamalla varat tehokkaammin ja siirtämällä painopistettä tukityöllistämisestä harjoittelu- ja koulutuspaikkojen luomiseen voitaisiin saavuttaa huomattavia säästöjä siinäkin suhteessa.

Herra puhemies! Mitään yhtä ainoata keinoa investointien vauhdittamiseksi ei tietenkään ole olemassa. Uudet investoinnit edellyttävät vienin kasvua ja sen kannattavuuden parantumista sekä uuden riskirahoituksen saatavuutta ja sen kohtuullisempaa korkotasoa. Tehokkain keino kotimarkkinoitten elvyttämiseksi olisi käynnistää sellaisia investointeja, joita parempina aikoina runsaamminkin tarvitaan. Teollisuudessa on esimerkiksi monia ympäristönsuojeluun liittyviä hankkeita, joiden toteuttamiselle pitäisi juuri nyt luoda taloudellisia edellytyksiä.

Erittäin tärkeä ja keskeinen perustekijä uusien investointien käynnistymiselle on varmuus riittävästä energian saannista. Teollisuuden energian saanti kohtuulliseen hintaan on siksi välttämättä turvattava. Epävarmuus tässä suhteessa estää muunkin investointitoiminnan käynnistymistä. Siksi on erityisen tärkeää, että eduskunta kykeneisi tekemään myönteisen ydinvoimapäätöksen. Se loisi osaltaan uskoa talouskasvun käynnistymiseen ja vauhdittaisi teollisuuden investointihankkeiden käynnistymistä.

Ydinvoimalan rakentamista koskeva päätös olisi siis tehtävä kiireellisesti. Yksistään sen rakentamisen on arvioitu merkitsevän 35 000:ta miestyövuotta. Välittömät vaikutukset alkaisivat välittömästi suunnittelusta ja ulottuisivat rakennustoiminnan lisäksi laajalti myös erityisesti metalliteollisuuteen. Myönteinen päätös merkitsisi samalla uskonvahvistusta muidenkin teollisten investointien käynnistymiselle. Ydinvoimapäätös poistaa sekä energian saatavuuteen että sen hintaan liittyvät epäilykset. Tämä investointeja vauhdittava päätös ei myöskään edellytä valtion rahoitustukea.

Nyt olisi lisäksi käynnistettävä lähitulevaisuudessa tarpeellisia investointeja infrastruktuuriin esimerkiksi liikenneväylien rappeutumisen estämiseksi. Tämä tulisi toteuttaa valtion velanottoa paisuttamatta, ja se taas edellyttäisi vastaavia kulusäästöjä toisaalla valtion menoissa.

Teollisuus, siis ilman rakennustoimintaa, saattaa vuoden lopulla yltää samoihin tuotantomääriin kuin vuonna 1989. Jotain osoittaa se, että se toteutuu, siis saman suuruinen tuotanto, yli 100 000 työntekijää pienemmällä henkilömäärällä. Lama on siis lisännyt merkittävästi tuottavuutta, jossa suhteessa on ollut reserviä paljon.

Työttömyyden raju kasvu ei ole tietenkään vain suomalainen ilmiö, ei edes pohjoismainen ilmiö, ja on syytä pelätä, että työttömyys jää sietämättömän korkeaksi pitkäksi aikaa, mahdollisesti koko vuosikymmenen ajaksi.

Teollisuuden tuotannon kasvu perustuu liki täysin viennin kehitykseen. Kun kotimarkkinoilta ei ole merkittävää apua tiedossa, se edellyttää viennin markkinaosuuksien valtaamista erittäin kovassa kansainvälisessä kilpailussa. Kohtalokasta olisi, jos tässä tilanteessa teollisuuden kohenut kilpailukyky tuhraantuisi kotimaisen kustannustason nousuun. Lähiajan talous- ja tulopolitiikassa on keskityttävä näiden kustannuspaineiden ja riskitekijöiden hallintaan. Samalla on käynnistettävä sellaisia investointi-

hankkeita, jotka vauhdittavat talouden elpymistä. Myönteinen ydinvoimapäätös on elvyttävistä investointihankkeista selkeästi keskeisin ja tärkein. Jos samanaikaisesti kyetään lisäsäästöillä rahoittamaan valikoivaa elvytystä, voidaan selvittää pahimman lamakauden yli.

Ed. Kalliomäki: Puhemies! En lähde tässä yhteydessä tarkemmin ruotimaan hallituksen energiapolitiittisia ehdotuksia, joilla se viimeinkin on suvainnut eduskuntaa lähestyä. Jääköön se asia yksityiskohtaisemman käsittelyn aiheeksi, kun eduskunta tässä salissa vielä myöhemmin käsittelee asiaa. Sen kuitenkin voi heti sanoa, että hallituksen periaatepäätös koskien hakemusta uuden ydinvoimalayksikön rakentamiseksi on kaikkine päätöksiin liittyvine sivuehtoineen sellainen energiacktail, että sille pitäisi jo ennen käyttöönottoa tehdä sama temppu, jonka Alko Oy teki salmiakkikoskenkorvalle äskettäin.

Energiapolitiikka on, täytyy tunnustaa, sellainen politiikan lohko, johon sekoittuu niin tietoa kuin uskoakin. Tietoa meille kansanedustajille on tullut varmaankin tuhansia sivuja. Tiedon tiivistäjästä on ollut huutava pula. Meidän on nopeassa aikataulussa annettava vastaus siihen, mikä on tulevaisuudenkuvamme, mitä olemme valmiit tarjoamaan nykyisille ja tuleville suomalaisille sukupolville.

Haluan painottaa sitä arkista asiaa, että vastuunkanto nykyisyydestä on mitä suurimmassa määrin vastuuta ihmisten työstä ja toimeentulosta, siitä että niitä on tarjolla. Enkä näe asian tulevaisuudessa tässä paljon muuttuvan. Maailma toki muuttuu. Lisääntyvä tieto ja tekniikka ovat osa tulevaisuuttamme, mutta toimeentulon perusta on jatkossakin ihmisissä itsessään ja heidän työssään. Sen on oltava lähtökohta, joka huomioidaan myös tämän eduskunnan ratkaisuissa nyt ja tulevaisuudessa.

Tämän päivän Suomi kaipaa positiivisia viestejä ja päätöksiä. Meille ei saa muodostua ikään kuin ylhäältä annetuksi tosiasiaksi, luonnonlaiksi, puolen miljoonan ihmisen työttömyys. Meidän on osoitettava erityisesti nuorillemme, että eduskunta on se paikka, jossa otetaan vastuuta siitä, että heidän, näiden nuorten, panos tälle maalle on tervetullut.

Vielä viime vuonna eduskunta oli suurella innolla kannattamassa perusvoiman lisätarpeen ratkaisemista ainakin yhtenä vaihtoehtona maa-kaasuputken vetämisellä Norjan rannikolta Suomeen. Nyt on selvinnyt, etteivät myyjä, saati

sitten matkan varrella oleva Ruotsi olleekaan erityisen kiinnostuneita tästä hankkeesta. Haltenbanken esiintymä on siis ainakin toistaiseksi poissa kuvioista. Seuraavat kuviot ovat mahdollisia vasta ensi vuosituhatosen taituttua paremmalle puolelle. Maakaasu voi olla tulevaisuuden lisääntyvä energiamuoto tässä maassa, ja uskon, että näin onkin, mutta vain mikäli osaamme nämä välivaiheet toimia oikealla tavalla.

Kun viime vuonna keskustelimme energiapolitiikasta, työllisyysilanteemme oli vähän parempi. Lama ei ollut ihan näin syvä. Huoli ilman saastumisesta ei painanut mieltämme aivan näin voimakkaasti, ja uskoimme, että perusvoiman lisääntymiseen löytyisi uusia vaihtoehtoja. Nyt voi sanoa, että olimme sinisilmäisiä ja olimme optimisteja, mutta nyt optimismin aika on ohi.

Hallitus on suurin piirtein viitannut kintaalla energiapolitiikan selontekokeskustelun yhteydessä esitetyille kannanotoille.

Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä on edellyttänyt energian selkeitä ja riittäviä säästötoimia. Hallituksen valtiontaloudellisesti mahdollisiksi katsomat säästötoimet ovat sellaisia, että niillä sähkön ominaiskulutusta vuoteen 2005 mennessä voitaisiin alentaa ehkä 10–15 prosenttia. Ihanneolosuhteissa tehokkainta nykyteknikkaa hyväksi käyttäen lukema voisi olla jopa 20 prosenttia. Minusta tuntuu siltä, että hallitus ei ole ottanut vakavasti energiansäästö lupauksiaan.

Vuoteen 2005 mennessä sähkön tuotannon kapasiteettiaukko kasvaa tuontisopimusten ja laitosten sulkemisien seurauksena 3 400 megawattia. Tämä on KTM:n tieto. Kun kokonaiskapasiteetin tarve samaan aikaan on edelleen KTM:n arvion mukaan 16 500 megawattia, niin tarvitsisimme todella ihanneolosuhteita ja tehokkainta nykyteknikkaa. Tämän aukon täyttämiseen eivät hallituksen esittämät säästötoimet riitä alkuunkaan.

Ongelma on, että hallituksen esitykset puuttuvat pääsääntöisesti kulutukseen. Maksajat löytäisivät tälläkin kertaa samoista kuluttajaryhmistä kuin hallituksen ydinenergiapakettiin liittyvissä veroratkaisuissa. Maksu kohdistuisi taa- jassa asuvaan väestöön ja liikenteeseen.

Mikäli haluttaisiin puuttua todellisiin ongelmiin, tällöin olisi tehtävä rakenteellisia uudistuksia energian tuotannossa, siirrosta ja jakelussa, koska tuotetusta ns. primäärienergiasta hukkuu matkalla yli 30 prosenttia ja käyttäjän tavoittaa vain 65 prosenttia.

Onko niin, että Ahon hallituksen energiaratkaisu perustuu sen talouspoliittisen linjan jatkumiseen, joka on tuottanut tähän mennessä bruttokansantuotteen rajun miinuskasvun? Tuota miinusten tietä jatkettaessa ei todella tarvitse huolehtia lisäenergian tarpeesta, sillä sitä ei silloin synny. Mutta silloin jatkuu ja silloin syntyy entistä rajumpi massatyöttömyys sekä konkursien ja velkakierteen kasvu, hyvinvointi-Suomen alasajo. Energiaa säästyy, mutta Suomi ei säästy.

Olemme vähän kuin pattitilanteessa. Todellisiin säästötoimiin ei hallituksella näytä olevan tarkoitusta ryhtyä. Todelliset, nimenomaan sähkön tuottamiseen liittyvät perusvoimaratkaisut ovat tällä hetkellä kivihiilen ja ydinvoiman varassa. Tuontisähkön varaan emme voi emmekä saa laskea. Puun, turpeen, vesivoiman, aurinkopaneelien ja tuulivoiman osalta ovat valitettavasti kysymyksessä sittenkin marginaaliset lisäysmahdollisuudet keskipitkällä aikavälillä.

Rooman klubi päättyi vuosi sitten etsimään energiapolitiikan kauhun tasapainoa todeten, että öljy on liian kallista, hiili liian saastuttavaa, uusiutuvia luonnonvaroja on liian vähän ja fuusioon perustuva ydinvoima on liian kaukaisessa tulevaisuudessa. Ahtaan paikan edessä Rooman klubi tuli seuraavaan tulokseen: "Monet meistä ovat jo pitkään olleet huolestuneita ydinvoimailoiden nopeasta lisääntymisestä niiden ilmeisten vaarojen sekä ydinjätteen varastointiongelmien vuoksi, mutta nyt myönnämme vastahakoisesti, että hiilen ja öljyn käyttö on niiden tuottaman hiilidioksidin vuoksi todennäköisesti vaarallisempaa yhteiskunnalle kuin ydinenergia. Tämän vuoksi on voimakkaita perusteita pitää ydinvoimalavaihtoehto avoimena ja kehittää nopeita hyötöreaktoreita."

Rooman klubi, kuten tiedämme, harrastaa globaaleja mittakaavoja, mutta juuri tässä asiassa sen kanta ravistelee myös meitä ja osuu itse asiassa suoraan suomalaiseen todellisuuteen. Meidän on valittava 30–40 vuoden tähtäimellä järkevin, vähiten saastuttava ja työllisyyttä elvyttävin sähkön tuottamismuoto. Se voi tuntua valinnalta ruton ja koleran välillä, kuten eilen totesin, ja sitä kai se onkin, jos puntarissa todella ovat ydinvoima toisella ja kivihiilipohjainen energian tuotanto toisella puolen. Silti siinä valinnassa ei mielestäni voi tulla mihinkään muuhun kuin samaan käsitykseen Rooman klubin kanssa.

Toivon, että jokainen tämän eduskunnan jäsen määrittelee sisällään ensiksi yhteiskuntakehityksen, jota tavoittelee ja jonka uskoo mahdolli-

seksi työllisyyden tason ja ihmisten toimeentulon sekä niiden edellyttämän talouden kasvun osalta, ja että itse kukin sen jälkeen arvioi, mitä se merkitsee energiapolitiikan kannalta. Minulle tällainen punninta tässä vaiheessa tuottaa tulokset, että tarvitsemme lisää perusvoimaa, jos saavutamme kansantalouden kehityksen, jollaista meidän pitää tavoitella.

On selvää, että talousvaliokunta tulee olemaan kovan paikan edessä, koska se on se työjuhta, joka meidän kaikkien puolesta ja yhdessä meidän kanssamme tekee nyt lähiviikot ja tämän kevään töitä selvittääkseen mahdollisimman perusteellisesti nämä asiat ja saattaakseen sitä kautta sitten asiantuntevan, toivottavasti mahdollisimman yksimielisen kantansa meidän kaikkien tietoon. Olemme niin ison asian kanssa tekemisissä, että eduskunnalla ei ole varaa erehtyä.

Arvoisa puhemies! Suomi on viime vuosina sitoutunut useisiin kasvihuonekaasujen rajoitus-sopimuksiin. Rikkipäästöjä pitäisi vähentää vuoden 80 tasosta vuoteen 2000 mennessä 80 prosenttia, typen oksideja Sofian sopimuksen mukaisesti vuoden 87 tasosta 25 prosenttia vuoteen 2000 mennessä, hiilivetyjä Geneven sopimuksen mukaisesti vuoden 88 tasosta vuoteen 99 mennessä 30 prosenttia. Cfc-kaasut pitäisi poistaa käytöstä vuoteen 99 mennessä, ja viimeksi Rio de Janeirossa sitouduimme rajoittamaan hiilidioksidin, metaanin ja typpidioksidin nettopäästöt vuonna 2000 vuoden 1990 tasolle. Itse tuen edelleenkin näitä tavoitteita. Mutta syytään kysyä, tukeeko Ahon hallituksen enemmistö näitä tavoitteita. Se on tärkeä kysymys, koska hallituksen esitykset eivät mielestäni toimi siihen suuntaan.

Nyt puhumme tai ainakin pitäisi puhua sähkön tuottamisesta ja säästämisestä. Koska Suomessa sähkö kuitenkin tuotetaan pääasiassa ilman hiilipitoisia polttoaineita, merkitsee sähkön korvaaminen jollain muulla energialla yleensäkin päästöjen lisääntymistä, ei vähentymistä. Viimeisimpien tutkimusten mukaan voi kai sanoa, että sähkön säästö ei voi äärimmilleenkään vietyinä täyttää kuin osan hiilidioksidipäästöjen rajoittamistavoitteista.

Tällä haluan sanoa sen tosiseikan, että nykyisiä energialähteitä on korvattava selkeästi saasteettomilla vaihtoehdoilla. Tällaisia vaihtoehtoja eivät ole hallituksen markkinoimat puu ja turve, se on sanottava puuenergian monista eduista huolimatta. Ne eivät myöskään ole todellinen vastaus nimenomaan sähkön lisäkapasiteetin tuottamisessa.

Hallitus on sitonut ydinenenergiapakettinsa väärillä nyöreillä. Hallituksen ja erityisesti keskustan, tarkemmin sanoen Paavo Värysen, junaileman päätöksen taustalla onkin voimakas halu tukea metsänomistajia parantamalla hakkeen ja turpeen kilpailukykyä hiilen ja öljyn verotusta nostamalla. Näiden energiamuotojen hintaero on kuitenkin niin suuri, ettei se ole veroilla ja verohelpotuksilla tasattavissa, vaikka verotusta toki on käytettävä. Muutos voi tapahtua vain ostohintaa ja keräilykustannuksia alentamalla.

Arvoisa puhemies! Hallituksen päätösten seurauksena lisälaskun maksajat löytyvät asutuskeskuksissa asuvista ja liikenteestä. Hallituksen esittämä veromalli on kaikkea muuta kuin neutraali, mm. ydinvoima jäisi veron ulkopuolelle. Osaltani olen kannattamassa sellaista energia-veromallia, joka perustuu toisaalta polttoaineen aiheuttamaan hiilidioksidipäästöön ja toisaalta energiasisältöön. Näin muotoutuvalla verorakenteella päästään mahdollisimman suureen neutraalisuuteen, jossa mm. Euroopan yhteisössä otettaisiin huomioon jäsen maiden energiahuollon rakenne ja sek in tosiasia, ettei kuluttaja varsinkin sähköenergiaa käyttäessään voi vaikuttaa raakaenergian valintaan. Hallituksen onkin mielestäni syytä vielä kertaalleen harkita veromallinsa haittapuolet ja pyrkiä yleiseurooppalaiseen energiaverotukseen. Tarvittaessa voimme olla senkin toteuttamisen karkijoukossa, mutta viisaampi tuo malli voisi olla.

Ed. V a n h a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kalliomäen puheenvuoroon puutun ainoastaan siltä osin, kun hän käsitteli arviota energiapuun hinnasta, sen alentamiseksi tai tukemiseksi vaadittavista toimista.

Kyse ei ole pelkästään siitä, että sitä tuettaisiin veronmaksajien varoin, vaan toki myös siitä satsauksesta, joka tutkimus- ja tuotekehittelytoiminnan kautta on saatavissa nimenomaan puun keräilypuolella aikaansaatuviin säästöihin. Tällä hetkellä puun energiahinta lämpölaitoksen portilla on noin 65 markkaa megawattitunnilta, ja hallituksen julkistama bioenergiaohjelmahan tähtää nykyisin jo näköpiirissä ja tiedossa olevien tekniikoiden avulla siihen, että voitaisiin päästä noin 45 markkaan megawattitunnilta eli hinnasta tippuisi pois karkeasti arvioiden lähes kolmasosa, ilman että siinä olisi vielä muuta vaadittu kuin teknistä kehitystyötä.

Saksassa ja Englannissa valtio tukee omaa

kotimaista energiaansa kivihiiltä valtavilla tukipanoksilla, vuonna 1989 Saksassa 11 miljardilla Saksan D-markalla, ei ympäristösyistä, vaan sen tähden, että he halusivat tukea kotimaista työtä ja vaihtotaseyden takia oli järkevää tukea kotimaista energiaa ja hillitä sillä tuontia.

Kun puun kohdalla näiden talouteen ja työhön liittyvien perusteiden lisäksi kyse on myös ympäristön kannalta edullisemmasta energiamuodosta, toivoisin, että myös SDP:n puolella löytyisi sellainen malli, jossa voisitte olla myös puun energiakäytön lisäämistä tukemassa.

Ed. T i u r i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kun puhutaan energiaveroista, niin silloin aina joutuvat asumiskustannukset nousemaan, koska Suomessa huomattava osa asumiskustannuksista on energian menevää rahaa, lämmitykseen ja lämpimän veden aikaansaamiseen. Verojen nostaminen ei välttämättä edes toimi oikein silloin, jos pystytään tuloverotusta vastaavasti vähentämään, koska ne, jotka eivät maksa ollenkaan veroja, maksavat kuitenkin näitä haittaveroja. Siinä mielessä Suomi ei ole kovin edullinen maa haittaverojen suhteen, kun olemme niin pohjoisessa.

Ed. Kalliomäki moitti hallitusta siitä, että energian säästäminen ei oikein kehity, niin pitää todeta, että Suomessa energian säästäminen on kehittynyt jo vuosikymmeniä. Meillä on kaukolämmitysjärjestelmä laajimmalle levinnyt maailmassa ja pystymme toimimaan vähemmällä lämmitysenergialla kuin Saksassa, joka on sentään paljon lämpimämpi maa. Meillä asunton on tiivistetty niin, että ne ovat jo liiankin tiiviitä niin, että radonkuormitus on noussut. Teollisuus on jo pitkään kehittänyt säästötoimia. Meillä on käytetty jätepuut, jäte-liemet selluteollisuudessa jatkuvasti hyväksi ja sitä on kehitetty eteenpäin. Ei Suomessa energiaa pystytä enää kovin paljon säästämään. Suuret säästöideat tulevat aina vihreiden mukana jostakin Saksasta tai Amerikasta, missä tilanne on toinen.

Kun sähköä ryhdytään säästämään, mikä nyt näyttää olevan erikoisesti vaatimuksena, sehän johtaa, kuten ed. Kalliomäki totesi, siihen että energiaa kuluu helposti enemmän. Ympäristövaatimukset esimerkiksi yleensä johtavat siihen, että sähköä kuluu enemmän prosessissa, vaikka muuten päästään vähemmällä.

Lopuksi totean ...

P u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. M. L a u k k a n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Kalliomäen puheenvuoro oli juuri sen vuoksi merkittävä, että hän on sentään sosialidemokraattien ryhmän puheenjohtaja ja ehkä voi sanoa laajemminkin sosialidemokraattien todellinen johtaja tässä tilanteessa. Ed. Kalliomäkihän palasi puheenvuorossaan sosialidemokraattisen teollisuuspolitiikan juurille. Siinä politiikassahan ymmärretään talouden, energian, työn, tuotannon ja viennin välinen yhteys. Tästä lähtökohdasta käsin, kuten ed. Kalliomäki totesi, täytyy myös nyt käsitteillä olevaa ydinvoimaratkaisua tarkastella ja vain siitä lähtökohdasta käsin.

Itsekin olen ihmetellyt erittäin paljon hallituksen johdon puheenvuoroja Rion ympäristösopimuksesta. Tuntuu aika kummalliselta, että kun Suomi on ensin sen aika suurella julkisuudella ja sitoutuneisuudella allekirjoittanut, sitten hallituksen johdon suulla lähdetään tavallaan väheksymään sitä sitoutumista. Minusta on aivan selvää, että kun se on allekirjoitettu kansakuntana, siitä pidetään kiinni ja pyritään energiapolitiikassa sellaisiin ratkaisuihin, jotka selkeästi tulevat vähentämään suomalaisen energiatuotannon hiilidioksidipäästöjä.

Tätä taustaa vasten, ed. Kalliomäki, teidän logiikkanne nyt hieman ontui, kun te torjuitte sitten puun, jonka hiilidioksidipäästöt kiistatta ovat erittäin vähäiset nykyaikaisella polttotekniikalla poltettuna. Mutta sen sijaan olen sitä mieltä, että hyvin omituiselta tuntuu, jos turve kuuluu sitten tavallaan verovapaisiin polttoaineisiin, koska turpeen hiilidioksidipäästöt ovat lähestulkoon yhtä suuret kuin ne ovat maakaasulla, siis 2 tonnia 1 tonnissa poltettua turvetta. Silloin, jos halutaan rakentaa looginen ja yhdenmukainen veromalli, on aivan selvää, että myös turpeen tulisi kuulua haittaverotuksen piiriin mutta puun ilman muuta sen ulkopuolelle. Se tulisi lisäämään tässä kokonaisuudessa erittäin oikealla tavalla sitä, että me voisimme kotimaassamme käyttää sellaisia lähteitä, jotka korvaavat tuontia, ja ennen muuta saasteettomia energialähteitä.

Ed. K a l l i o m ä k i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Yritin puheenvuorossani painottaa työn ja toimeentulon merkitystä, talouden kasvun merkitystä lähtökohtana myös energiapolitiikan osalta ja sitä yhteyttä, joka näillä asioilla on perusvoiman tuotantoon ja tarpeeseen. En tyrmännyt puuta energialähteenä. Minusta puulla on oma roolinsa ja kasvava rooli,

sillä on tälläkin hetkellä Suomessa erittäin suuri merkitys energiapolitiittisesti, mutta perusvoiman tuotantoon se ei tuo ratkaisua. Se on ihan selvä, sillä 500 megawatin tuottaminen puuta polttamalla tarkoittaisi pariasataatuhatta rekkakuormallista vuodessa puuta. Se on jo esimerkki, joka osoittaa asian mahdollisuuden. Mutta puulla on hajautetussa energian tuotannossa totta kai ihan hyväksyttävä, jopa merkittävä rooli nykyisen tekniikan edettyä siihen mittaan, joka sillä tällä hetkellä on. Se todella mahdollistaa lähes saasteettoman puun energiakäytön tällä hetkellä, totta kai se antaa meille omalta osaltaan mahdollisuuksia. Mutta kun puhumme perusvoimasta, niin silloin sen rooli on hyvin vähäinen.

Ed. Paloheimo (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minä haluaisin korjata erään ed. Tiurin väitteen, joka näyttää toistuvan näissä keskusteluissa, ja se on väite siitä, että rakennukset on säästäväisyysistä tehty niin tiiviiksi, että radonkaasu on muodostunut ongelmaksi. Rakennuksia voidaan tehdä tiiviiksi, mutta sillä ei ole välttämättä mitään tekemistä lämmön eristyksen kanssa. Lämpö ja kaasu siirtyvät rakenteen lävitse eri tavoilla. Näin ollen mielestäni tuo väite ei ole relevantti ja toivoisin, että ed. Tiuri pohtisi sitä eikä esittäisi sen jälkeen enää tuota väitettä.

Ed. Särkijärvi: Herra puhemies! Pyydän anteeksi, jos joudun toistamaan jotakin sellaista, mitä on sanottu keskustelussa aikaisemmin, mutta sitä lienee vaikeata välttää.

Ensinnäkin eräs huomio tästä prosessista. Nyt, kun todellakin on käsiteltävänä periaatepäätös, joka koskee ainoastaan ydinvoimaa, me emme tietystikään voi käsitellä mitään sellaista vaihtoehtoa esitystä, joka olisi ikään kuin toinen vaihtoehto ydinvoiman rinnalla. Kun keskustelussa jotkut puhujat ovat arvostelleet ydinvoimaa kriittisesti suhtautuvia edustajia siitä, että nämä eivät esitä mitään muuta vaihtoehtoa tässä yhteydessä, niin jos tällainen arvostelu halutaan esittää, se tulisi esittää hallitukselle, koska eihän voi olla niin, että eduskunta joutuisi päättämään sellaisesta asiasta, jossa sillä on mahdollisuus tehdä vain yksi ainoa päätös. Siksi tässä yhteydessä oikeastaan ei olekaan kysymys siitä, että valittaisiin useiden eri laitos- ja muiden järjestelmien välillä, vaan tässä tehdään todella päätöstä siitä, hyväksytäänkö se ainoa järjestelmä, jonka hyväksymiseen tarvitaan eduskunnan lupa.

Kun kyseessä on lähetekeskustelu, mielestäni on paikallaan tuoda esiin sellaisia kysymyksiä, joihin asianomaisilta valiokunnilta toivotaan vastausta silloin, kun ne käsittelevät asiaa ja kuulevat asiantuntijoita, mitä me emme tietenkään täysistunnossa voi tehdä.

Ensinnäkin toivoisin, että siinä mietinnössä, joka valmistuu, selvitetäisiin kestävä kehityksen talous ja erityisesti Suomen talousrooli tulevaisuudessa. Tällä käsittääkseni on sellaisia edustajia, joiden mielestä jatkuva energian kulutuksen kasvu on mahdollista ja nyt voitaisiin jatkaa edelleenkin sellaista politiikkaa, jonka mukaan ei tarvitse nähdäkään mitään rajoituksia tulevaisuudessa. Itse en tähän usko ja pidän mahdolltomana jatkuvaa kasvua suljetussa järjestelmässä.

Edelleen Suomen talousroolia pitäisi pystyä arvioimaan myös siltä osin, mitä ministeri Tuomiston ja ed. Korkeaojan välisessä keskustelussa jo sivuttiinkin, onko Suomen teollisuudella todella tulevaisuutta sellaisilla aloilla, joilla raaka-aineet ja energia tuodaan muualta ja markkinatkin vielä ovat jossakin muualla. Luulisi, että kilpailuetu on niillä mailla, jotka pystyvät kaikki nämä hoitamaan omilla lähialueillaan.

Edelleen Suomen talouden ja teollisuuden puuvaltaisuuden vuoksi pitäisi olla käytettävissä jokin suhtukoht luotettava analyysi siitä, mikä tulee vastaisuudessa olemaan Venäjän metsävarojen merkitys puunjalostusteollisuudelle ja sen maailmanmarkkinoille. Se saattaa vaikuttaa suurestikin siihen, mitä meillä on yleensä mahdollista täällä tehdä omalla kustannustasollamme.

Energian käyttöön liittyvät voimakkaasti sen ympäristövaikutukset. Nyt kasvihuoneilmiöstä on puhuttu pääosin siten, että se olisi eräänlainen keppihevonen. Jos haluamme pysäyttää kasvihuoneilmiön, se edellyttää fossiilisten polttoainoiden aiheuttamien päästöjen leikkaamista 60—70 prosentilla, mahdollisesti enemmän. Kukaan ei ole täällä tosissaan esittänyt, että Suomessa pitäisi näin menetellä. Kukaan ei ole täällä esittänyt, että olisi realistista olettaa, että muualla maailmassa tähän pystyttäisiin. Pääinvastoin energian kulutuksen kasvua on käytetty perusteena sille, että nyt rakennettaisiin lisää ydinvoimaa, eikä suinkaan ole esitetty sitä, että pystyttäisiin löytämään tie, jolla energian kulutusta pystytään huomattavasti nykyiseltä tasolta pienentämään.

Maakaasun osalta täällä esitetty väitteitä, joiden mukaan maakaasua ei olisi saatavissa ja

norjalaiset eivät sitä myisi eivätkä ruotsalaiset sitä ostaisi. Jälkimmäinen pitää tällä hetkellä paikkansa. Siinäkään ei ole kyse Ruotsin valtiosta, koska Ruotsissa ei valtio muutenkaan kaasua ostele. Puuttuvia ostajia ovat ruotsalaiset teollisuusyritykset ja ne kaupungit, jotka mahdollisen länsiputken varrella sijaitisivat.

Kuitenkaan ei ole nähtävissä mitään sellaista ruotsalaista energiapolitiikkaa, joka nyt tehtyjen päätösten pohjalta takaisi Ruotsin energiahuollon edes sellaisella aikataululla, jossa Suomen energiahuolto on jo taattu. Tästä syystä on todennäköistä, että Ruotsissa joudutaan etsimään ratkaisuja, jotka sisältävät myös maakaasun käytön lisäämistä. Tämä on erityisen helppoa ennustaa, kun tietää, että Ruotsissa on poliittisella päätöksenteolla suljettu käytännöllisesti katsoen kaikki muut energiamuodot pois siitä tilanteesta, jossa täytyy ryhtyä korvaamaan ydinvoimaloiden sulkemisen aiheuttamaa energian tuotannon vähenemistä. Jos lisäkulutus on Ruotsista löydettävissä, syntyy myös edellytyksiä länsiputken rakentamiseen. Ottaen huomioon eurooppalaisen kilpailulainsäädännön kehittymisen myöskään ne epäilyt, joita on esitetty tuon energian meille aiheuttamasta lisä- tai erikoishinnasta, eivät myöskään ole asiallisia.

Keskustelussa on sekoitettu mielestäni aika paljon perusvoima ja säätövoima. En siihen sen enempää puutu kuin totean, että kokemusten mukaan Suomessa on yleensä jouduttu rakentamaan säätövoimaa suunnilleen kolmasosa siitä, mitä on ollut perusvoimakapasiteettia. Säätövoima ei missään tapauksessa voi olla ydinvoimaa. Jos meillä lisätään energian kulutusta, tarvitaan lisää säätövoimaa, joka käytännössä, jos kaasua ei tänne saada, on kivihiilivoimaa. Tämä on asia, jonka jostakin syystä kaikki ne, jotka ydinvoimaa haluavat lisää rakentaa, ovat unohtaneet.

En tiedä, mikä valiokunta on velvollinen selvittämään terveydellisiä riskejä, jotka ydinvoiman käyttöön liittyvät. Mutta joka tapauksessa näiden osalta selvästi tarvittaisiin ajankohtaista tietoa. Ne tiedot, jotka itse olen pystynyt löytämään, ovat 80-luvun puolestavälistä ja eräiltä osin vanhentuneita. Esimerkiksi tietomme terveysvaikutuksista ovat jatkuvasti muuttuneet siihen suuntaan, että yhä pienemmät radioaktiivisen säteilyn määrät todetaan aikaisempaa vaarallisemmiksi. Vastaavasti sallittuja säteilyrajoja, normeja, lasketaan alaspäin. Olisi varmasti paikallaan, että kansanedustajat todella saisivat tietää monipuolisen, kriittisen keskustelun tuloksena syntyneen arvion siitä, kuinka paljon

kuolemantapauksia aiheuttaa yksi 1 000 megawatin ydinvoimala, jos sellainen Suomeen rakennettaisiin.

Shän edellyttää ensinnäkin uraanin louhintaa ja erottamista, joka aiheuttaa ilmakehään päästöjä, ei pelkästään louhinnan aikana vaan myös niiden vuosien aikana, jolloin louhintajäte on avoimen taivaan alla ja siitä erittyy radonia, joka puolestaan pystyy lataamaan ilmassa olevia hiiliatomeja. Kun toriumin puoliintumisaika on 77 000 vuotta, tai tuhat vuotta enemmän tai vähemmän riippuen lähteestä, joudutaan kuolemantapaukset ja sairastumistapaukset laskemaan verrattain pitkältä ajalta. Tällöin myös päästään hyvin pienillä yksittäisillä annoksilla melko suuriin lukuihin. Voidaan 80-luvun puolenvälin lähteiden mukaan laskea, että 100—200 tai mahdollisesti jopa enemmänkin kuolleita tulisi 1 000 megawatin voimalan yhtä käyttövuotta kohti. Näissä päästään vain tällaisiin summittaisiin suuruusluokka-arvioihin siitä syystä, että lääketieteellinen tieto on aina tilastollista ja siten epämääräistä.

Itse voimalapäästöt ovat vähäisiä, mutta toki voimaloistakin aiheutuu ilmaan lähinnä hiili 14:n päästöjä, myös krypton 85:n päästöjä. Näiltä osin laskelmissa arvioidaan, että 1 000 megawattia aiheuttaisi kuusi kuolemantapausta vuotta kohti.

Jätehuolto on näiden kahden välissä vaikutuksiltaan, ja siinä päästään kertaluokkaa suurempaan eli 60—70 kuolleeseen 1 000 megawatin voimalan vuosikäyttöä kohti.

Meitä tietysti suuresti ilahduttaa se, että nämä kuolleet eivät ole meidän aikanamme, vaan ne ovat meidän lapsiamme ja lastenlapsiamme ja näiden jälkeläisiä, ei 77 000:n vaan 100 000—150 000 vuoden aikana tulevaisuudessa. Mutta kaikki tämä voidaan laskea ja kaiken sen pitäisi olla meillä tiedossa silloin, kun päätöksiä tehdään.

Viime viikon British Medical Journalissa oli mielenkiintoinen artikkeli, jossa oli tutkittu lasten leukemiaa eräitten englantilaisten ydinlaitosten ympärillä. Tässä eivät olleet kyseessä voimalat, mutta siellä olikin tutkittu sitä, millä tavalla lasten leukemia korreloituu sen kanssa, että heidän isänsä ovat töissä ydinlaitoksella tehtävissä, joissa heidän saamansa säteilyannos jatkuvasti mitataan. Tässä tutkimuksessa, joskaan aineiston vähäisyydestä johtuen siinä ei voida vielä sanoa olevan tilastollista pätevyyttä, kuitenkin ne tapaukset, jotka löytyivät, antoivat johtopäätöksenä aiheen olettaa, että tässä asias-

sa on selvästi tutkittavaa. Jos tulokset olisivat tilastollisesti määrääviä, se tarkoittaisi sitä, että ne normit, jotka säteilyn osalta on asetettu ydinvoimaloiden työntekijöille, ovat 10- tai jopa 50-kertaisesti liian suuret. Toisin sanoen 5 millisievertin, jopa 1 millisievertin annoksen alapuolella jo löytyy näitä lasten leukemiatapauksia. Tällöin on kyseessä siis geneettinen häiriö, joka on sukusolujen kautta aiheutunut sikiölle ja ilmenee leukemiana myöhemmässä vaiheessa.

Yleensä ydinsäteilyn haittavaikutukset eivät ole ensi sijassa syöpää tai leukemiaa, vaan sen mukaan, mitä me tiedämme maapallon normaalia taustasäteilystä ja sen voimakkaimmilla esiintymisalueilla tehdyistä tutkimuksista, säteily ensisijaisesti vaikuttaa yleisen vastustuskyvyn heikkenemiseen ja veren kuvan muuttumisen voimakkaasti. Tällöin ihminen sairastuu moniin tavanomaisiin sairauksiin, joista yhtään ei luokitella säteilystä aiheutuviksi siitä huolimatta, että säteily on ollut merkittävänä tekijänä näiden synnyssä. Tämä myös kertoo siitä, kuinka vaikeata on saada täsmällisiä tuloksia lääketieteellisin keinoin.

Vielä yhteen asiaan puutun. On sanottu, että ydinvoimaa ei Suomessa subventoida. Kun tutkin Teollisuuden Voima Oy:n viime vuosikertomusta, sen mukaan yhtiöllä on kumuloitunutta tappiota ja ainakaan sen vuoden osalta yhtiö ei ollut maksanut osinkoja. Nyt valtio omistaa omistamiensa yhtiöiden kautta, jos lasketaan prosentuaalisesti omistuksen siirtyminen aina seuraaviin osakeomistuksiin, suunnilleen 52 prosenttia eli TVO itse asiassa kuuluisi valtion konsernitaseeseen. Yleensä valtio vaatii omilta yrityksiltään merkittävää tuottoa sijoitetulle pääomalle. Tuottovaatimus saattaa ylittää jopa 20, joissain tapauksissa 30 prosenttia valtion todella maksamasta rahasta näissä yrityksissä. Mutta TVO näyttää saavan ilmaiseksi siihen sijoitetun pääoman. Tämä mielestäni on subventointia samoin kuin se, että TVO ei ole pystynyt itse kattamaan omia menojaan siten, että se olisi myös tuottanut voittoa, niin kuin yritysten yleensä pitäisi tuottaa.

Ed. T i u r i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tuossa ed. Särkijärven sairauslistassa tai vaarallisuuslistassa oli todella paljon asioita, joiden toivon selviävän eduskunnan valiokuntakäsittelyssä, koska nuo olivat sellaisia tietoja, jotka eivät pidä paikkaansa. Esimerkiksi isistä aiheutuvasta lasten leukemiasta on jo myöhemmillä tutkimuksilla todettu, että se ei ole ollenkaan

todistettu asia. Päinvastoin sitä ei ole missään muualla havaittu, ei Ranskassa eikä muualla. Kun hyvin pieniä määriä tapauksia on, niin silloin todennäköisyyslaskenta heittää helposti siihen, että yhtäkkiä jossakin kohdassa näyttää olevan liikaa, ja kun vain se otetaan huomioon, saadaan tietenkin tulos.

Nämä terveydelliset riskit, joita ed. Särkijärvi mainitsi, ovat ylivoimaisesti suurimmat fossiililla voimaloilla. Kansanterveyslaitos esimerkiksi arvioi Suomessa noin sata syöpäkuolemaa aiheutuvan fossiilisten voimaloiden hiukkas- päästöistä. Meillä esimerkiksi polttovoimaloiden säteily, joka johtuu siitä, että kivihielessä ja turpeessa on uraania, aiheuttaa noin 20 mansievertiä säteilykuormaa Suomessa vuodessa, kun esimerkiksi kaikki pohjoismaiset ydinvoimalat yhdessä aiheuttavat noin puoli mansievertiä, niin että jos tässä ruvetaan terveysvaikutuksia tutkimaan, niin ydinvoima on ylivoimaisen edullinen verrattuna kaikkiin muihin energialähteisiin.

Siellä oli myös sellainen väite, että yleinen vastustuskyky heikkenee säteilyn ansiosta. Se pitää paikkansa vain silloin, kun saa hyvin voimakkaan säteilyannoksen. Normaaleilla pienillä säteilyannoksilla ei sellaista ole koskaan todettu eikä kukaan edes väitä sitä. Päinvastoin on todettu, että se ei pidä paikkaansa, mm. Nagasakin ja Hiroshiman tutkimusten perusteella.

Ed. S ä r k i j ä r v i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En toki väitä, ettei hiilivoima aiheuttaisi myös terveydellisiä haittoja. Mutta jos sata kuolonuhria suomalaisen hiilivoiman takia vuosittain pannaan vastakkain sen kanssa, että nykyisellä ydinvoimakapsiteetilla olisi sitten 350 kuollutta ydinvoiman puolelta, niin juuri tällaiset vertailut ovat mielestäni valaisevia ja päätöksentekoa helpottavia. (Ed. Tiuri: Mieluummin oikeita!)

Hiilivoiman osalta tulisi kyllä vielä muistaa se, että kun hiilessä on radioaktiivisten aineiden määrä ja erityisesti hiili 14:n määrä vähäisempää kuin normaalissa biosfäärissä, niin itse asiassa hiilen polttaminen vähentää ilmakehän radioaktiivisuutta ns. Suessin ilmiön seurauksena.

Edelleen kolmantena asiana, kun ed. Tiuri mainitsi, että ei olisi missään todettu, että vähäiset säteilyannokset vaikuttaisivat vastustuskyvyn vähenemiseen, niin Intiassa Keralan alueella, missä on verrattain voimakas taustasäteily, on tällaisia tutkimuksia tehty samoin kuin Biki-

nin atolleilla. Molemmissa tapauksissa tulokset ovat selvät: Se vaikuttaa.

Ed. R e n k o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ydinfyysikkojen ja biologien näkemykset säteilyn ja kemikaalien kromosomaalisista vaikutuksista nousivat jo eilen esille. Ed. Tiuri tunnusti olleensa liian vähättelevä näihin säteilyvaurioihin nähden, ja pidin sitä erittäin hyvänä, että fyysikotkin tunnustavat bion eli elämän merkityksen.

Tässä kiistassa, mikä nyt nousi edustajien Särkijärvi ja Tiuri välillä, kyllä asetun ed. Särkijärven puolelle sen takia, että ei voi olla niin kuin ed. Tiuri väittää, että säteily ei vaikuttaisi myöskään sukusolujen jne. kautta. On aivan selvä asia, että ituratojen kautta se aiheuttaa kromosomaalisia häiriöitä ja ne vauriot näkyvät lapsissa ja jälkeläisissä.

Minusta kaiken kaikkiaan tätä asiaa ei pitäisi lähestyä niin, että kilpaillaan sillä, mikä energiamuoto tuottaa sairauksia eniten, vaan olisi pohdittava, mikä energiamuoto olisi kaikkein edullisin yhteensovittaan kaikki nämä vaaratekijät, mitkä ovat olemassa. Ei pidä vähätellä myöskään sukupolville jäävää rasiitetta silloin, jos ydinvoimakysymyksiin mennään.

Ed. T a k a l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin tähän kiistaan omalta osaltani puuttua sen vuoksi, että ed. Tiurin esittämä luku, että Suomessa kuolisi fossiilisten voimaloiden päästöihin sata henkeä vuodessa, kaippaa oikaisua. Tällainen lukuhan tulee siitä, että on laskettu Suomessa kuolevan keuhkosyöpään 2 000 ihmistä vuodessa. Kun maailmalla tilastoissa on todettu, että saasteiden osuus näistä olisi 0—14 prosenttia, siitä on vedetty noin 5 prosentin arvio, josta tulee tämä luku sata. Se on todennäköisesti liian suuri. Sitä ei pystytä arvioimaan tarkasti. Kun nämä sairaudet, jotka kuolemaan johtavat, ovat alkaneet, ilman saasteet ovat olleet aivan toista luokkaa kuin nyt. Rikkipitoisuus on alentunut kolmannekseen ja saasteista tänä päivänä suurempi osuus tulee liikenteestä eikä voimaloista, joten tällainen luku hämää itse asiassa todellisuutta.

Ed. T i u r i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ehkä tuo sata on pyöreä arvio, mutta joka tapauksessa se on joitakin kymmeniä, jos ei sata.

Mutta haluaisin vielä todeta sen, että jos lasketaan kuolemantapauksia nyt miljoonia

vuosia etukäteen, niin kuin ed. Särkijärvi tekee, niin silloin meidän pitäisi muistaa, että ydinvoimahan on kauhean edullista siinä suhteessa. Sehän muuttaa uraania, jonka puoliintumisaika on valtavan pitkä — satoja miljoonia, jopa miljardeja vuosia — aineiksi, joiden puoliintumisaika on vain 25 000 vuotta tai mitä se nyt lie. Toisin sanoen miljoonien vuosien tähtäyksellä ihmiskunnan säteily vähenee, kun tämä poistuu maapallolta nopeammin.

Ed. P a l o h e i m o : Herra puhemies! Minua on tässä keskustelussa alusta lähtien ja jo aikaisemmissa vaiheissa täällä eduskunnassa kiusannut jossain määrin tämä keskustelun eräänlainen mustavalkoisuus ja uskonnollisuus, jossa eräät edustajat asettuvat ydinvoiman ehdottomiksi vastustajiksi ja toiset taas ehdottomiksi kannattajiksi ja kukaan ei pysty tai erittäin harvat pystyvät näkemään mitään vivahteita tässä kysymyksessä.

Koska itse en haluaisi kuulua johonkin sellaiseen ryhmään, joka on jonkin painostuksen tai aivopesun johdosta muodostanut mielipiteen tästä kysymyksestä, aloitan puheenvuoroni viittaamalla kirjaani ”Suomi — mahdollinen maa”, jossa kirjoitin ydinvoimasta kymmenen vuotta sitten sen, että vaikka ydinvoimaloita on väitetty idioottivarmoina, samoin niiden rakentamista, käyttöä, jätetuotoa ja purkamista, niin maailmassa oli siihen mennessä tapahtunut tiettävästi yhdeksän vakavampaa ydinvoimalaonnettomuutta, joista Harrisburgin oli tunnetuin, ja tietysti lukemattomia vähäisempiä.

Mikä kuitenkin on merkittävää ja mihin useinkaan ei ole puututtu, on puolustajien ja vastustajien asiantuntemattomuus ydinvoimaloiden varmuuskysymyksissä. Sanoin tuolloin, että Suomesta ei löydy sellaista henkilöä, joka pystyisi perustellusti esittämään eri voimaloidemme eri osien vaurioitumistodennäköisyydet, käsittelemään näiden vuorovaikutuksen ja esittämään varmuuden erityyppisiä riskejä vastaan voimaloissa kokonaisuudessaan. Kirjoitin edelleen, että tämän asian voin sattumalta sanoa melkoisella asiantuntemuksella ja varmuudella, ja tämän haluan tässä yhteydessä toistaa.

Kirjoitin silloin myös, että jätteiden varastointi ei vaikuta niin ylipääsemättömältä ongelmalta kuin ydinvoiman vastustajat ovat usein julkisuudessa antaneet ymmärtää. Lopetin kannanottoni: ”Kahta seikkaa on kuitenkin lähes mahdollista lähestyä teoreettisesti: inhimillistä erehdystä ja sabotaasia.” Nämä yhdessä ovat kuitenkin

vasta toinen niistä syistä, jotka saivat minut pitkän epäröinnin jälkeen kallistumaan ydinvoiman vastustajaksi. Toinen syy on koko tekniikan väliaikaisuus, joka ehkä sittenkin on merkittävämpi. Olisiko yhdellä tai kahdella sukupolvella oikeutta mässäillä supertekniikalla, joka jättää jälkensä maapallolle ainakin tuhat kertaa pidemmäksi ajaksi? Ei mielestäni. Sellainen eliittijoukko nämä meidän aikamme ihmiset eivät ole.

Kun nyt kymmenen vuotta myöhemmin olen sitten tarkastellut tuota kannanottoani ja pohtinut, onko tullut lisää tietoa asioista, niin on ainakin kaksi asiaa, jotka näiden kymmenen vuoden ajalta täytyy mainita. Toinen on Tshernobylin voimalaonnettomuus, joka on tähänastisista ydinvoimalaonnettomuuksista merkittävin. Mielestäni se lopulta osoitti ydinvoiman kaikkein intomielisimmille kannattajille, että puheet ydinvoimaloiden idioottivarmuudesta eivät pitäneet paikkaansa eivätkä pidä vielääkään. (Ed. Aittoniemi: Tshernobyli on erilainen ydinvoimala kuin meillä!) — Olen juuri tulossa vastaamaan ed. Aittoniemelle hänen välihuutoonsa, siihen että Tshernobyli on erilainen ydinvoimala kuin se viides ydinvoimala, joka Suomeen nyt rakennettaisiin.

Tämä pitää paikkansa. Olen täsmälleen samaa mieltä. Ilmeisesti Suomeen nyt rakennettava ydinvoimala olisi huomattavasti turvallisempi, ja pidän sitä erittäin turvallisena ydinvoimalana todennäköisesti, siis sitä mikä tänne rakennettaisiin.

Siitä huolimatta, koska sattumalta tunnen rakenteiden luottavuusteorian erittäin hyvin, voin valaista kuulijoita sillä, että ydinvoimaloiden varmuuskysymykset lasketaan todennäköisysteorialla perustuen tilastollisiin havaintoihin rakenteiden eri osista. Vaurioitumistodennäköisyyksiä lasketaan yhdistämällä näitä, tarkkailemalla samanaikaisten rakenneosien keskinäisiä riippuvuussuhteita jne. Nämä laskelmat ovat erittäin mutkikkaita ja hyvin harvat niitä itse asiassa pystyvät tekemään. Tämä ei kuitenkaan ole se merkittävin asia, vaan merkittävin asia on se, että kun varmuuskysymyksiä on tutkittu ja laskettu vaurioitumistodennäköisyyksiä, tuhoutumistodennäköisyyksiä, sortumistodennäköisyyksiä jne., kaikki alan tutkijat myöntävät, että eräs seikka näissä kysymyksissä ja tässä teoriassa on sellainen, että sitä ei pystytä matemaattisesti lähestymään, ja se on ns. karkean inhimillisen virheen muodostama tekijä. Sitä ei pystytä teoriassa lähestymään, koska kysymys on eräänlaisista täysin odottamattomista yhteensattumista.

Näin ollen ei voida sanoa enkä ole kenenkään järkevästi kuullut väittävänäkään, että ydinvoimat olisivat absoluuttisen varmoja. Tämä on kysymys, joka on erittäin merkittävä.

Toinen asia, joka kymmenen vuoden aikana on noussut keskeiseksi ja joka on nostettu esiin, on kasvihuoneilmiö. Vastakkain on pyritty silloin asettamaan nimenomaan ydinvoima ja fossiilisten polttoaineiden käyttö. Minä en ole koskaan ottanut kantaa siihen kysymykseen, kumpaa pidän näistä vaarallisempina kaiken kaikkiaan, jos niillä kummallakin tuotetaan sama määrä energiaa, siitä syystä, että se kysymys ei minusta ole oikein aseteltu. Mutta jos se asetellaan sillä tavalla, että kysytään, kumpi sitten on vaarallisempi: ydinvoima vai fossiilisten polttoaineiden käyttö, niin voin ilahduttaa ed. Tiuria sillä, että mielestäni fossiilisten polttoaineiden käyttö kokonaisuudessaan on todennäköisesti vaarallisempaa pitkällä tähtäyksellä. Mutta kysymys, kuten sanottu, on väärin aseteltu näin. Minusta näitä ei pidä asettaa vastakkain.

Sen sijaan on minusta erittäin hyvä kysyä, mitä kasvihuoneilmiölle kaiken kaikkiaan voitaisiin tehdä. Onko ydinvoimaloiden rakentaminen se tapa, jolla kasvihuoneilmiötä pitäisi vastustaa ja pitäisi pyrkiä torjumaan? Mielestäni ei missään tapauksessa ole. Kukaan täällä niistä henkilöistä, jotka vetoavat kasvihuoneilmiöön ja ympäristökysymyksiin ydinvoimaloiden puolesta, ei ole mielestäni pystynyt osoittamaan, että kasvihuoneilmiö vähenisi ydinvoimaloita rakentamalla tai että siihen edes voitaisiin saada aikaan merkittäviä muutoksia.

Sen sijaan kasvihuoneilmiötä voidaan tehokkaasti torjua istuttamalla maapallolle metsää. Kysymys on noin 10 miljoonan neliökilometrin istuttamisesta kaiken kaikkiaan, ja olen tehnyt seuraavan laskelman, jonka haluan tässä nyt esittää: Kun puhutaan 10 miljoonan neliökilometrin metsänistutuksesta, puhutaan noin 1 000 miljardista dollarista kustannuksina, noin 5 000 miljardista markasta, ja niin suuri alue maapallolta istutettavaksi löytyykin. Jos kysymme, kuinka monta ydinvoimalaa samalla hinnalla voitaisiin tehdä, niin päädytään noin 1 000:een Loviisan yhden laitoksen kokoiseen ydinvoimalaan. Edelleen nuo 1 000 voimalaa tuottaisivat yhdessä noin 0,7 gigatonnin verran energiaa vuosittain ja niillä laitoksilla voitaisiin vasta torjua noin 10 prosenttia liiallisesta energiamäärästä, joka fossiilisten polttoaineiden kulutuksen kautta joutuu ilmakehään, eikä mitään vielä imettäisi pois. Kasvihuoneilmiön torjunta näi-

den kahden vaihtoehtoisen keinon avulla, siis ydinvoimalla tai metsänistuttamisella, johtaa ehdottomasti jälkimmäisen murskavoittoon hintavertailussa. Kasvihuoneilmiö ei siis ole se argumentti, jolla ydinvoimaa voidaan rationaalisesti puolustaa.

Nähdäkseni Suomessa pitäisi pyrkiä energian säästöön. Vuonna 1991 valmistuneessa Petäjän tekemässä tutkimuksessa on selvitetty teknisiä mahdollisuuksia sähkön säästämiseksi Suomessa. Erittelemättä nyt niitä kokonaisuuksia, joista seuraavat luvut on saatu, hän päätyi selvityksensä yhteensä 15,6 terawattitunnin vuosittaiseen säästöpotentiaaliin ja yhteensä 10,1 terawattitunnin vuosittaiseen lisäyspotentiaaliin hajaautetun sähkön tuotannon puitteissa. Nämä yhdessä siis ovat 25,7 terawattituntia vuodessa. Nykyisillä ydinvoimaloilla tuotetaan noin 18,5 terawattituntia vuodessa.

Vaikka tämä tutkimus olisi jossain määrin optimistinenkin, on syytä panna merkille, että se ei sisällä vielä mitään yhteiskunnallisia toimenpiteitä energiakäytön vähentämiseksi. Sellaiset tulisivat lisäksi. Niitä olisivat esimerkiksi mainoksien vähentäminen kaikkine seurausvaikutuksineen, paperin kulutuksen vähentäminen, liikenteen uudelleenjärjestely ja lukemattomat muut toimet, joilla säästöjä voitaisiin saada aikaan.

Lopputuloksena voidaan todeta, että energian säästö nykykeinoin olisi ehdottomasti nopein ensiapu energiaongelmiimme, ja kymmenen vuotta jäisi aikaa kehitellä maakaasuun perustuvia järjestelmiä ja jatkossa uusiin kehittyneempiin energiamuotoihin perustuvia systeemejä.

Näillä perusteilla olen edelleen samalla kannalla kuin kymmenen vuotta sitten. Olen maltillisesti ydinvoiman vastustaja, maltillinen rationaalinen ydinvoiman vastustaja.

Haluaisin vielä lopuksi lyhyesti perustella kantaani tuuli voiman ja aurinkoenergian käytön lisäämisen puolesta.

Tuulienergia on tällä hetkellä jo taloudellisesti vertailukelpoinen. Kysymys on yksinomaan siitä, minkä kai kaikki senkin myöntävät, että tuulienergialla ei voida tuottaa niin suuria energiamääriä, mitä tarvittaisiin. Sen sijaan aurinkoenergia tulee tulevaisuudessa olemaan se energiamuoto, jonka kai kaikki hyväksyvät sekä mittakaavaltaan että mahdollisuuksiltaan tulevaisuuden energiamuodoksi.

Kysymys on siitä, että ei tuuli voimaa eikä aurinkovoimaa tällä hetkellä voida tuottaa teollisesti. Tällä tavoin keskeinen ongelma tuuli voiman ja aurinkovoiman käyttöönotossa on

eräänlainen uutta tekniikkaa koskeva massiivinen hitaus, markkinoiden noidankehä. Tekniikka on teoriassa olemassa, mutta valmistusprosessit pitäisi muuttaa automaattisiksi, ihmistyötä vähän vaativiksi. Tämä taas edellyttää mittavia investointeja, joita ei kannata tehdä, ellei ole varmoja markkinoita. Varmojen markkinoita ei ole niin kauan, kuin tällainen keskustelu ydinvoimasta jatkuu. Jonkun valtion tai useiden valtioiden pitäisi lyödä lukkoon ehdottomasti ja peruuttamattomasti tulevaisuuden energiapolitiikkansa, joka perustuisi tuulen ja auringon käyttöön.

Arvoisa puhemies! Koska en halua käyttää ainakaan kovin paljon pitempää kuin 15 minuutin puheenvuoron, haluan nyt lopettaa tämän siihen, että haluan irtisanoutua niistä henkilöistä, jotka täällä kokoontuivat samppanjalaseja kohottelemaan ydinvoiman ponsiäänestyksen jälkeen. Mielestäni siihen ilmapiiriin sisältyy aivan liian paljon eräänlaista uskonnollista hurmosta, joka on minulle tässä kysymyksessä täysin vierasta, eräänlaista poliittisen voiton makua, eräänlaista vahingoniloa siitä, että nyt saatiin tämä ydinvoima kumotuksi jne. Ilmoitan näille, että vaikka tulen mitä suurimmalla todennäköisyydellä äänestämään ydinvoimaa vastaan sitten, kun asia tuodaan tänne kesäkuussa, minä en kuitenkaan tule kohottelemaan teidän kansanne samppanjalaseja siitä syystä, että minusta nämä asiat eivät ole tunteenomaisia ja uskonnollisia kysymyksiä eivätkä myöskään mitään poliittisen pelin välineitä, vaan näitä asioita pitää ratkaista kaikinpuoliseen perusteelliseen harkintaan perustuen.

Ed. T i u r i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Oli miellyttävää kuulla, että ed. Paloheimo haluaa suhtautua järkevästi näihin asioihin, ja kun hänen perustelunsaakin ovat selvät, niin nämä perustelut täytyy sitten tutkia, ja totean, että ne ovat aika lailla toisenlaiset tällä hetkellä, kuin mitä hän kymmenen vuotta sitten ajatteli.

Ensinnäkin kukaan ei ole väittänyt, että ydinvoima estäisi kasvihuoneilmiön, mutta se on noin kolmasosa siitä asiasta, millä kasvihuoneilmiötä voidaan hillitä. Kolmasosa on ehkä energian säästäminen ja kolmasosa on uusiutuvien energialähteiden käyttöönotto, mutta mikään näistä ei yksinään kerta kaikkiaan riitä, vaan meidän on pakko näitä kaikkia käyttää.

Metsänistutuksesta minulla on amerikkalainen tutkielma, joka osoittaa, että se ei auta juuri paljonkaan tässä asiassa käytännössä. Teoriassa

tietenkin voi laskea vaikka koko maapallon peittäväksi metsällä, mutta ihmisten elintapoja ei voi yhtäkkiä muuttaa, niin pian kuin tässä pitäisi.

Tekniikan kehitys auttaa aika paljon säästämässä, ja kun vielä pannaan siihen vähän lisää rahaa, päästään eteenpäin.

Sitten sellainen asia, joka on tullut esiin viime aikoina, on kasvihuoneilmiön eteneminen, joka jo muutamassa kymmenessä vuodessa todennäköisesti johtaa siihen, että pohjoisella pallonpuoliskolla otsonikato tulee täydelliseksi. Amerikkalaiset otsonitutkijat viime marraskuussa julkaisivat ennusteensa, jonka mukaan silloin kun meillä on kaksinkertainen määrä hiilidioksidia ilmakehässä, on saavutettu kriittinen raja. Yläilmakehässä se on jäähtynyt niin paljon, että siellä jääkidepilviä muodostuu ja otsonikato pohjoisella pallonpuoliskolla tulee lähes sataprosenttiseksi.

Ed. P a l o h e i m o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minä haluan ed. Tiurille sanoa taas kerran siitä amerikkalaisesta tutkimuksesta, jonka olen nähnyt, että mielestäni se ei ole täydellinen ja me voimme keskustella tästä lisää talousvaliokunnassa, kun tätä asiaa käsitellään siellä.

Toinen kysymys liittyy ydinvoiman rakentamiseen silloin, kun puhutaan siitä, että kolmasosa kasvihuoneilmiöstä voitaisiin torjua ydinvoimaa rakentamalla. Se edellyttää silloin, ed. Tiuri, että ydinvoimaa rakennettaisiin kaikkialle maailmaan. Silloin jos tuo argumentti esitetään, pitää ottaa kyllä vastuu myöskin turvallisuuskysymyksistä, koska nähdäkseni vain aika pienelle osaa maapalloa voidaan tällä hetkellä teknisesti rakentaa edes niin turvallista ydinvoimaa kuin Suomeen. Suurin osa maapallosta on sellaista aluetta puhtaasti tekniseltä osaamiseltaan, että ydinvoiman rakentaminen sinne on ehdottomasti liian vaarallista. Sen tähden, ed. Tiuri, ei voida esittää sitä argumenttia, että ydinvoimaa rakentamalla kaikkialle maapallolle voitaisiin edes kolmatta osaa kasvihuoneilmiöstä torjua.

Ja lopuksi: kun vertaillaan kasvihuoneilmiön torjumisessa ydinvoiman rakentamista ja metsien istuttamista, siis taloudellisesti, jälkimmäinen on ylivoimainen.

Ed. N i k u l a : Arvoisa puhemies! Ydinvoimalaperiaatepäättös voidaan lain mukaan, kuten hyvin tiedetään, tehdä vain, jos sen päätöksen tekeminen todetaan yhteiskunnan kokonaisedun

mukaiseksi. Kun tätä lainsäädännöstä täällä säädettiin useitakin vuosia sitten, jo silloin pohdittiin, mikä tämä kokonaisuus on. Se ei ole mikään hyvältä kuulostava sana. Se on hyvin lähellä 80-luvun muotisanaa "kokonaisvaltainen". Silloin kaikki oli kokonaisvaltaista suunnittelua, kunnes huomattiin, että kokonaisvallalla ei ole mitään sisältöä.

Varmasti kokonaisedulla on sisältö. Tämä päätöshän on perusteiltaan vapaaharkintainen, mutta se on sidottu yhteiskunnan kokonaisedun arviointiin, ja se varmasti on ymmärrettävä, ja kyllä valtioneuvostossakin on myös tästä päätöksestä päätellen ymmärretty, että vaaditaan hyvin perusteelliset selvitykset laitoksen tarpeellisuudesta ja, niin kuin laissa todetaan, myös sen turvallisuudesta. Laissahan sanotaan, että ydinenergian käytön on oltava turvallista eikä siitä saa aiheutua vahinkoa ihmisille, ympäristölle tai omaisuudelle. Tässä on siis tavallaan yhteiskunnan kokonaisedun eri osat laissa purettu näinä edellytyksinä.

Ennen lupapäätöksen tekemistä on todettava, että esiin ei ole tullut seikkoja, jotka osoittaisivat, että ei ole edellytyksiä rakentaa ydinlaitosta siten, että turvallisuusvaatimus täyttyy. Tämä on laista otettu ilmaisu. Se on mutkikas. Sanamuoto kuitenkin ilmaisee sen yksinkertaisen asian, että yhteiskunnan kokonaisuus vaatii, että ydinvoimala myös jätetuollon osalta täyttää ihmisten, ympäristön ja omaisuuden turvallisuusvaatimukset.

Kun valtioneuvosto teki tämän päätöksen, se ikään kuin puolitti yhteiskunnan kokonaisedun. Siinä minusta on ensimmäinen ajatuksellinen kömmähdys tässä ratkaisussa. Hakemushan hyväksyttiin vain osittain. Hakemus ydinvoimalan käytöstäpoistojätteiden loppusijoituksesta hylättiin, ja hylkääminen perustui siihen, että loppusijoituksesta ei vielä ole selvyttä. Hallituksen epävarmuus näkyy itse tästä ratkaisusta, jota siteeraan: "Suunnitellun ydinvoimalayksikön käytöstäpoistosta syntyvistä ydinjätteistä kaikkein aktiivisimmat on ehkä tarpeen sijoittaa runsasaktiivisen ydinjätteen loppusijoitustilaan."

Hallitus on siis päätenyt siihen, että yhteiskunnan kokonaisedun mukaista ei ole ydinjätteen loppusijoitustilan rakentaminen siten kuin näiden kahden voimalayhtiön hakemuksessa esitetään eikä ole riittäviä edellytyksiä tehdä laissa tarkoitettua periaatepäättöstä loppusijoitustilan rakentamisesta. Tämän vuoksi minusta on hyvin perusteltua kysyä ja varmasti talousvaliokunta

tulee tämän asian perusteellisesti tutkimaan: Oliko olemassa ydinennergialaissa tarkoitetut edellytykset myönteisen rakentamisluvan antamiseen, oliko se yhteiskunnan kokonaisedun mukaista?

Ratkaisu oli siis tältä osin ikään kuin puolinen, mutta kokonaisuuteen lisättiin sitten kuuluisa, monesti esillä ollut ajatus ja ehdotus kotimaisten energiamuotojen tukemisesta, niiden käytön lisäämisestä; tehtiin ikään kuin kaksinkertainen energiaratkaisu. Joskus sanotaan, että kakkua ei voi syödä ja säästää yhtä aikaa. Nyt näyttää siltä, että valtioneuvosto tämän keskustan piiristä nousseen poliittisen kiemuran jälkeen aikoo syödä kahta kakkua yhtä aikaa, mikä sekin lienee mahdotonta.

Tässä keskustelussa on monesti tullut esiin, että ydinvoimala on ajassakin laskien mittava kokonaisuus, ja juuri tämän aikatekijän vuoksi siihen erottamattomasti kuuluu varmuus ydinjätteen turvallisesta sijoituksessa kaikissa vaiheissa. Omissa perusteluissaan hallitus joutuu toteamaan, että "selvitystyössä ei ole ilmennyt mitään sellaista, mikä osoittaisi riittävän turvallisuustason saavuttamisen olevan mahdotonta". Näin siis hallitus: ei ole todistettu, että tämän turvallisuustason saavuttaminen olisi mahdotonta. Laissa säädetyt turvallisuusvaatimuksen täyttäminen tietenkin päinvastoin edellyttää varmuutta siitä, että turvallisuustason saavuttaminen yksiselitteisesti todetaan mahdolliseksi. Tätä johtopäätöstä hallitus ei selvitystensä perusteella ole voinut tehdä. Ja ilmeisesti juuri tästä syystä hakemus loppusijoitustilan rakentamisesta on hylätty.

Tähän päätökseen liittyvässä Säteilyturvakeskuksen selvityksessä käytetyn polttoaineen ja muiden ydinjätteiden huollosta — se on päivätty lokakuun viimeisenä päivänä 1991 — todetaan, ettei ole tiedossa "sellaisia pitkäaikaisia sopimusjärjestelyjä, jotka mahdollistaisivat käytetyn ydinpolttoaineen lopullisen viemisen ulkomaille noudattaen tällaisia siirtoja koskevia kansainvälisiä sopimuksia ja suosituksia". Loviisan käytetyn polttoaineen huoltokin voidaan hallituksen selvityksen mukaan vain toistaiseksi perustaa siihen, että aine siirretään lopullisesti Suomen ulkopuolelle. Tämäkin ajatus on merkittävällä tavalla ristiriitainen. Lopullisuus ei voi olla toistaista.

Viime ja tällä viikolla meille on jaettu alan huippuasiantuntijoiden esitys siitä, että ydinjätteen loppuvarastointi voitaisiin tehdä riittävän turvallisesti. Kun hallitus on päätenyt toiseen lopputulokseen, se ei ole voinut siis, sikäli kuin

näiden asiantuntijoiden kanta oli hallituksen tiedossa, yhtyä tähän väitteeseen. Tässä päätöksessä olevassa Säteilyturvakeskuksen lausunnossa sanotaan: "Kuitenkaan tähänastisia turvallisuus selvityksiä ei voi vielä pitää täysin luotettavina eli todellista säteilyaltistusta varmuudella yliarvioivina, sillä käytettyihin lähtötietoihin ja laskentamalleihin sisältyy runsaasti epävarmuuksia. Esimerkiksi vielä ei ole riittävässä määrin osoitettu, että maamme kallioperän ominaisuudet vastaavat turvallisuus selvityksessä oletettuja." Näin siis Säteilyturvakeskus.

Kun siis ydinvoimalan kokonaisvaikutuksista ja turvallisuustekijöistä näin merkittävä osa on auki, koko periaatepäätös olisi tullut hylätä jo hallituskäsittelyssä. Siinä, että hallitus tuon päätöksen teki, voidaan ilmeisesti nähdä yhtenä tekijänä kotimaisten energialähteiden tukemisen ja käytön lisäämisen kytkentämahdollisuuden liittäminen tähän päätökseen ja toiseksi yksinkertaisesti se, että hallituksen herrat ovat väsyneet teollisuuden lobbaamiseen ja tyrkkäsivät asian eduskunnan ratkaistavaksi.

Arvoisa puhemies! Kun eduskunnan talousvaliokunta ja muut valiokunnat, joihin asia ehdotetaan lähetettäväksi lausuntoa varten, tarkastelevat tätä hallituksen päätöstä, niin varmasti tämä kysymys kokonaisedusta ja loppusijoituspaikasta tulee merkittävällä tavalla esille ja varmasti myös vaikuttamaan kielteisen kannan muodostumiseen täällä.

Arvoisa puhemies! Lopuksi vielä ydinjätteestä ja sen tuomisesta ja viemisestä. Tässä asiantuntijoiden kannanotossa, joka on päivätty Helsingissä, Tampereella, Turussa, Lappeenrannassa viime kuussa ja jossa akateemikko Jauho on ensimmäinen allekirjoittaja, sanotaan: "Loppusijoituksen toteutusta on vielä perusteltua lykätä tulevaisuuteen, jotta suurempi jäte-erä voidaan taltioida yhtä aikaa." Niin kuin ed. Hautalan vihreiden ryhmäpuheenvuorossa todettiin, on jätetty lakialoite siitä, että ydinjätteen tuominen Suomeen voitaisiin kieltää. Sama asia on ollut ympäristöministerin keskusteluissa Euroopan yhteisön edustajien kanssa esillä. Tästähän on jossain määrin erilaista tietoa siitä, oikeuttavako Euroopan yhteisön direktiivit jo nyt yksittäisen maan ja mahdollisen jäsenmaan — Suomenkin — kieltämään ydinjätteen maahantuonnin.

Eilen otettiin käyttöön Helsingin yliopiston kansainvälisen taloustieteen laitoksessa Kattissa tietokonejärjestelmä, jolla Euroopan yhteisön tuomioistuimen ennakkopäätökset saadaan myös meidän käyttöömme. Eilisessä tiedotusti-

laisuudessa sain myös tiivistelmän tästä kuuluisasta Belgian Vallonian oikeustapauksesta. Se on annettu 9.7.1992, joten se ei ole Eta-sopimuksen kautta Suomea velvoittavaksi tuleva, ellei tästä tehdä erikseen ratkaisua.

Tässä ratkaisussa Euroopan yhteisön tuomioistuin katsoi, että kaikkea jätettä on pidettävä tavaranä. Sillä on tavaran luonne, ja tavaralla, niin kuin hyvin tiedetään, EY:ssä ja Etassa on se ominaisuus, että se saa vapaasti ylittää valtakunnan rajat. Euroopan yhteisön tuomioistuin lausuu edelleen: "Jäte on kuitenkin luonteeltaan erikoinen tuote. Ennen kuin siitä on vaaraa terveydelle, sen kasaantuminen on vaaraksi ympäristölle. Erityisesti kunkin maakunnan tai alueen kyky varastoida jätettä on rajallinen. Tämän johdosta tuomioistuin katsoo, että Belgian väitettä, jonka mukaan ympäristönsuojelun välttämättömät vaatimukset oikeuttivat kiistanalaiset toimenpiteet, on pidettävä perusteltuna."

Kuitenkaan tuomioistuin ei antanut yleistä oikeutta kieltää vaarallisen jätteen tuontia, varsinkin, jos alueella itsellään tuotetaan samanlaista jätettä. Näin ollen tämä Euroopan yhteisön tuomioistuimen ratkaisu, vaikka se on myös hyvä esimerkki siitä, miten tulkinnanvaraisia nämä ratkaisut voivat olla, ei yksiselitteisesti anna suomalaisille mahdollisuutta kieltää ydinjätteen tuontia. Sen vuoksi myös lakialoitteen käsittely ja hyväksyminen yhdessä tämän ratkaisun kanssa, joka — ainakin mikäli minusta on kysymys — tulee täällä hylätyksi, on erittäin perusteltua.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan ensimmäinen varapuhemies Paakkinen.

Ed. P. Leppänen: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hyvin mielenkiintoinen keskustelu ydinenergiasta on tuonut varmasti paljon uutta myös kansalaisille, koska tämä on aika hyvin otettu vastaan maakunnissa lukuisten puhelinsoittojen perusteella. Eräs ajatus tuli mieleeni. Aikoinaan edellinen hallitus lähetti kansalaisille lehden, jossa Verotus kevenee -otsikolla oli eräitä esimerkkejä. Tästäkin asiasta voisi KTM lähettää tiedotteen kansalaisille niistä vaihtoehtoista, joita KTM puolustaa, ja myös voisivat puolueettomat asiantuntijat laittaa rinnalle mielipiteensä, ja mahdollisesti siinä voisi olla kansalaisten mielipiteitä lisäksi.

Käsitykseni mukaan tämä asia on hyvin her-

kä tällä hetkellä monestakin syystä. Saattaisi olla niin — ja oma arvioni on — että jos kansa pääsisi tästä asiasta päättämään, niin tälle ei annettaisi vihreätä valoa.

Täällä ovat hyvin useat, vallankin ed. Tiuri, useissa puheenvuoroissaan yrittäneet todistella sitä, että vaihtoehtoja ei ole. Mielestäni vaihtoehtoja ei ole siitä syystä noussut tällä hetkellä esiin, koska me puhumme vain ydinenergiasta. Muut vaihtoehdot ovat jääneet taustalle ja nähtävästi niistä ei tällä hetkellä haluta edes keskusteltavan.

Minä olen moneen kertaan eri yhteyksissä, mutta myös tämän keskustelun aikana perännyt vastausta siihen, mikä on ydinenergialla tuotetun sähköän hinta, kun sille lasketaan täysarvovakuutus, niin kuin pitäisi yleensä yrityksille asettaa, samoin jos lasketaan jätehuollolle kustannukset kaikesta, mitä tulevat sukupolvet ikuisesti tulevat siitä kärsimään. Sen hinta on mielestäni aivan muuta kuin tänä päivänä on annettu ymmärtää.

Täällä on monissa puheenvuoroissa kiinnitetty huomiota siihen vakavaan mahdolliseen tulevaan ongelmaan, mikä saattaa Suomellekin tulla vastaan, kun liitymme ehkä EY:n jäseneksi. Monissa maissa on erittäin suuria paineita, maisa joissa on rikkinäinen maaperä, rikkinäinen savikko osin, haudata ydinjätteitä. Niin kuin ed. Nikula edellisessä puheenvuorossa totesi, ydinvoimalaitoksen jäte muuttuu herkästi EY:ssä tavaraksi ja sitten se tulee tänne meille säilytettäväksi. (Ed. Vähänäkki: Neuvostoliitossa kipattiin suohon!) — Se on heidän ongelmansa, ja se on tietysti koko maapallon ongelma, että näin on tehty. Siellä pitäisi arvoisat henkilöt asettaa myös vastuuseen.

Mielestäni kaasukysymys on aika mielenkiintoinen monestakin syystä. Aikoinaan ruotsalaiset olisivat ostaneet Suomen kautta venäläistä kaasua, mutta nyt, kun sitä tulisi Norjan suunnalta, kiinnostusta ei näy olevan. Siinä kai on taustalla myös se, että haluttaisiin, että Suomessa tehtäisiin ydinvoimapäätös ja jatkossa rakennettaisiin norjalainen kaasuputki Ruotsin kautta Suomeen ja ruotsalaiset pääsisivät siihen siivekkeellä mukaan. Mutta myös nestemäistä kaasua on kuljetettu kautta aikojen. Sekään mielestäni ei ole pois suljettu vaihtoehto. Mutta tällä kertaa se näyttää olevan. Enkä usko siihen väitteeseen, että norjalaiset eivät halua kaasua myydä, mikäli ostajia on.

Kotimaisen energian kytkeminen tähän ratkaisuun on nähtävästi eräänlainen ankka siitä

syystä, että saataisiin eräitä keskustalaisia kansanedustajia muuttamaan mieltään. Väitän, että jos ydinvoimaratkaisu tehdään eduskunnassa tämän kevään kuluessa, niin kymmeneen vuoteen ei kotimaisen energian puolesta puhu kukaan, koska meillä on silloin niin paljon ylimääräistä kapasiteettia tulossa, että kotimaisesta energiasta ei kannata edes keskustella.

Kun täällä eilen eräs kokoomuksen kansanedustaja peräsi sitä, ketkä Suomessa keräisivät puuta, niin kyllä tällä hetkellä on työtöntä metsuria, työtöntä yrittäjää. Kun se pääsääntöisesti vielä tapahtuu konevoimin, niin ed. Aittoniemen peräämiä pokasahamiehiä siellä yleensä on aika vähän.

Jos kotimaisesta energiasta olisi tehty jo ratkaisu muutama vuosi sitten, niin kuin monet toivoivat, monet taajamat tällä hetkellä saisivat energiansa kotimaisella energialla. Niitähän on jatkuvasti tehty lisää ja lisää. Mielestäni se sopii erittäin hyvin taajamille niin lämmitykseen kuin myös sähkön tuotantoon. Sen työllistävä vaikutus tässä tilanteessa on erittäin merkittävä, ei yksinomaan metsäpäässä vaan myös metalliteollisuudellemme.

Sitten kivihileistä. Joskus tuntuu siltä, että kivihili on kaikkein pahin, mutta senkin päästöjä voi pestä ja polttaa. Siihen kyllä löytyy aika paljon jo tekniikkaakin tänä päivänä. Mielestäni sekin on parempi vaihtoehto kuin tällainen ydinvoima, joka pahimmassa mahdollisessa tapauksessa voi tuhota jopa tuhansia ihmisiä.

Säästämisestä on puhuttu ja varmasti tullaan puhumaan, mutta eiväthän suomalaiset säästä. Eivät he säästä kotitalouksissa, eivätkä teollisuudessa, kunnissa eivätkä kaupungeissa, koska halpa energia ei yleensä pakota säästämään tai aseta sellaisia tavoitteita, että säästettäisiin. Senhän näkee hyvin monin tavoin. Saattaa olla, että jopa autoja on roikan päässä viikkotolkulla eikä niitä käytetä lumipeitteen perusteella, mutta moottorit siellä ovat vain lämpöisiä.

Kotimaisen energian osalta hyvin useissa puheenvuoroissa on kiinnitetty huomiota kannattavuusasteeseen. Minun käsitykseni mukaan ja eräitä asiantuntijoita kun on kuulostanut, kotimainen energia, vallankin puuenergia, tulee kannattavaksi, kun otetaan järeämpää puuta, en tarkoita tällä tukkipuuta, ja se lajitellaan ns. ykkös- ja polttihakkeeksi. Väitetään jopa niin, että ykköshakkeella se on jo kannattavaa koneella kerättynä.

Kun meillä nyt annettujen tilastojen mukaan on ylikapasiteettia sähkön osalta ja kun nyt

näyttää, että kovin suuria investointipaineita ei tällä hetkellä ole mm. raskaan teollisuuden puolella, ihmetellä täytyy, miksi tällainen yksipuolinen ratkaisu pitäisi nyt tehdä. Eikö näitä pitäisi käsitellä kokonaisuutena?

Meillä ydinvoimaturvallisuudesta on puhuttu hyvin paljon. On luonnollista, että ne, jotka puolustavat ydinvoimaa, eivät ajattele tulevia sukupolvia eivätkä sitä, että Suomenkin kallioperä on haavoittuva. Silloin kun vahinko tapahtuu, siitähän eivät kärsi tällä hetkellä päättäjät vaan tulevat sukupolvet. Ne ovat vakavia vahinkoja. Kun vaihtoehtoja on olemassa, jotka ovat turvallisempia, niin miksi mennä siitä, mistä on aita matalin.

Mielestäni kansanäänestys tässä asiassa olisi paikallaan. Uskoisin, että kansa on hyvin tietoinen siitä, mikä vaara tähän sisältyy, ja on myös tietoinen siitä, että sellaisen maan kuin Suomi, jossa on kotimaista energiaa, ei tarvitse kaikkea ostaa maailmalta. Kansa tulisi ydinvoiman hylkäämään. On hyvin mielenkiintoinen kysymys myös, kun erilaisia ydinvoiman puolesta puhujia, käännättäjiä on ollut liikkeellä pari viikkoa, vähän enempiäkin, nähdä sitten kun tästä asiasta lopullista päätöstä tässä salissa ollaan tekemässä, kuinka monen takinkääntäjän osalta on vaalirahoitus saatettu kuntoon. Sehän siinä nähtävästi on myös taustalla. Koska puhutaan hyvin suurista markkamääristä, ei muutaman kansanedustajan vaalirahoitus ei paina yhtään mitään.

Itse kun olen aikaisemmin ollut paperityöläinen, niin aika paljon on ollut painostusta, miksi olen kielteinen ydinvoimalle. Mutta olen yleensä kertonut sen, että muut vaihtoehdot täytyy selvittää myös, hintapolitiikka, turvallisuuskysymykset jne. En halua olla sellainen kansanedustaja, joka päättää tänä päivänä tulevien sukupolvien puolesta, että heillä saattaa olla ongelmia, tuskaa maksaa niitä suuria laskuja.

Mielestäni mm. paperi- ja sellutehtaita pitäisi kytkeä rinta rinnan. Koska sellutuotannossa on yleensä tehdas omavarainen ja yleensä jää vähän energiaa myyntiinkin, niin pitäisi paperitehdas kytkeä siihen päähän, jolloin näistä tulisi lähes omavaraisia. Tehtaiden säästämisastetta voi myös nostaa. Ruotsalaisen asiantuntijan mukaan jopa 40 prosenttiin on mahdollisuutta säästöjä suorittaa riippuen sähkön hinnasta ja viimeisestä tekniikasta, jos niitä halutaan käyttää.

Olen paperityöläinen ja Paperiliiton jäsen, mutta vastustan siitä huolimatta, vaikka suurin osa kannattajakunnastanikin on paperimiehiä.

Ed. Tiuri (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! En ymmärrä, miksi jatkuvasti väitetään, että kotimainen energia jää käyttämättä, jos ydinvoimaa hankitaan. Minusta päinvastoin meillä silloin riittää varaa myös kotimaisen energian tutkimukseen, kun meillä elintaso on vähän parempi, kun on kohtuullisen edullista energiaa käytettävissä. Kotimainen energiahankinta tulee kysymykseen taajamien kaukolämmityksessä. Ei sen kanssa millään lailla ydinvoima kilpaile. Jos se saadaan taloudellisesti edulliseksi ja ympäristöystävälliseksi, varmaan sitä tehdään. Kunnathan ovat itsenäisiä. Ne voivat päättää, että ne ottavat sitä käyttöön. Ei se kerta kaikkiaan ole ristiriidassa ydinvoiman kanssa.

Mutta siihen tarvitaan rahaa. Meidän on kehitettävä nämä laitteet. Eivät nämä nykyiset Kuhmonkaan laitteet vielä ole, vaikka siihenkin valtion rahaa tarvittiin aika paljon, kelvollisia. Tarvitaan kaasutuspoltto, jotta päästään pahimmista päästöistä pois. Sama koskee sellutehtaiden kehitystä. Ei meillä vielä ole kaasutuspolttoa jäteliemenkään suhteen. Ensi vuonna vasta Metsä-Serla ilmeisesti harkitsee sellaisen koelaitoksen pystyttämistä. Sen jälkeen saadaan hieman parempia hyötysuhteita ja tulevaisuudessa, joskus 2000-luvulla, myös ehkä enemmän sähköä näistä sellutehtaista.

Mutta paperityöläisille pitäisi muistuttaa, että 40 prosenttia meidän paperiviennistämme on hiokkeeseen perustuvaa. Jos se ja sen laajentaminen nyt jätetään pois siitä syystä, ettei ole ydinvoimaa käytettävissä eli sähköä, niin kyllä se aikamoisen loven työllisyyteen tekee ja myös Suomen ulkomaanvientiin.

Ed. T a k a l a : Arvoisa puhemies! Kun voimayhtiöt ovat jättäneet vajaa kaksi vuotta sitten hakemuksen uuden ydinvoimalan rakentamiseksi Suomeen ja hallitus nyt esittää äänestyksen jälkeen, 11 puolesta ja 6 vastaan, myönteistä periaatepäätöstä eduskunnan hyväksyttäväksi siitä, että ydinvoimalan rakentaminen on yhteiskunnan kokonaisedun mukaista, on ajankohta aika poikkeava, sillä maassa vallitsee ennätyksellinen lama, velkaantuminen ja yhä lisääntyvä suurtyöttömyys. Valtiontalouden velka on lähes 200 miljardia, ja se on noin kolmasosa bruttokansantuotteesta, ja ennuste tämän vuoden uudesta ulkomaisesta velasta on 90 miljardia markkaa.

Ydinvoimalahakemuksen perusteluissa esitetään energiatalouden kehittämisen tavoitteita: energian saannin varmuutta, energian tuotan-

non ja käytön taloudellisuutta, hyväksyttävyyttä ympäristön kannalta ja turvallisuutta. Lisäksi korostetaan vientiteollisuuden tarvetta saada hinnaltaan edullista perusvoimaa. Uuden tuotantokapasiteetin rakentamista edellyttää sähkönsäädön kasvu, vanhojen voimalaitosten korvaaminen ja tarve varautua siihen, ettei tuontisähköä ole saatavissa nykyisessä määrin ainaakaan kohtuuhintaan.

Sähkön kulutuksen arvioidaan kasvavan viimevuotisesta 63 terawattituntin kulutuksesta 76—78 terawattituntiin vuonna 2000 ja 89—92 terawattituntiin vuonna 2010 siitä riippuen, rakennetaanko ydinvoima- vai muuta energiakapasiteettia lisää.

Ydinvoiman rakentamista perustellaan myös ympäristösyillä, jolloin todetaan huomattavimpana etuna olevan sen hiilidioksidipäästöjen kasvua hidastava vaikutus. Näin todetaan, vaikka energian tuotannon osuus on vain 14 prosenttia hiilidioksidipäästöistä.

Hanketta perustellaan myös työllisyysvaikutuksilla, jolloin sen toteuttamisella arvioidaan olevan suora työllisyysvaikutus, jonka suuruus on 10 000—12 000 henkilötyövuotta. Tähän toki päästään vielä paremmin rakentamalla esimerkiksi kaasudieselvoimala, jonka kotimaisuusaste on noin 90 prosenttia ja jonka rakentaminen merkitsee noin 30 000:ta miestätyövuotta silloin, kun teho on 1 400 megawattia.

Lausuntokierroksen kuluessa on enemmistö antanut myönteisen lausunnon hakemuksesta. Merkittävä määrä lausunnoista on kuitenkin kielteisiä, ja näihin kielteisiin lausuntoihin voi vielä liittää esimerkiksi presidentin kannanoton, pääministerin kannanoton sekä eduskunnan enemmistön kannanoton. Vaikuttaa siltä, että hallitus ei näytä uskovan omia silmiään eikä korviaan tai sitten se uskoo voivansa manipuloida kansanedustajia. Uskoakseni kansanedustajien enemmistö tiesi tarkkaan, mitä teki, kun äänesti ed. Vanhasen ponnen hyväksymisen puolesta, jossa todettiin, ettei ydinvoiman lisärakentaminen kuulu maan energiastrategiaan.

Taloudellisesti näin epävarmoina aikoina, jolloin talouden ennusteet ovat toistuvasti menneet pahasti pieleen, ei mielestäni tule ryhtyä niin laajaan ja kannattamattomaan suurinvestointiin, kuin mitä viides ydinvoimalaitos on. Vaikka sen vaatima velkaraha ei rasita suoraan valtiontaloutta, voi Suomen jättivelkaantuminen ja taloudellinen kehitys nostaa lainanhoitokuluja niin, että taloudellisiin laskelmiin, joihin sisältyy 5 prosentin korko, ei voi luottaa.

Hintalaskelmissa, koskien sekä hankkeen että ydinsähkön hintaa, ei ole otettu huomioon kiristyneitä turvallisuusvaatimuksia eikä vastuuta suuronnettomuuksista. Aina mahdollinen ydinvoimalaonnettomuus merkitsee suurkatastrofia, jonka seuraukset ulottuvat pitkälle tulevaisuuteen. Pitkästä kehitystyöstä huolimatta ydinvoimalan tekniset ratkaisut ovat vielä keskeneräiset ja turvallisuusriskit eivät ole täysin hallittavissa. Voi todeta, että vain normaaliolosuhteissa ei ydinvoimalasta ole terveydelle vaaraa.

Ydinjätteen sijoitus, joka nyt on luonteeltaan vain väliaikaisratkaisu, siirtää ongelman varsinaisen lopullisen ratkaisun seuraavan sukupolven niskoille, mikä mielestäni ei ole oikein. Loppusijoitustilan rakentamishakemushan on hylätty, mihin ed. Nikula kiinnitti perusteellista huomiota omassa puheenvuorossaan. Voikin kysyä, onko hallitus vain osin täyttänyt päätöksessään ydinenergiain vaatimukset.

Mielestäni kukaan asiantuntija ei voi uskottavasti taata säteilevän polttojätteen turvallista varastointia ja pysyvyyttä satojen, jopa tuhansien vuosien päähän niin, ettei pohjavesiin liukene mistä voisi tapahtua, sillä vaikka peruskalliomme onkin vakaa, niin aivan liikkumaton se ei ole ollut eikä ilmeisesti tule olemaan.

Toisin kuin Suomessa muissa maissa otetaan ydinvoiman haitat huomioon tosissaan, koskapa useat maat, mm. Ruotsi, Itävalta, Sveitsi, Italia ja Espanja, ovat tehneet ydinvoimakielliset päätökset. Englannissa ei ydinvoimaloiden yksityistäminen ole onnistunut, koska kukaan ei halua niitä ostaa. Uusia ydinvoimalailauksia ei ole tullut Saksassa tai USA:ssa, USA:ssa vuoden 73 jälkeen.

Ydinvoimaloiden purku on myös osoittautunut ongelmalliseksi. Näihin kustannuksiin ei ole riittävästi varauduttu. Ilmeisesti nykyinen fissio-tekniikkaan perustuva ydinvoimateollisuus on vain välivaihe, jonka nousuun vaikutti osittain maailmanpoliittinen tilanne ja ydinaseteollisuuden kukoistus.

Uuden ydinvoimalan perusteluina käytetään energian lisätarvetta, jota on vaikea luotettavasti arvioida. Energian säästämistä ja tehokkaampaa käyttöä voidaan lisätä. Totta kai teollisuuden energian tarve tulee turvata, mutta kun ottaa huomioon, että kotitaloudet käyttävät primääristä energian tuotannosta noin 40 prosenttia, on kysymys myös kulutuksesta, arvostuksista ja valinnoista, jotka liittyvät jokaisen ihmisen elämäntapaan. Täytyykö meillä olla kaikki sähköistettyä sänkyjä myöten? Esimerkiksi täytyy-

kö kerrostalossa jokaisella olla oma sauna jne? Onko kaikki kulutus ja hyödykkeet tarpeellisia? Täytyykö energian olla niin halpaa ympäristön kustannuksella?

Ydinenergiaa markkinoidaan ympäristöystävällisenä ja ratkaisuna kasvihuoneilmiöön. Viides ydinvoimala ei ratkaise kasvihuoneilmiötä eikä poista käytöstä meitä lähellä olevia Venäjän ja sen lähiympäristön 16:ta huonoa ydinvoimalaa. Vaikka me emme ostaisi sähköä sieltä, mitä meidän muuten ei tarvitsisikaan tehdä, onhan meillä mm. käyttämätön Inkoon 1 000 megawatin voimala, niin kaikki Venäjän voimat pysyisivät todennäköisesti kyllä toiminnassa. Meidän tuleekin kansainvälisellä yhteistyöllä ja rahoituksella vaikuttaa niiden aiheuttaman turvallisuusriskin eliminointiin.

Ydinvoimalahankkeella on työllistävä vaikutus, mutta muilla vaihtoehdoilla on vähintään sama, osalla jopa parempi työllistävä vaikutus. Työllisyys on esitetty yhtenä perusteluna ydinvoimalan rakentamiselle. Massatyöttömyyden vallitessa onkin käytettävä kaikki mahdolliset keinot työllisyyden lisäämiseksi. Tähän ei kuitenkaan mielestäni tarvita juuri ydinvoimalaa. Muilla energiavaihtoehdoilla on saavutettavissa vastaava työllistämisaikutus samoin kuin korkea kotimaisuusaste. Esimerkkinä mainittakoon Wärtsilän dieselvoimaloiden rakentaminen. Tästä ei ole ollut kovinkaan paljon tietoa julkisuudessa, ja on valitettavaa, että kun tätä tietoa olisi haluttu täällä eduskunnassa pidettävään seminaariin saada, niin vastaus oli kielteinen. Julkisuudessa esitettyjen tietojen mukaan kyseessä olisi 100 megawatin voimala, joka voi käyttää myös kaasua. Tällaisia voidaan rakentaa tarpeen mukaan ydinvoimaa pienemmilläkin investointikustannuksilla riittävän monta ja näin tyydyttää lisäenergian tarve.

Aivan tällä viikolla on Wärtsilä Diesel Oy lähestynyt kansanedustajia kirjeellä, jossa todetaan, että kaasudieselvoimala, hajautettu perusvoimaratkaisu, on ympäristöystävällinen, turvallinen ja taloudellinen vaihtoehto ydinvoimalle. Mukana olevissa VTT:n laskelmissa dieselvoimalaselvityksessä todetaan, että Suomen mahdollisesti vuonna 2000 tarvitsema noin 1 400 megawatin sähkötehon tarve voidaan toteuttaa optimaalisesti rakentamalla Etelä-Suomen suuriin kaupunkeihin kaukolämpödieselvoimaa noin 1 100 megawattia ja pieniin kaupunkeihin 200 megawattia sekä pelkästään sähköä tuottavaa kombidieselvoimaa 1 000 megawattia.

On valitettavaa, että nämä eivät ole olleet mukana hallituksen selvityksessä, joka muutenkin mielestäni on yksipuolinen ja puutteellinen. Siinä ei ole otettu esille ympäristöministerin näkemyksiä nimenomaan ympäristövaikutuksista, ja minusta se on erittäin valitettavaa. Siinä ei ole myöskään otettu huomioon sitä, että fossiilisten polttoaineiden päästöjä voidaan nykyteknikalla vähentää aivan ratkaisevasti polttoteknisin keinoin ja suodattimin, niin kuin esimerkiksi ed. Louvo eilisessä puheenvuorossaan toteasi.

Mitä kaasun käyttöön tulee, niin meillähän on kaasua saatavissa ja ilmeistä on, että kaasua on myös riittävästi tulossa lisää tarjolle eikä ilmeisesti ole kuin ajan kysymys, koska tämä toteutuu ja koska voidaan hyödyntää Barentsinmeren ja Norjan kaasuesiintymiä. Neuvotteluja näistä pitää mielestäni jatkaa. Niitä ei ole vielä lopullisesti käyty.

Mielestäni valiokuntakäsittelyn aikana täytyy perusteellisesti selvittää hajautetun perusvoimaratkaisun, dieselvoimavaihtoehdon, mahdollisuudet.

Kestävän kehityksen tavoite sopeuttaa tuotanto ja kulutus luonnon sietokykyyn edellyttäen, että energiatuotannon päästöjä vähennetään, energiaa ja luonnonvaroja säästetään tuntuvasti, käytetään uusiutuvia energiamuotoja ja parannetaan energiatuotannon ympäristövaikutusten arviointia ja tutkimusta ja käytetään parasta mahdollista tekniikkaa päästöjen puhdistukseen. On myös kehitettävä säästävää teknologiaa lisää ja parannettava voimaloiden hyötysuhdetta.

Kun mikään energiantuotantomuoto ei ole ongelmaton, on ympäristötavoitteita vaikea saavuttaa. Yksi keino tähän on käyttää energiaverotusta ohjausmenetelmänä kasvihuoneilmiön hillitsemiseksi, mikä minunkin mielestäni on tärkeimpiä tavoitteita. On asetettu päästötavoitteet 90-luvun loppuun mennessä niin, että hiilidioksidipäästöt stabilisoidaan vuoteen 2000 mennessä vuoden 90 tasolle. Tähän EY-tavoitteeseen Suomi ei yllä nykykehityksellä ilman voimakkaampia energian säästö- ja tehokkuustavoitteita.

Myös kivihiilivoimaloiden muuttaminen maakaasuvoimaloiksi vähentää hiilidioksidipäästöjä. Muut päästötavoitteet: rikkidioksidipäästöjen vähentäminen 80 prosenttia vuoden 80 määrästä ja typpioksidien päästöjen vähentäminen 30 prosenttia vuoden 80 määrästä, ovat rikkidioksidien osalta teknisesti mahdollisia toteuttaa ja onnistuvat, mutta typen oksidien osal-

ta tavoitteen saavuttaminen on mahdollista vain voimakkaamman säästämisen kautta. Mutta niin kuin ministeri Pietikäinen eilen selvitti, pelkän energiatuotannon osalta 30 prosentin säästötavoitteet onnistuvat, kun savukaasut puhdistetaan myös olemassa olevissa laitoksissa parhaalla mahdollisella käytettävissä olevalla tekniikalla. Liikenteen päästöongelmat silti vielä jäävät.

Ydinvoimakeskustelu on osoittanut, että ydinvoimaa haluavat tuntuvat uskovan siihen kasvun merkinä. Siitä on tullut monelle taloudellisen kasvun ja pelastuksen symboli, josta pidetään kouristuksenomaisesti kiinni, vaikka järkevämpää olisi käyttää kiinni pitävää kättä muuhun työhön.

Arvoisa puhemies! Energian saannin turvaaminen ja työllisyyden hoito on mahdollista mielestäni monilla muillakin keinoilla kuin ydinvoimalla ympäristönäkökohdat ja taloudellisuusvaatimukset huomioiden. Mielestäni nämä keinot on selvitettävä tarkemmin, ennen kuin voidaan todeta, että ydinvoiman rakentaminen on yhteiskunnan kokonaisedun mukaista. Mielestäni hallituksen antaman yksipuolisen selvityksen perusteella ei voida luotettavasti todeta, että ydinvoiman rakentaminen on yhteiskunnan kokonaisedun mukaista.

Ed. Tiuri (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Takala mainitsi jonkin hyvin pienen prosenttiluvun energian tuotannon kasvihuoneosuudeksi, mutta se ilmeisesti oli laskettu niin, että on monenlaisia muita kasvihuonekaasuja kuin hiilidioksidi. Hiilidioksidi on kuitenkin pahin niistä, koska se pysyy niin kauan ilmakehässä, joten se on suurin ongelma. Se on energian tuotannosta peräisin, ei mistään muusta, paitsi tietenkin muualla metsien hävittämisestä vielä, mutta pääosassa energian tuotannosta, joten energian tuotantoon on pakko syventyä. Ydinvoimalla Suomessakin voidaan päästä tavoitteisiin, kun lisäksi pystytään säästämään. Laskelmathan osoittavat, että säästäminen ja ydinvoima säästävät suurin piirtein saman verran hiilidioksidipäästöjä. En ymmärrä, miten pystyttäisiin säästämään kaksinkertainen määrä, kun yksinkertainen säästökin on jo valtavan työn takana. Se maksaa miljardeja.

Dieselvoimalat esiintyvät jatkuvasti vaihtoehtona. Eiväthän ne ole mikään vaihtoehto. Wärtsilä Modigenin paperissakin sanotaan, että nämä korvaavat lähinnä kaukolämmitysvoimaloita eli hiilivoimaloita. Eiväthän ne korvaa mitään säh-

kön tuotantoa ydinvoiman suhteen, joka on ihan toista sähköä. Kaukolämpövoimaloita tarvitaan, ja jos ei niihin panna ydinvoimaloita, jotka ovat kaukolämpöä varten tehtyjä, sitten niihin täytyy käyttää joko kaasua, haketta tai hiiltä, ja silloin ne vaihtoehdot kilpailevat keskenään.

Lisäksi, jos me maakaasun avulla toimitamme perusvoiman, me tarvitsemme joka vuosi 1 500 miljoonaa markkaa maakaasun maksamiseen ulkomaille verrattuna ydinvoiman 250 miljoonaa, joten se on aikamoinen lisävelkakin Suomelle.

Ydinjärjesteistä puhutaan jatkuvasti, ettei niitä voitaisi Suomen kallioperään turvallisesti saada.

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s
(koputtaa): Kaksi minuuttia on kulunut!

Kauppa- ja teollisuusministeri T u o m i s t o :
Arvoisa puhemies! Kun tuli esiin, että kaasudiesel ei ole esillä selvityksissä, se on esillä selvityksissä ja löytyvät pylvyäät ja numerot myös sen osalta.

Mitä tulee siihen, miten sitä käytettäisiin, käytännössä siinä olisi öljyn polttoa, joka ei nyt oikein suurta suosiota kai kaikkine ongelmineen tällä hetkellä nauti. Maakaasua meillä ei ole; eilisen päivän aikana useaan kertaan käytiin läpi se tilanne, että kun maakaasua tulee se määrä, joka tulee, niin meillä ei ole lisävolymeyttä lähteä siitä käyttämään, joten se on hyvin pitkälle poissa laskuista.

Minäkin tiedän, että eri firmojen kirjeitä liikkuu. Minäkin olen saanut tällaisen firman kirjeen, jossa tietysti bisnesmielessä tehdään työtä oman myynnin eteen.

E d . V ä h ä n ä k k i : Arvoisa puhemies! Eduskunnan toinen varapuhemies Pesälä tänä aamuna televisiossa, kun oli Huomenta Suomi -ohjelma ja kysymys oli talouspolitiikasta ja laman hoidosta, penäsi ja peräsi nöyryyttä kaikilta osapuolilta yhteiskunnassa. Sen verran kuin tätä sanaseppoa, varapuhemies Pesälää, tunnen tietäen, että hän on hyvin monipuolinen ajattelija, monelta taholta asioita tutkiva, minä sain sen vaikutelman, että hän aivan selvästi kritisoi Ahon hallitusta. Hän vaati Ahon hallituksesta nöyryyttä, nöyryyttä ay-liikkeen suuntaan, pääomapiiriin suuntaan, jotka vientiteollisuuden osalta huolehtivat tästä maasta, taloustieteen professorien suuntaan. Nöyryyttä tarvitaan, muuten ei todella Suomea saada suosta pois.

Nöyryyttä vaaditaan myös tunnustamaan se

tosiasia, että ydinvoima on taloudellisin, tehokain ja ympäristöystävällisin tapa hankkia perusenergiaa. Nyt olen ilokseni huomannut, että niin korskea kuin käytökseltään Ahon hallitus on kaikkia muita ryhmiä kohtaan Suomessa, tässä se on myös nöyrytynyt tunnustamaan jotakin eli tuon äskeisen aksiooman, jonka sanoin.

Minä luulen, että minä en ole puhujakorokkeelta parin vuoden aikana kertaakaan ennen ylistänyt Ahon hallitusta, mutta eilen jo ehdin yhdessä vastauspuheenvuorossani kiittämään ministeri Tuomistoa, jonka kiitoksen nyt toistan siitä, että hän on tehnyt ja saanut läpi erittäin yksityiskohtaisen, suhteellisen lyhyen, mutta hyvin laajoihin selvityksiin pohjautuvan esityksen, ja edelleen siitä, että hän on istunut ahkerasti paikalla, mikä on sanoisinko melkein ennenkuulumatonta Ahon hallituksen ministereitä ajatellen. Sen verran he ovat täällä, kun televisio on parvekkeella silmä ammittaen tännepäin.

Edelleen olen huomannut, että valmistelija ja myös Ahon hallitus on tuntenut nöyryyttä ja luottamusta kaikkiin niihin asiantuntijatahoihin, jotka ovat kannanottonsa asiassa lausuneet.

On monta kertaa jo todettu seikka, että puhujakorokkeelta on noin vuorokauden ajan kuulunut melkein pä uskonollistyyppistä liturgiaa, jossa helminauhaa on helmi kerrallaan käyty läpi kahta väylää myöten, toinen vastaan ja toinen puolesta. Mutta vaikea kai siinä on koltamatta linjaa olla, vaikka ed. Paloheimo sitä yritti. Raskaana tai ei, jompikumpi täytyy valita, vaihtoehtoa ei ole.

Sitten on muistettava kuitenkin, vaikka naureskelemme klerikaalista systeemiä, melkein uskonollista puheenpartta, että tämä on kuitenkin parlamentti, jossa kaikkien pitäisi pyrkiä tämän laatuissa asiassa nimenomaan kantansa kakistamaan ulos. Tosin olen huomannut, että niiltä, jotka ovat kakistaneet kantansa, olkoot kannattaja tai vastustaja, ei oikein täysin sydämin ole esitystä tullut. Vastustajia pelottaa se, jos palaammekin takaisin metsäsuomalaisuuteen eli pelkästään puunhakkuu-Suomeen, jollaiseksi Adolf Hitler Suomea kaavaili suunnitelmassaan. Ydinvoiman kannattajilla taas on pieni pelko jossakin paikassa siitä, että jospa sittenkin sattuu jokin vuoto tai tussahdus tulemaan. Mutta kanta on otettava, ja minä toivon, että enemmistö tästä salista olisi joskus juhannuksen alla sitä mieltä, että ydinvoimaratkaisuun otetaan myönteinen kanta.

Yksi asia on puheenvuoroissa kuitenkin yksimielisesti hyväksytty, se että Suomi nousee suos-

ta ja pääsee lamasta vain vientiteollisuuden, metsäteollisuuden ja metalliteollisuuden, avulla ja kautta. Mutta me emme nouse, vientiteollisuus ei nouse, jos emme pysty pitämään kilpailukykyä kansainvälisillä markkinoilla. Kilpailukyky muodostuu tuotantokustannuksista, kuten hyvin tiedetään. Palkat meillä eivät ole yliverotaisia, vaikka porvarit ovat näin väittäneet, ne ovat keskitasoa ajatellen EY-maita nimenomaan metalli- ja paperialalla.

Raaka-aine on tuntematon luku x. Meidän puusheikkimme saattavat sen hintaa korottaa. Se on jo nyt aika korkea, ja välillä tehdään puunmyyntilakkoja, jotka pakottavat metsäteollisuuden ostamaan puunsa Australiasta, eucalyptusta, ja oliko se kaislaa Perusta ja Irlannista jotain muuta. Se on meillä kysymysmerkki, se heilahtelee meidän puusheikkimme ja turvesheikkimme mielialojen ja näkemysten mukaan. Mutta energia meillä on toistaiseksi ollut suhteellisen, kohtuullisen edullista ja se pitäisi myös jatkossa tulevina vuosina ja lähivuosikymmeninä sellaisena pitää.

Minä ihmettelen kauhiasti — sanoisi Hietanen Tuntemattomissa — niitä kansanedustajia, jotka vastustavat ydinvoimalan rakentamista mutta samaan hengenvetoon toittavat metsä- ja metalliteollisuuden edellytysten parantamista, kantavat kovasti huolta työttömyyden hoidosta, vaativat elvytystä, pitkän ja lyhyen tähtäyksen elvytystä. Mielestäni näin puhuvien kansanedustajien pitäisi nyt panna kiittimet ristiin. Ydinvoimalalle myönteinen ratkaisu, jota hallitus tarjoaa, on Ahon hallituksen ensimmäinen elvyttävä päätösesitys parin vuoden aikana.

Ydinvoimalan rakentaminen tai myönteinen päätös mahdollistaa lyhyellä tähtäyksellä elvytyksen, se kymmenissä tuhansissa antaa työpaikkoja sekä suunnittelijoille että rakentajille, ja sen mukana pitkällä tähtäyksellä turvattu energiahuolto myös turvaa meidän vientiteollisuutemme menestymisen.

Vielä tuotantokustannuksiin mennäkseni olisin pyytänyt kaksiahaarasta kieltä käyttäviltä kansanedustajilta, jotka vastustavat ydinvoimaa mutta haluavat elvyttää, että he vastaisivat kysymyksen: Jos vientiteollisuus ei saa edullista energiahuoltoaan kuntoon, mihin suurteollisuuden kiinnostus suurella tarmolla kohdistuu tuotantokustannuksissa? Vastaan siihen nyt: Se suuntautuu palkkojen saamiseen joustavammiksi, lomarahoihin ja pekkaspäiviin. Onko se parempi vaihtoehto?

Puheenvuoroissa on varsinkin vastustajien

keskuudessa hyvin usein sanottu, että on uhattu, kiivaasti lobbaillu, kiristetty. Kaiken huipuksi vielä äsken kuulin ed. P. Leppäsen suusta, että jopa vaalirahoituskin on turvattu niille, jotka ovat ydinvoiman kannattajia. Se on jo pohjanoiteeraus, hyvältä ystävältä tosin sanottuna.

Sanoisin, että ne, jotka ovat voimaperäisesti ja härskesti lobanneet, ovat ydinvoiman vastustajat. Suurin lobbari tällä alueella ovat tiedotusvälineet, joilla on ollut voimakas ydinvoimakielteinen teema ja ralli jatkuvasti päällä, olkoon sitten sähköinen taikka painatuksellinen informaatio ollut esillä. Tiedotusvälineet ovat olleet ydinvoimakielteisen populismin kuoron ydinjoukkoa. Vastuunkantajat tässä maassa ovat yleensä hiljaisempia, joskus he puhuvat kyllä sydämen kyllyydestä.

Kaikkia liturgioita ja vuodatuksia en ole jaksanut kuunnella, mutta muutamia vastustajien puheenvuoroja kun olen kuunnellut, niin heitä on karkeasti ottaen neljä ryhmittymää, joita esiintyy monessa puolueessa.

Ensiksikin aika moni on sellainen ydinvoiman vastustaja, joka panee yhtäläisyysmerkin ydinpommin ja ydinvoiman välille. Välytellen Hiroshima, Nagasaki jne. Tämän kannan edustajia on niin oikealla kuin vasemmallakin, en mene sukupuolijakoon tässä suhteessa.

Seuraava ryhmä on elintason tietoiset pudotajat ja ne, jotka eivät halua jatkuvaa yhteiskunnan kehitystä. He ovat yleensä, näin olen todennut, erittäin hyväosaisia, oppineita. Heitä on erityisesti vihreiden joukossa, mutta kyllä löytyy kokoomuksenkin äsken käytetystä puheenvuorosta samaa piirrettä. He eivät huomaa, että kaikilla ei mene tässä maassa hyvin ja tässä maailmassa ei mene kaikilla hyvin. Suomessa menee erityisen huonosti noin puolella miljoonalla työttömällä.

Sitten on seuraava eli kolmas ryhmä, jonka edustajia esiintyy kai eniten maalaisliitto-keskustapuolue-keskustan piirissä. He kuulevat kassakoneen kilinää. Siellä puu- ja turvesheikit, joihin jo viittasin, odottavat puuhun ja turpeeseen perustuvia mielestään parempia ratkaisuja ja sen vuoksi suhtautuvat kielteisesti ydinvoimaan. Toivottavasti tuo iltalypsy — en tiedä, kuka on siihen syypää, onko ministeri Tuomisto vai kuka, todennäköisesti joku toinen keskustalainen ministeri — kuitenkin joitakin näitä kassakoneen kilinä -ihmisiä saa äänestämään vihreätä valoa tälle päätökselle.

Sitten on vielä yksi ryhmä, jonka edustajia on ed. Pekka Leppäsen ryhmässä eniten, menneen

muistelijat, jotka odottavat ehkä jälleennäkemisen ihanassa riemussa ja toivossa, että siellä joku Janajev jälleen järjestäisi meille ydinvoimasähköä Suomeen voimallisesti ja maakaasukaan ei tulisi niin sanottaisiinko päätettäväksi kuin nyt tahtoo välillä olla.

Sitten olisin kajonnut vielä, arvoisa puhemies, siihen, että minä kuulun niihin ihmisiin, jotka katsovat, että tiede ja teknologia kehittyvät tässä maailmassa ja Suomessa jatkuvasti. Sen tien päätä ei näy, mikä tieteellä ja tekniikalla on vielä kuljettavanaan. Minä uskon tässä suhteessa nimenomaan jatkuvaan kasvuun ainakin siihen asti, kunnes vähäosaisuus, huono-osaisuus, on maastamme ja maailmasta poistettu.

Kun tämä kapitalistiseen talousjärjestelmään elimellisesti liittyvä lama, joka meillä nyt raivoaa, saadaan poistetuksi, kun alkaa jälleen nousu aaltoliikkeenomaisesti ja alomme vaurastua, niin sitä vaihetta varten meidän pitää jo laman aikana varautuen huolehtia siitä, että energian tarve Suomessa vientiteollisuudelle tyydytetään. Ja nyt on aika se tehdä.

Me emme kannu vastuuta kansanedustajina ja ihmisinä, jos emme tätä ymmärrä. Minä en ymmärrä niitä kansanedustajia, kansan valittuja, jotka vastustavat Euroopan yhdentymistä ja vastustavat ydinvoimaa. Eurooppaan yhdyntymisen varmistaa sen, että me pääsemme kulkemaan muiden länsimaiden kanssa yhtä jalkaa, samassa veneessä tai kolkassa. Ydinvoimalan rakentamisen avulla, tämän viidennen ja kenties sitten kuudennenkin, me pystymme kilpailemaan niin EY:n sisällä kuin myös sen ulkopuolella.

Ed. M. Laukkane (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun me ed. Vähänäkin kanssa tulemme Kymenlaaksosta, keskeisestä vientiteollisuusmaakunnasta, joka tuottaa todellakin merkittävän osan suomalaisesta hyvinvoinnista, on helppo ymmärtää, että tällaiseen päätelmään tullaan. Toivottavasti sosialidemokraattisessa eduskuntaryhmässä hieman enemmänkin leviäisi ed. Vähänäkin ajattelutapa siitä, että energiaratkaisulla on suora ja välitön yhteys työhön, suomalaisten hyvinvointiin ja toimeentuloon. Energiaratkaisulla on suora ja välitön yhteys talouteen ja ennen muuta sen keskeiseen vientiteollisuuden kilpailukykyyn. Toivoisin todellakin, että tapaus laittaisi, joilla on rohkeutta ja kanttia myös muuttaa mielipidettä tässä isossa asiassa, löytyy sosialidemokraateista enemmän. Ja toivon hyvää menestystä

edustajatoveri Vähänäkin työlle omassa ryhmässään.

Muutamat ajatukset, joita haluaisin vielä vähän kommentoida, liittyvät raaka-ainekysymykseen. Olen aivan samaa mieltä, että jos me emme kykene turvaamaan suomalaiselle teollisuudelle halpaa energiaa, se merkitsee ilman muuta sitä, että syntyy painetta muihin kustannustekijöihin eli työhön ja kantohintaan. Mutta haluan, ed. Vähänäkki, muistuttaa, että jos me katselemme hieman historiaa taaksepäin, niin kyllähän kantohinta, puun hinta, on joutanut. Se on tullut 30—40 prosenttia alas. Työn hinta ei ole joutanut. Mutta minusta on aivan oikein, että pitkän päälle tämä teollisuuden kilpailukyky on selkeä ja korvaamassa Suomen perifeeristä sijaintia, meidän syrjäistä sijaintiamme. Sen vuoksi tämä perusvoimaratkaisu on välttämätön. Eucalyptuspuutahan tuodaan Suomeen nimenomaan korvaamaan koivukuitua, kuten ed. Vähänäkkikin tietää, sitähan ei Suomesta saada.

Lyhyesti vielä, rouva puhemies, lobbailusta. Itsekin aika tavalla ihmettelin, että eilen Neste järjesti samaan aikaan, kun täällä salissa keskusteltiin perusvoimasta, tiedotustilaisuuden tässä talossa. Voin vain kuvitella, että jos jokin perusvoimaratkaisua, ydinvoimaratkaisua, ajava yhtiö tämän olisi järjestänyt, siitä olisi syntynyt melkoinen meteli.

Ed. Tiuri: Arvoisa puhemies! Ed. Nikula väitti, ettei ydinjäteratkaisua ole voitu hyväksyä. Ilmeisesti syynä on se, että vielä ei ole voimassa turvallisuusvaatimuksia tai ne eivät ole vielä valmiina. On vaikea hyväksyä jotakin lopullista ratkaisua, jos sen vaatimukset ovat vasta tekeillä, niin kuin näyttää olevan. Tässä valtioneuvoston päätöksessä sanotaan: ”- runsasaktiivisten jätteiden loppusijoitusta koskevat turvallisuusvaatimukset ovat maassamme vielä valmisteltavina.” Niin kauan kuin niitä ei ole tarkkaan määritelty, ei niitä varmaan voida hyväksyä, vaikka samassa kohdassa toisaalta todetaan: ”Teollisuuden Voima Oy:n esittämän käytetyn polttoaineen loppusijoitussuunnitelman turvallisuus on osoitettu siinä määrin, että valmistelutöitä voidaan jatkaa kyseisen periaateratkaisun pohjalta.” Se laillinen muodollisuus, mihin ed. Nikula viittaa, on niitä temppuja, joita käytetään Amerikassa ydinvoiman rakentamisen hidastamiseen, saman tyyppisiä, että saadaan rakennusaikakin venymään 15 vuoteen.

Haluaisin muutenkin vielä ydinjäteasiaa käsitellä, koska se tuntuu olevan yksi asia, johon

moni yrittää vedota ydinvoiman vastustamisessa. Suomen kallioperä sisältää ilmeisesti kaikenlaisia halkeamia ja lohkeamia, mutta sieltä löytyy helposti sellainen kilometri x kilometri x kilometri kanttiinsa kuutio, jossa joka puolelta on ruhjeita niin, että jos maa liikkuu, se ei enää halkea sisältä vaan se liikkuu saumoja pitkin. Kun tällaiseen kuutiokilometriin pannaan keskelle 500 metrin syvyyteen luola, johon jätteet talletetaan, niin kyllä ne aika hyvin siellä säilyvät.

Täällä epäillään, että jätteet pääsevät sieltä karkuun: Maa liikahtaa, ja kapselit hajoavat, ja jätteet siirtyvät esimerkiksi pohjaveteen. Tästähän on luonnosta jo tietoa, koska noin pari miljardia vuotta sitten maapallolla toimi tällainen luonnonreaktori. Oli riittävästi uraania samassa läjässä Afrikassa, niin että saatiin ydinvoimala aikaan. Tosin se silloin tuotti vain lämpöä, kun kukaan ei osannut sähköä vielä tehdä. Kun nyt on selvitetty, mihin ne jätteet ovat sieltä hävinneet, niin siellähän ne ovat suurin piirtein samalla alueella, vaikka ne ovat saaneet olla ihan rauhassa. Niitä ei ole kapseloitu eikä niille ole tehty yhtään mitään. Ei uraani eikä uraanijäte, sehän on kiinteätä ainetta ja hyvin hitaasti liukenevaa, ole mikään uhka, vaikka se kapselikin hajoaisi, joka ensin on pantu betoniittisaven sisään, niin että kovin monta tietä on kapselin sisällöllä oltava, ennen kuin se pääsee ulkoilmaan tai pohjaveteen.

Kaiken lisäksi meillä on uraania niin paljon maaperässä ja sen säilöminen on tehty niin huonosti luonnon toimesta, että meillä on aivan valtavia määriä esimerkiksi porakaivovesissä radioaktiivisuutta. Suomessa suurin mitattu luku, minkä olen huomannut, on 50 000 becquereliä litrassa. Keskimäärin porakaivoissa on 215 becquereliä litrassa. Kyllä saa aika paljon päästä karkuun ydinjätteestä, ennen kuin se pystyy pohjaveden radioaktiivisuutta lähellekään noita arvoja lisäämään.

Sitten hieman muista asioista.

Kun täällä eilen kovasti todistettiin, että sähköä pitäisi säästää eikä energian kulutusta kasvattaa, niin toteaisin vielä vastauspuheenvuoroni lisäksi, että sähköä lisäämällä voidaan nimenomaan säästää kokonaisenergiaa, koska tavallisen lämpöenergian tai vastaavan käyttö on hankalaa säättää. Sen sijaan sähköä voidaan käyttää vain silloin, kun sitä tarvitaan. Siitä syystä hyvin monet energiansäästötoimet ovat merkinneet sitä, että sähkön osuus energiassa on kasvanut, mutta kokonaisenergia on vähenty-

nyt. Lisäksi meillä tekniikan kehityksen vuoksi joka vuosi noin prosentti hukkatahoa säästyy, kun laitteet kehittyvät. Hyvin suurella rahalla ja sijoittamalla tutkimukseen lisärahaa päästään ehkä 2 prosenttiin vuodessa, mutta se on jo kallista puuhua.

Kaiken kaikkiaan sähkön kulutus on kasvanut kansantuloon verrannollisesti kaikissa teollistuneissa maissa tai hieman nopeamminkin jo pitkiä aikoja. Siinä näkyvät kaikki lama-ajat. Suomenkin sähkön kulutuksessa on aina kuoppa tai taso siinä kohdassa, missä meillä on ollut lama. Nykyinenkin lama on sen tehnyt, mutta kuulin juuri, että sähkön kulutus 12 kuukautta taaksepäin tästä hetkestä on kasvanut aikaisempaan verrattuna noin 2 prosentilla. Toivottavasti tämä lama on pikkuhiljaa menossa ohi ja teollisuus tarvitsee lisää sähköä.

Paljon sähköä kuluu myös sen vuoksi, että me tarvitsemme yhä puhtaampia prosesseja ja yleensä sähköä ympäristönsuojaamisprosesseissa tahtoo kuluu enemmän. Meillä ei siis ole mitään järkeä yrittää säästää sähköä, vaan meidän pitää pyrkiä säästämään energiaa ja silloin ollaan oikeilla jäljillä. Silloin tullaan siihen, että nuo hallituksen arviot siitä, kuinka paljon sähköä tarvitaan joskus 2000:n jälkeen, ovat kyllä alakanttiin niin kuin aina silloin, kun laman aikana tehdään ennusteita.

Maakaasua täällä on jatkuvasti esitetty perusvoimaksi, mutta sitähän ei tällä hetkellä ole saatavissa. Jos sitä on saatavissa, se merkitsee jatkuvaa valuuttavirtaa ulkomaille. Ja kun meillä vaihtotase pitäisi saada tasapainoon, niin ei ole mitään järkeä käyttää sellaista energiaa, joka huomattavasti enemmän kuluttaa valuuttaa kuin muut energiamuodot.

Maakaasullahan on sitten omat vikansa. Sitä ei voida varastoida, ja se on hyvin räjähdysarkaa niin, että maailmalla kaasuräjähdyksiä sattuu aika paljon. Jos halutaan kuolemantapauksia laskea, niitä täytyy maakaasulle laskea aika paljon. Maakaasun hinta taitaa olla noin 1 500 miljoonaa vuodessa tällä hetkellä ja ydinpolttoaineen hinta vastaavasti noin 250 miljoonaa markkaa, niin että siinä on valtava ero ulkomaanvaluutassa.

Talousvaliokunta on todennut, että ydinvoima on katsottava kotimaiseksi, koska siinä puolet on kotimaista työtä. Polttoaine on joka tapauksessa helposti varastoitavissa niin, että sitä voidaan useiksi vuosiksi saada maahan, jolloin ei ole sitä vaaraa, joka on joissakin muissa energialähteissä, tietysti erikoisesti maakaasussa.

Puuenergiaa täällä on vaadittu myös perusvoiman korvikkeeksi, mutta sekään ei tietenkään siihen sovi, vaan lähinnä kaukolämpölaitoksiin pienille taajamille. Ja se vaatii vielä tekniikan kehitystä niin kuin olen todennut. Jos puu metsästä saadaan ulos, niin siitä kyllä kannattaa suurin osa käyttää sellun ja paperin tekemiseen, koska silloin siitä saadaan paljon parempi hinta. Polttopuun kantohinnan on oltava mieluummin negatiivinen, jotta se olisi kilpailukykyinen muun energian kanssa. Siitä ei voi kovin suurta tulolähdettä laskea niille, jotka nyt ajattelevat, että maataloustuki korvataan energiatuella.

Puun polton ja massahakemenetelmän kehittämiseen kannattaa rahaa sijoittaa niin, että nähdään sitten, onko se tulevaisuudessa niin hyvä menetelmä, että se on kilpailukykyinen. Energiapoliittinen neuvosto on nämä suositukset tehnytkin ja ilmeisesti hallitus tässä ns. kotimaisessa paketissa on nämä merkinnyt sinne. Se kotimainen paketti ei siis ole mikään valtava tukipaketti, vaan lähinnä tutkimukseen suuntautuvaa rahaa, joka minusta on ihan puolustettavaa.

Jos Kuhmon voimalan perusteella laskee, mitä puuvoimalat maksaisivat, niin ne ovat huomattavasti kalliimpia kuin ydinvoimala. Jos pitäisi puuvoimaloilla korvata ydinvoima, siitä tulisi noin 15—20 miljardia markkaa, ja hake nykyisillä hinnoilla maksaisi silloin vielä kaiken lisäksi yli 2 miljardia vuodessa, niin että näillä systeemeillä se on epätoivoisen kallista. Puu kannattaa erikoisesti vain, jos meillä on saha ja joku taajama siinä vieressä niin kuin Kuhmossa. Silloin se ilmeisesti saadaan kannattavaksikin. Tietenkin jätehiemen poltto on kannattavaa sellunkeiton yhteydessä, mutta siinäkin pitää kehittää kaasutusmenetelmää ennen kuin hyötysuhde paranee ja päästöt vähenevät. Sekin on siis vasta tulevaisuuden tekniikkaa, jota täällä jo täyttää häkää käytetään monissa puheenvuoroissa.

Yleensäkin täytyisi muistaa, että tekniikka ei kehity yhtäkkiä. Se vie oman aikansa. Ja ne, jotka eivät tekniikkaa tunne, kuvittelevat, että kaikki on heti valmista, kun joku saa päähänpiston tai keksii jotain. Valitettavasti minullakin on henkilökohtaisia kokemuksia siitä, että kestää 10—15 vuotta ennen kuin hyväkään keksintö on käytössä ja siinä on paljon lastentauteja aluksi.

Tuulisähköä ja aurinkosähköä on täällä kovasti mainostettu.

Aurinkosähkö ilmeisesti ei ole mitään Suomen energiaa kovin laajassa määrin koskaan, koska meillä aurinkoa on vaatimattomasti, mut-

ta etelämmässä sitä voidaan käyttää ja kehittää. Viime vuonna valmistettiin aurinkosähköpareja niin paljon, että jos ne kaikki pantaisiin tuottamaan sähköä, saataisiin jopa sadasosa siitä sähköstä, mitä viides ydinvoimala tuottaa vuodessa, niin että siinä on kyllä aika paljon rakentamista, ennen kuin aurinkosähkö maailmassa edustaa edes yhtä ydinvoimalaa, puhumattakaan siitä, että se olisi joku merkittävä energialähde. Siihen menee 20—30 vuotta.

Tuulivoimaloita on rakennettu pitkään. Tällä hetkellä maapallon tuulivoimalat tuottavat yhteensä sähköä suurin piirtein puolet siitä, mitä viides ydinvoimala tuottaisi. Siitäkin on vielä pitkä matka siihen, että se olisi merkittävä energian lähde maapallolla. Nämä ovat lähinnä toistaiseksi paikallisia ja esimerkiksi saaristossa järkeviä käyttää. Niitten valmistumista meillä ei ole mitään mahdollisuuksia eikä aikaa jäädä odottamaan.

Ydinvoiman ratkaiseva etu on se, että se ei tuota haposateita, otsonikatoa eikä kasvihuoneilmiötä kuten fossiiliset polttoaineet. Ydinvoima ei kerta kaikkiaan aiheuta mitään haittaa luonnolle. On käsittämätöntä, miten luonnonnyttävät vastustavat ydinvoimaa ja hyväksyvät minkä muun hyvänsä energialähteen, kun ydinvoima ei kerta kaikkiaan aiheuta luonnolle mitään. Ihmiselle se tietenkin voi aiheuttaa ja jos säteilyvuotoja tulee, syöpään sairastumisen lisääntymisen todennäköisyyttä. Jos oikein kovan annoksen saa, niin siihen kuoleekin, muttei luonto siitä häiriinny verrattuna haposateisiin, kasvihuoneilmiöön ja otsonikatoon. On kerta kaikkiaan käsittämätöntä, miten luonnonsuojelija voi vielä olla ydinvoiman vastustaja. Silloin hän ei ajattele luontoa vaan hän ajattelee ihmistä ja ihmistäkin hän ajattelee väärin.

Ydinvoimaa hankkiva Suomi on varmaan hyvässä seurassa. Suomeahan on aika onnettomasti sanottu Pohjolan Japaniksi. Se vertailu ei valitettavasti pidä paikkaansa, mutta sen sijaan voimme ehkä siinä olla Japanin kaltaisia, että Japani perustaa energiansa ydinenergian varaan samoin kuin Ranska. Olen varma, että monet maat alkavat nopeasti rakentaa lisää ydinvoimaa, kun niiden päättäjille selviää, minkälaista uhkapeliä kasvihuoneilmiön eteneminen on.

Ed. Laitinen: Arvoisa puhemies! Me kansanedustajat olemme nyt aika tavalla tempelinharjalla. Olemme tekemässä päätöstä Suomen tulevaisuudesta. Suomen hyvinvoinnin kehityksen kannalta akilleen kantapäänä on suh-

tautuminen perusvoimaratkaisuun. Mielestäni siksi ei pitäisi nyt sekoittaa perusvoimaratkaisua ja erilaisia alueellisia energiaratkaisuja toisiinsa. Siksi on turha kinastella ydinvoiman tai turpeen välillä. Me emme kuitenkaan pysty nyt tekemään tässä asiassa sellaista kompromissia, että rakentaisimme puulla käyvän ydinvoimalaitoksen.

Mutta kuitenkin nämä keskeiset elementit nyt käytävässä keskustelussa ovat yhdistettävissä toisiinsa. Tärkeätä on huolehtia siitä, että maamme talouden selkäranka, teollisuus, tulee jatkossa saamaan kilpailukykyistä energiaa edelleenkin käyttöönsä. Ydinvoima, puu ja turve eivät ole toisiaan poissulkevia vaan toisiaan täydentäviä energian alkuvoimia. Tästä syystä on tarpeellista tehdä laaja yhteinen paketti, jolla voimme nykyisen energiapolitiikan pattiilanteen purkaa.

Me emme voi myöskään tätä asiaa tarkastella henkilökohtaisten mieltymysten tai puhtaiden aatteellis-poliittisten lähtökohtien pohjalta. Siihen ei yksinkertaisesti nykyisessä Suomen taloudellisessa tilanteessa ole varaa ja mahdollisuutta, niin kiehtovaa kuin se olisikin toisenlaisessa taloudellisessa tilanteessa.

Meidän on nyt jokaisen kansanedustajan tunnettava vastuumme Suomen tulevaisuudesta. Siksi mielestäni emme voi esimerkiksi mennä tasavallan presidentti Mauno Koiviston ajatusten taakse piiloon, semminkin kun muistamme, että Mauno Koivisto ensimmäisellä pääministerikaudellaan ei suosinut ydinvoimaa, ja toisaalta kun muistamme, että Koivisto on niitä vanhan ajan pankkimiehiä, jotka korostivat aina vain säästön merkitystä, mikä varmasti olikin tarpeen silloin, kun elettiin nousuuhdanteen huumassa. Nyt olemme aivan toisenlaisessa taloudellisessa ja tuotannollisessa tilanteessa.

Meidän on muistettava, että Suomen itsenäistymiseen ja taloudelliseen kasvuun sähkö on kuulunut elimellisenä osana. Ilman Imatran Voimaa ja Outokumpua ei meillä olisi ollut mahdollisuutta muuttua maatalousyhteiskunnasta teollisuus- ja palveluyhteiskunnaksi, mikä on ollut Suomen varallisuuden keskeinen perusta.

Maamme tuotantorakenteiden kehittymiseksi on ollut paikallaan myös ydinvoiman hyödyntäminen, sillä energiavaltainen paperiteollisuutemme tarvitsee halpaa energiaa käyttövoimakseen ollakseen kilpailukykyinen.

Energian säästämistä lienevät kaikki tässäkin salissa, ei ainoastaan paikalla olevat vaan muutkin kansanedustajat, yhtä mieltä. Uusiutu-

mattomien energiavarojen tuhlailuun ei ole varaa. Kestävän kehityksen tiellä ei ole mahdollisuuksia ajaa kaasupoljin pohjassa, vaan kaasuja jarrupoljinta on käytettävä taiten, jotta Suomi-niminen auto pysyisi nyt varsin liukkaalla tiellä eikä kaatuisi tuhoa tuoden syvään ojaan, josta ei ole hinurinkaan avulla nousua.

Tuhlailuun meillä ei ole energiassakaan varaan, siksi pieni kansantalous me olemme muutuvassa maailmassa. Pelkillä energiansäästötoimilla me ajamme yhteiskuntamme kansalaisten kannalta kovaan taloudelliseen tilanteeseen, väitän — päinvastoin kuin säästöistä eniten ääntä pitävät pehmeän yhteiskunnan kannattajat. Energian säästö vaatii lisää sähkövoimaa — sitä edellä ed. Tiurikin puheenvuorossaan korosti — sillä kaikki nykyiset energian säästöön liittyvät ratkaisut perustuvat sähköön ja sähköisten laitteiden hyväksikäyttöön. Aikoinaan V. I. Lenin totesi: ”Sosialismin rakentamista on työläisneuvostot ja maan sähköistäminen.” Toki myös kapitalismi on kaiken aikaa perustanut oman kehityksensä sähköllä käyviin laitteisiin.

Kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti tulisi kehittyneiden, teollistuneiden maiden kehittää omaa ydinvoimatuotantoaan, sillä tähän ei kehityksellä ole pääomia eikä myöskään teknistä osaamista ja valmiutta. Juuri tämä osaaminen muodostaakin ydinvoiman hyödyntämisen keskeisimmän perustan. On syytä kehittää ydinvoimaa maissa, jotka ovat jo pitkään pystyneet onnistuneesti tästä tuotannosta huolehtimaan.

Kaikilla kansainvälisilläkin mittareilla mitattuna, mistä on aivan tuoreita tilastotietoja, suomalainen osaaminen, taitaminen ja tietäminen ovat tuoneet niin turvallisuus- kuin hyötytavoitteita mitattaessa suomalaisen ydinvoiman ykkösjälle kansainvälisissä vertailuissa ja taulukoissa. Suomen muita maita korkeampi käyttökerroin mielestäni osoittaa, että maassamme ydinvoiman tuotantoyksiköt toimivat elikkä tekniikka pelaa ja käyttö- ja huoltohenkilöstö ovat ammattitaitoisia ja tehokkaita. Tämä osoittaa, että suomalainen sähkö- ja ydinvoiman huoltohenkilöstö on maailman kärjessä osaamisessaan. Suomalaisen työmiehen työtä ja korkeata osaamista kunnioittavien tahojen tulisi toimia tässä tilanteessa erittäin vastuullisesti ja vakavasti teollisten työpaikkojen turvaamisen puolesta.

Me voimme omalla ydinsähkötuotannolla pienentää nykyistä sähkön tuontia ja vastaavasti valmistautua mahdollisesti tulevaisuudessa sähkön vientiin, jopa länsimaihin, sillä Ruotsin

vuoteen 2012 tähtäävä ydinvoimasta luopumis- päätös tekee tästä maasta sähkön tuonnista riippuvaisen maan. — En muuten oikein jaksa uskoa sivumennen sanottuna, että tuo Ruotsin päätös luopua ydinvoimasta on pitävä ja kestävä pitkällä aikavälillä. Luulenpa, että Ruotsi joutuu tätä kysymystä kyllä hyvinkin lähitulevaisuudessa arvioimaan vähän uudelta pohjalta. (Ed. Tennilä: Olisikohan ruotsalaisten asia?)

Ennen kaikkea oman maamme taloudellinen kasvu turvaa suomalaisen hyvinvointivaltion sosiaalisen, taloudellisen ja ympäristöllisen perusrakenteen. Taloudellisen kasvun turvaamiseksi on nyt tehtävä perusvoimaratkaisu. Samanaikaisesti tulee kehittää alueellisia, pienimuotoisia energialaitoksia, jotka käyttävät puuta ja turvetta raaka-aineena.

On kuitenkin vielä korostettava, että perusvoimaratkaisua ei voida tehdä puun ja turpeen varaan, (Ed. Tennilä: Miksi?) mutta perusvoimaratkaisu, joka perustuu ydinvoimaan, ei pois sulje alueellisia puu- ja turve-energiaratkaisuja, mielestäni päinvastoin. Se luo niille taloudellisesti todellisen pohjan toteutua. Olen mielessäni, kun tätä asiaa olen pohdiskellut, tullut siihen johtopäätökseen, että meillä on perusvoiman osalta kaksi vaihtoehtoa: joko ydinvoima tai hiilivoiman voimakas lisääminen. Hiilivoiman lisäämisen kannalla en ole.

Vain ydinvoimaan perustuva perusvoimaratkaisu turvaa olemassa olevan teollisuuden ja uusteollistamisen tarvitseman energian saannin kilpailukykyiseen hintaan. Laajenevan teollisuustoiminnan kautta syntyy kansantalouteemme lisäarvoa, jolla luodaan uusia, pysyviä työpaikkoja.

Teollisuutemme rattaiden pyöriminen varmistaa valtion tulojen oikean kehityksen ja luo myös yrityksille voimavaroja huolehtia ympäristönsuojelusta. Turvallinen ydinvoima on jo nyt tiedossa olevista energiamuodoista ympäristöystävällisin. Olen myös pohdiskelussani tullut tähän johtopäätökseen.

Tieto perusenergiamme saatavuudesta kilpailukykyiseen hintaan tulevaisuudessa luo teollisuudelle niitä tarvittavia näköaloja, jotka vauhdittavat investointitoimintoja, joita maamme taloudellinen tilanne nyt erittäin kipeästi kaipaava. Taloudellisen toimeliaisuuden kautta syntyy myös sitä lisävarallisuutta, jolla voidaan tutkia ja kehittää vaihtoehtoisia energiamuotoja.

Arvoisa puhemies! Tuleva energiaratkaisu on monella tavalla vedenjakaja Suomen taloudellisessa ja sosiaalisessa hyvinvointikehitykselle.

Poiketen eräiden keskustalaisten puhujien näkemyksistä en voi ja en halua olla pysäyttämässä yhteiskunnallista kehitystä. Hyvinvointia voidaan parantaa vain työllä, vain työllä. Sitä tämä maa totta totisesti nyt kipeästi tarvitsee lisää. Siihen me tarvitsemme lisää energiaa, lisää sähköä.

Minä haluan tässä yhteydessä ilmoittaa aivan julkisesti, että minua ei ole tämän kysymyksen, energiaratkaisun, osalta painostettu, puhumatakaan että olisi järjestetty tai edes olisi tarjottu vaalirahoitusta, niin kuin täällä eräissä puheenvuoroissa on väitetty. Ja jos olisikin tällaista tarjottu, niin luonnollisesti kieltäytyisin hyvin jyrkästi. Minusta tällaiset väitteet ja puheet, joita eräät ovat esittäneet, ovat meidän yksittäisten kansanedustajien halventamista ja täysin moraalittomia ja rajuja vyön alle lyöntejä.

Ed. T e n n i l ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Laitiselle toteaisin kysymyksen, joka liittyy painostamiseen. Ehkä sanoilla on omat merkityksensä, mutta kyllähän tuokin kannanotto kaunistelua oli, kun hän sanoi, että minua ei ole yhtään painostettu. Kyllä jokaiseen kansanedustajaan on pyritty vaikuttamaan. Siitä olen takuuvarma. Kyllä jokaiseen varmaan jonkin verran on yritetty vaikuttaa, ja vaikuttamista on se, kun lehdissä lukee jotakin ja kun lähetystöt käyvät ja kun keskustelua käydään. Ja näinhän tietysti täytyy ollakin. Sehän erikoista parlamentarismia olisi, jos täällä tyhjiössä päätettäisiin kuuntelematta ketään. Eri asia on sitten, millä pohjalla kantansa muodostaa. Siinä sitten otetaan huomioon en faktat, jotka esitetään ja jotka omasta mielestä ovat painavimmat, mutta väite, että kukaan ei ole yrittänyt näin isossa asiassa tai pienemmissäkään asioissa vaikuttaa kansanedustajiin, tuntuu aika erikoiselta. Esimerkiksi äänestäjien vaikuttaminen edustajiinsa on minusta täysin luonnollista ja olisi omalaa- tuista, jos sellainen yhteys puuttuisi.

Ed. V e h k a o j a : Arvoisa puhemies! Ed. Laitisen puheenvuoro hokkasi sellaista ydinvoimaa, että lasikin meni täällä äsken rikki.

Kuten olemme huomanneet tämän keskustelun aikana, sosialidemokraattisessa eduskuntaryhmässä katto on korkealla ja seinät leveällä. Monenlaista mielipidettä on ydinvoimala-asias- ta meidän ryhmässämme.

Mitä tulee kokonaisasetelmaan, minä olen kokenut tämän kysymyksen sillä tavalla, että tässä on niin kuin uhka vastaan uhka jollakin

tavalla esillä ja kansanedustajaparat nyt sitten joutuvat kuitenkin ratkaisemaan, kumpaa uhkaa sisältävää nappia täällä itse kukin painaa.

Olen sitä mieltä, että Suomi tarvitsee perusvoimaratkaisun, jotta voidaan antaa talouden elpymiselle merkkejä ja myös edistää työllisyyttä. Mikä tahansa perusvoimaratkaisu, ylipäättään mikä tahansa päätös, on tällainen vinkki, ja siinä mielessä en kuulu niihin, jotka hirttäytyisivät ajatukseen, että vain ydinvoimalapäätöksellä Suomi voidaan nostaa lamasta.

Itse kun tulen Vaasa-nimisestä kaupungista, niin siellä on oikeastaan mielenkiintoisella tavalla kulminoitunutkin tämä keskustelu, koska siellä on työntekijöitä runsaasti, jotka puolustavat varmasti ydinvoimaratkaisua sen takia, että se merkitsee juuri heille työtä, ja muutaman kilometrin päässä on toisia työntekijöitä, jotka puolustavat esimerkiksi kaasudieselvaihtoehtoa sen takia, että se tulisi merkitsemään juuri heille työtä samaisessa kaupungissa. Tietysti myös on laajempia vaikutuksia, mutta näin pienessäkin kasvuympäristössä tulee mielenkiintoisia asettelmia jo näkyviin.

Muutama viikko sitten julkistettiin Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen selvitys, jossa aivan selkein sanoin todettiin, että kaasudiesel on käypä perusvoimavaihtoehto. Edellisessä Tekniikka ja Talous -numerossa sama oli tietysti todettu myös ydinvoimasta. Näin ollen ei ole epäselvyyttä minun mielestäni siitä, että näistä vaihtoehtoista pitää voida aivan kiihottomasti edelleen jatkaa keskustelua.

Sen sijaan minä en ole ollut ollenkaan tyytyväinen tähän valtioneuvoston päätöksen perusteluosassa mainittuun kohtaan, jossa minusta vähän vilpistellen väitetään, että nyt olisi edessä ainoastaan sen ratkaiseminen, perustuuko perusvoimaratkaisu ydinvoiman vai hiilivoiman lisärakentamiseen. Minä näen tässä kysymyksessä todella tapahtuneen niin, että on haluttu sulkea kaasuvaihtoehto pois ja kun se on haluttu sulkea pois, ei ole tietenkään etsitty strategiaakaan, jolla kaasuvaihtoehto olisi tuotu käypäseksi vaihtoehdoksi tähän rinnalle.

Täällä keskustelussa on todettu, kuinka ydinvoima ei vaadi mitään valtion tukitoimia. Mutta kuten tiedämme, poliittinen paketti tämän ydinvoimaratkaisun takanahan pitää sisällään kotimaisen energian käytön lisäämisen, jolloin sitä kautta tietenkin on pakko sanoa, että esillä oleva ydinvoimapäätös sisältää valtion tukitoimia energiaratkaisussa mitä suurimmassa määrin.

Täällä on paljon spekuloitu sillä, miten todel-

linen maakaasuvaihtoehto on ja millä aikavälillä se olisi sitä. Jos mennään hieman historiaan, niin voidaan tietysti ajatella, että kaikki vaikuttaa kaikkeen. Jopa torjuntahävittäjäratkaisu, kun JAS-hävittäjät siinä hävisivät, on saattanut olla sellainen tietoinen ja haluttu valinta, jolla on suljettu perusvoimaratkaisusta kaasu pois, koska se olisi varmasti kiinnostanut vastaostomielessä tämän ratkaisun yhteydessä.

Joka tapauksessa esimerkiksi Pohjoismaiden neuvoston äskettäisessä kokouksessa tuli jälleen tärkeästi esille se, että Pohjoismaissa on yhteistä tahtoa siihen, että maakaasuputkistot saadaan yhdistettyä, niin idästä kuin lännestäkin tulevat putkistot. Sen, miten tämä tulee tapahtumaan, tulee aika tietysti näyttämään.

Omien pikku selvitysteni mukaan kaasudieselratkaisussa ei kuitenkaan olla myöskään täysin kiinni pelkästään maakaasuputkistoon, vaan on jopa mahdollista saada tarvittava kaasu nestekaasumuodossa laivoilla dieselvoimaloihin. Tällä tavalla voitaisiin laajentaa kaasun toimitajien piiriä tietysti siitä, mitä se tällä hetkellä on. Ollaan siis riippumattomia näistä suuremmista superratkaisuista, jos niin halutaan.

Joka tapauksessa toivon, että kun eduskunnan valiokunnassa nyt tätä asiaa valmistellaan ja selvitetään, kaasudieselvaihtoehto tulee saamaan sille kuuluvan osan selvitystyössä. Omasta puolestani olen suorastaan ihmetellyt sitä, että minkäänlaisista lobbauksista kaasudieselpuolelta ei oikeastaan ole tapahtunut, ja on todella niinpää, että jos en olisi itse yrittänyt saada tästä selvää, niin kovin paljon vieläkin pienemmät tiedot tästä itselläni olisi.

Toivon, että valistusta, ilman että tarvitsee aina puhua vähän alhaisesti lobbauksesta, annetaan asianmukaisissa puitteissa. Ei sen tarvitse aina tapahtua ilmaisten lounaitten muodossa. Eilenhän vitsailtiin yhdelle edustajalle, että puolen vuoden lounaat on ansaittu, kun ei sano mielipidettään selvästi etukäteen ja saa kaikilta osapuolilta tällaisia suosionosoituksia.

Arvoisa puhemies! Jos ajatellaan ihan asia-pohjalta esimerkiksi kaasudieselin ja ydinvoiman suhdetta, etuja ja haittoja, niin itse olen pannut merkille eräitä seikkoja, joista haluan tässä kyllä vähän luettelonomaisesti mainita.

Minä pidän kaasudieselvaihtoehdossa siitä, että se on, toisin kuin ydinvoima, hajautettu energiaratkaisumalli. Sen kotimaisuusaste on suurempi kuin ydinvoiman. Myös hyvin tärkeä asia on se, että kaasudieselratkaisulla voitaisiin vastata kysynnän vähittäiseen kasvuun vähitel-

len. Sen sijaan taas ydinvoimaratkaisu johtaa aivan varmasti ainakin väliaikaisesti ja alussa sähkön ja energian tuhlailevaan käyttöön, koska sitä ei voida mitoittaa sillä tavalla, että säästötavoite voisi toteutua samanaikaisesti. Myöskin voidaan sanoa, että kaasudieselin takia ei varmaan tarvittaisi sellaisia kalliita kriisiratkaisuja, joihin ydinvoimaloiden takia on tietysti varauduttava. Hukkaenergia on vähäisempi. Sitten tietysti ydinvoimaloiden kohdalla ei loppusijoituspaikkaa ole ratkaistu, se on myös painavana muistettava. Korkea-aktiivisten ydinjätteiden kuljetusten lisääntyminen ja niiden turvallisuuden takaaminen aiheuttaa kysymyksiä. Jatkuvasti kuullaan sabotaaseista, jotka ovat lisääntyneet, ja se on asettamassa myös kysymyksiä. Sitten on tietysti todettava, että maailmalla maakaasun osuus lisääntyy huomattavasti ja siinä mielessä Suomen ydinvoimalapäätös tulisi olemaan aika epämuodikas ja tätä taustaa vasten ihan tarpeetonkin ratkaisu.

Arvoisa puhemies! Mielestäni Suomen on sijoitettava kuitenkin ydinvoimaloihin mitä suurimmalla syyllä, mutta niin kuin sanotaan märkväl, mielestäni tämän tulisi nyt tapahtua siten, että me kantaisimme todella huolta omassa lähinaapurissamme toimivien ydinvoimaloiden turvallisuudesta. Niiden turvallisuutta on lisättävä, tai jos se on mahdotonta, ne on ajettava alas, ja tämä kaikki maksaa. Uskon, että kansainvälisessä intressissä tämä kysymys ei samalla aikanopeudella tule olemaan kuin sen pitäisi olla meidän intressissämme. Jos olemme todella huolissamme turvallisuudesta, niin nämä turvallisuutta lisäävät sijoitukset tulisi tietenkin tehdä ensisijaisesti ennen kuin ryhdymme puhumaan oman ydinvoimalan rakentamisesta.

Jos kaikkien näiden naapureihin uhrattavien kustannusten jälkeen vielä on rahaa jäljellä, niin siinä vaiheessa voitaisiin keskustelu suomalaisesta uudesta ydinvoimalasta tietysti ehkä käynnistää uudelleen. Mutta en ymmärrä tätä keskustelua täällä siltä kannalta, että en ole saanut riittävää vastausta ydinvoiman puolustajilta siihen kysymykseen, miten he aikovat ratkaista näiden ilmeisesti turvattomien ydinvoimaloiden kysymyksen siinä tapauksessa, että uhraamme taloudelliset voimavaramme oman viidennen ydinvoimalan rakentamiseen sen sijasta, että lisäisimme välittömässä läheisyydessä olevien ydinvoimaloiden turvallisuutta.

Ed. Dromberg (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli mielenkiintoista kuunnella ed. Vehkaojan puhetta energiapolitiisesta päätöksestä ja hänen vertailujaan kaasudieselin ja ydinvoiman välillä. Kun kuitenkin täällä on tehty kysely tästä asiasta, niin mielestäni erinomaisesti kauppa- ja teollisuusministeri Tuomisto on vastannut siihen, miksi kaasudieselvaihtoehto ei tällä hetkellä ole perusvoimaratkaisu eikä varmaan myöskään tulevaisuudessa. Tässä sanotaan seuraavasti: "Nesteytetyn maakaasun tuontiin liittyvien investointien raskauden sekä polttoaineen korkean hintatason takia hankkeen kannattavuus on heikko. Liiketaloudellisia perusteita hankkeen toteuttamiselle ei ole. Hankkeen käynnistäminen edellyttäisi huomattavaa valtion tukea. Valtiontalouden kireän tilanteen takia mahdollisuudet osallistua riittävän suurella panostuksella hankkeen rahoittamiseen ovat kuitenkin heikot."

Me kaikki tiedämme, että ydinenenergia on se energiamuoto jota ei valtion tuella tarvitse viedä eteenpäin. Jo talousvaliokuntakin aikanaan käsitellessään selontekoa kiinnitti tähän huomiota, että pitäisi selviytyä energiapolitiisesta tilanteesta niin, ettei siihen tarvitse veromarkkoja panna. Kun me kaikki tiedämme tämän taloudellisen tilanteen, niin se on järkevintä jo tältäkin vaihtoehtopohjalta.

Kotimaisuusasteeseen: perusmateriaali eli kaasu tuodaan muualta kuin Suomesta eli ei se mikään halpa energiamuoto tule olemaan.

Ed. Tiuri (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maakaasua ei ole käytettävissä ja kaasuputkea ei saada. Jos se saataisiin, niin ainakin sabotaasi olisi, jos siitä puhutaan, mahdolluttoman helppoa, kun kaasuputkea on pitkin matkaa.

Hajautettu dieselvoima on mahdollista vain kaasuputken varrella. Jos dieselissä käytetään jotain muuta polttoainetta kuin kaasua, niin silloin se on todella ympäristöhankalaa. Mutta maakaasukin poltettuna tuottaa hiilidioksidia ja typen oksideja eli happosäteitä niin, että se ei ole mikään kovin ympäristöystävällinen, vaikka se onkin hiiltä parempi.

Modigen-yhtiön mukaan, jos 7 prosenttia on reaalikorko, niin silloin maakaasudiesel on ydinvoiman kanssa kilpailukykyinen. Mutta eihän meillä 7 prosentin reaalikorkoa ole muuten kuin joskus ihan hetken. Normaalisti se on hyvin paljon alhaisempi, ja se oli pitkän aikaa negatiivinenkin Suomessa. Lisäksi maakaasu vaatii

1 500 miljoonaa markkaa ulkomaille joka vuosi polttoaineen hintaan. Ympäristöasiat eivät myöskään ole kunnossa niin hyvin kuin pitäisi, jos halutaan kasvihuoneilmiö torjua. Ei kaasudiesel millään lailla muuta tätä tilannetta. Kyllä siitä aika hyvät selvitykset ovat olemassa ja vielä paremmat saadaan, jos tarvitaan.

Ed. P. L e p p ä n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Dromberg täällä puhuu perusvoimaratkaisun puolesta. Ihmetellä täytyy, mihin tämä ajatus perustuu, kun hallitukseen ei tunnu tietävän sitä, mihin perusvoimaa kohta tarvitaan, kun teollisuus ei ole esittänyt investointiohjelmaansa ja kun meillä tällä hetkellä on yli 3 000 megawattia käyttämätöntä sähköä. Jos me tällä hetkellä menisimme näillä pienemmillä yksiköillä, jotka käyttävät kotimaista energiaa, ja panisimme säästöastetta huomattavasti suuremmaksi, saataisiin taajamia lämmitettyjä niillä sähkön pienillä yksiköillä. Mutta tästähän ei haluta puhua nähtävästi kymmenen vuoteen, kun saadaan tämä ydinvoimaratkaisu päätökseen.

Ihmetellä täytyy myöskin sitä, että jos Teollisuuden Voima on tällä hetkellä niitä ongelmayrityksiä, niin kuin niitä on tuhansia meillä, valtiojohtoinen yritys, niin sehän voi olla näin, että valtio joutuu tavalla tai toisella pitämään pystyssä sen yrityksen. Tällä tavoin se saa sitten korkotukea, muuta tukea ja ainakin takaukset; silloinhan valtio joutuu eli veronmaksajat tähän rahoitukseen mukaan. Minusta tämä on harhaanjohtavaa, että joka yhteydessä puhutaan, ettei yhteiskunnan rahoitusta tarvitse, mutta ainakin tuki sinne tarvitaan. Mutta siitä ei kannata tänä päivänä puolustajien puolelta puhua, koska sehän olisi yksi argumentti meille, jotka vastustamme ydinvoimaa.

Sitten vielä sähkön kulutus lisääntyy. Kaikki puhuvat, että se nousee näin ja näin paljon. Totta kai se lisääntyy, kun se on halpaa. Sitä haaskataan niin teollisuudessa kuin kotitalouksissa, kunnissa ja kaupungeissa. On aivan luonnollista, että käyttö lisääntyy. Mutta jos pantaisiin vähän hintaa lisää ja säästöastetta lisää, niin totta kai kulutus laskisi.

Ed. D r o m b e r g (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun noin 70-luvun puolivälissä tapahtui öljykriisi ja säästötoimet pantiin käytäntöön, silloin joksikin aikaa kulutus pieneni, mutta kohta tuon kriisin selvitettyä kulutus on noussut aivan huimalla vauhdilla. Jos me ajatte-

lemme, että meidän kansantaloutemme täytyy saada nousuun, niin se vaatii toimenpiteitä teollisuudelta ja se vaatii toimenpiteitä myöskin kansantalouttakin ajatellen. Silloin 3 prosentin bruttokansantuotteen nousu pitäisi nykyistä tasoa yllä, mutta se ei riitä siihen, että me pystymme turvaamaan tulevaisuudessa myöskin hyvinvoinnin tässä valtakunnassa. Sitäkin taustaa varten meidän täytyy luoda sellainen pohja taloudelle, että se turvaa kasvun niin, että me pääsemme Suomessa nousemaan lamasta. Silloin siinä kyllä tarvitaan sähköä, kun tiedetään, mikä meidän teollisuutemme ja elinkeinoelämämme rakenne on. Koko ajanhan peräänkuulutetaan uusteollistamista, ja uskon, että sekään ei tule toimeen ilman sähkövoimaa. Toisin sanoen, jos vasemmisto haluaa, että maa lähtee nousuun, se ymmärtää myöskin tämän perusvoimaratkaisun tärkeyden.

Ed. T i u r i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sähkön hinnan nostaminen, jotta sähkön kulutus vähenisi, on todella omalaatuinen esitys. Sähköhän on yhteiskunnalle sama kuin ravinto ihmiselle, niin että kun juuri vasemmisto jatkuvasti murisee siitä, että Suomessa ruuan hinta on suuri, niin ilmeisesti se on sen turvaamiseksi, että suomalaiset eivät syö liikaa. Kun meillä kuitenkin on liikalihavia, niin varmaan sitten niistä päästäisiin eroon, kun vielä ruuan hintaa nostettaisiin.

Minä en usko, että sähkön kulutus siitä vähenee, että sen hinta nousee. Kotitalouksissa se ei vaikuta yhtään mitään, koska se on niin pieni osuus kustannuksista. Teollisuudessa se tietenkin merkitsee. Jos hintaa nostetaan riittävästi, niin että valtio panee veroja ja muita siihen, kulutus vähenee siitä syystä, ettei enää tehdä paperia eikä myydä ulkomaille, mutta kyllä silloin aika kurjaa on Suomessa elää.

Ed. P. L e p p ä n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä ed. Drombergille siitä, että me haluaisimme muka estää kansantaloutta nousemasta. Jos ajatellaan, että tämä ratkaisu vie 5—10 vuoteen ennen kuin se toteutuu, niin jos me odotamme sitä ratkaisua, on aivan luonnollista, että tämä maa on mennyt mooneen kertaan konkurssiin. Muut suuremmat ratkaisut on tehtävä tänä keväänä. Tällä ydinvoimaratkaisulla ei ole mitään merkitystä minun käsitykseni mukaan sille, mitä tänä keväänä Suomessa tulee tapahtumaan. Meillä on paljon suuremmat ongelmat kuin ydinvoima-

ratkaisu nyt tehtävänä ja ne pitää tehdä tänä keväänä.

Ed. Dromberg (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän nyt on selkeästi todistettavissa, että jos me teemme tämän perusvoimaratkaisun nyt ja heti, niin kuin se tulee tehdäkin tämän kevään kuluessa, se luo automaattisesti heti työpaikkoja ja myöskin alihankintoja tänne maahan. Siitähan on esimerkiksi Rakennustyöväen Liitto puhunut, ja eilen täällä oli jokin muikin lähetystö, joka nimenomaan eduskunnalle toi viestin siitä, että tällä toimenpiteellä saadaan lisää työpaikkoja tai pelastetaan niitä työpaikkoja kenties, jotka nyt ovat vielä uhanalaisina. Sitäkin taustaa vasten minä todella ihmettelen, että vasemmisto näin voimakkaasti vastustaa työllistämistoimenpiteitä valtakunnassa ja taloudellista nousua. Onko tämä jotakin poliittista taktiikkaa, että porvarihallituksen päälle kaadetaan myöskin tämän tyyppisellä tavalla vastuu asiassa, jota kuuluisi nimenomaan työväenliikkeen puolustaa?

Ed. Tennilä: Rouva puhemies! Uutta ydinvoimalaa ajavat ovat täällä keskustelussa leimanneet ne, jotka vaativat puulle energiakäyttöä ja turpeen lisäkäyttöä, epärealistiseksi haittelijoiksi. Oikean kuvan luomiseksi esittelen hyvin lyhyesti erään turpeen lisäkäyttösuunnitelman. Suunnitelman laatija on valtionyhtiö Veitsiluoto Oy.

Veitsiluoto suunnittelee voiman tuotannon uudistamista tehtaillaan Kemissä ja Kemijärvellä. Hankkeiden toteuttaminen liittyy tehtaiden kokonaiskehityksen ja kannattavuuden parantamiseen. Voimalaitosinvestointien jälkeen Kemin ja Kemijärven tehtailla voidaan käyttää tehtailla syntyvät puujätteet, turvetta ja polttohaketta. Veitsiluoto tarvitsee näihin hankkeisiin energiaavustusta. Kun sitä harkitaan, pitää ottaa huomioon se, että tehtaat sijaitsevat pohjoisessa ja siitä aiheutuu keskimääräistä suurempi energian kulutus. Meillä täytyy olla ajattelutapana se, että tuotantoa on koko maassa, ja ennen muuta tietysti myös, että tuotantoa on energialähteillä. Lisäksi pitää ottaa tältä osin huomioon myös se, että Veitsiluodolla ei ole mahdollisuutta saada käyttöönsä maakaasua, koska valitettavasti tuo putkiverkosto ei pohjoiseen yllä, se on hyvin valitettavaa.

Kun Veitsiluoto saa toteutettua nämä suunnitelmansa, se kykenee tuottamaan sähköä ei vain

omille tehtailleen vaan myös lähialueelle eli Kemin ja Kemijärven kaupungeille. Ne voivat ostaa sähköä Veitsiluoto Oy:ltä, eli kysymys on itse asiassa paitsi tehtaan energiahuollosta myös tietynlaisen voimalaitoksen rakentamisesta. Tämän tyyppisiä nämä hankkeet ovat monissa muissakin tapauksissa, kun puhutaan hajauteista hankkeista teollisuuden osalta.

Kemin voimalaitoksen kokonaiskustannusarvio on 500 miljoonaa markkaa ja energiainvestointiavustuksen tarve vuonna 1993—95 yhteensä 135 miljoonaa markkaa. Jos se tulee, niin Veitsiluoto toteuttaa tämän hankkeen.

Tässä on siis kysymys siitä, että käyttöön otetaan turvetta, joka korvaa öljyn, jota nyt käytetään. Määrät eivät ole mitenkään pieniä. Turpeen kulutus, joka kyseeseen tulee Kemin tehtaalla, on alkuvaiheessa sitä luokkaa, että se vastaisi 60 000:ta tonnia öljyä ja myöhemmässä vaiheessa 90 000:ta tonnia öljyä, joka on tuontiraaka-ainetta, tuontienergiaa.

Kun täällä on puhuttu siitä, etteivät vaihtoehtoiset hankkeet työllistä, niin sehän ei pidä lainkaan paikkaansa. Veitsiluoto Oy:n Kemin hanke työllistäisi yksistään rakentamisvaiheessa niin paljon, että se antaisi 150 000 — 200 000 työpäivää, jos rakennettaisiin turvevoimala. Lisäksi polttoaineen hankintaan syntyisi heti 70 uutta työpaikkaa ja voimalaitokseen 40. KTM:lle tehtyjen lisäselvitysten mukaan voimalaitoshankkeen sähkön kehityskapasiteettia voidaan nostaa noin 100 megawattiin 45 miljoonan markan lisäinvestoinnilla, jolloin turpeen tuotannossa olisi jo 100 uutta työpaikkaa. Eli näinhän työpaikkoja syntyy eri puolille maata. Tietysti tässä on esimerkiksi ammatityhdistysliikkeen puolelta ollut painetta siihen, että pitää saada ydinvoimala, että saadaan töitä. Mutta kyllä nämä vaihtoehtoiset energiaratkaisut eri puolille maata paljon tasaisemmin ja paljon enemmän itse asiassa työpaikkoja synnyttävät.

Mitä tulee tämän hankkeen, joka on esimerkiksi, vaikutuksiin ilmansaasteisiin, niin ne selvästi vähenisivät nykyisestäään, koska on käytettävissä turpeen osaltakin jo erittäin nykyaikaista tekniikkaa.

Minä otin tämän esimerkin esille sen vuoksi, että täällä on jotenkin synnytetty sellainen mielikuva, että vain ydinvoimasta puhuvat ovat reaalilla pohjalla ja muut ovat huihthapeleita, haaveksijoita tai epärealistikkoja. Tässä on kysymys Veitsiluoto Oy:n hankkeesta, joka yhtiö varmasti ei lähde mistään muusta kuin tietysti

viime kädessä omasta intressistään. Ja kun se sen toteuttaa, se samalla pystyy tuottamaan sähköä vieläpä lähisedullekin.

Puun ja turpeen käytön lisäämisestä on paljon puhuttu. Näin teki myös kauppa- ja teollisuusministeri Pekka Tuomisto esittelypuheenvuorossaan. Mutta jäävätkö nämä puheet puheiksi, sen itse asiassa näyttää se kohtelu, jonka Veitsiluoto Oy suunnitelmalleen tulee samaan, sillä Kemian voimalaitoksen osalta hakemus on jo sisällä. Puhuaan voi, mutta mitä sitten tehdään, kun tosi on edessä, se näkyy nyt.

Rouva puhemies! Ydinvoiman vaihtoehtona ovat ensinnäkin säästöt sekä maakaasun osalta vielä tehtävä uusi selvitys, sillä meillä on nyt aikaa, koska kasvu on ollut miinusmerkkistä. Bruttokansantuote on pudonnut noin 10 prosenttia eli povatullakin 4 prosentin kasvulla ollaan vuoden 91 tasolla vasta 97. Myös sähkön osalta kasvuennusteet ovat täydellisesti väärin mitoitettuja, ja säästöillä päästään vielä paljon alemmaksi. Meillä on siis aikaa ratkaista myös ns. perusvoimaratkaisu ja katsoa vielä kerran ja tosissaan sitten, kun Ruotsi pannaan tosipaikan eteen, myös maakaasuvaihtoehto Norjan kanssa. Ja onhan Barentsiltakin kaasua saatavissa ainakin 2000-luvun alussa, jonne saakka varmasti selvittää sellaisilla ratkaisulla, joissa myös hajautettu, vaihtoehtoinen, kotimaisuuteen perustuva energian tuotanto on vakavasti käytössä eikä vain sanana paperilla tai syöttinä joillekin sellaisille, jotka tarvitsevat jonkinlaisen perusteen esimerkiksi muuttaa kantaansa, koska eduskunnan nykyinen kantan tiedetään.

Ed. Tiuri: Arvoisa puhemies! Mikäli muistan oikein ed. Tennilän puheen, niin tämä Veitsiluodon voimala vaatii 135 miljoonaa markkaa valtion tukea. Eli tässä ollaan taas sellaisessa energiassa, johon valtion pitää sijoittaa rahaa, ja valtiolla sitä rahaa ei tahdo olla.

Tietenkin suurin haitta turvevoimaloista on ympäristöhaitat. Turvevoimala aiheuttaa aikamoiset hiilidioksidipäästöt, suuremmat kuin öljyvoimala, suuremmat kuin hiilivoimala, ja Suomi on luvannut hiilidioksidipäästöt pudottaa samalle tasolle vuoteen 2000 mennessä kuin ne olivat vuonna 1990. Jos me rakennamme näitä turvevoimaloita lisää, niin me menemme yhä kauemmas siitä sitoumuksesta.

Ydinvoimalaa tarvitaan nimenomaan perussähköön. Nämä turvevoimalat ja muut ovat kai lähinnä kuitenkin järjeviä kaukolämmön tuot-

tajina, jos niitä halutaan käyttää, niin että ne ovat jonkun kaupungin kyljessä ja se lämpöenergia käytetään hyväksi. Jos sitä ei voida tehdä, silloin turvevoimalaa ei voi millään lailla puolustaa.

Esimerkiksi Outokumpu, jolla on tehtaita siellä pohjoisessakin, on selvästi todennut, että Suomeen voidaan investoida, jos tiedetään, että energiaa saadaan jollakin kohtuuhinnalla muuttaman vuoden kuluttua. Jos me jäämme odottamaan jotain maakaasuselvityksiä, joista ei ole mitään tietoa, mikä sen hinta tulee olemaan ja miten devalvaatiot ja muut sitä muuttavat, niin eihän meillä ole mitään varmuutta siitä, mitä energia tulevaisuudessa maksaa, eikä Outokumpu voi sijoittaa Suomeen.

Ed. Tennilä: Rouva puhemies! Ed. Tiurille totean, että öljyä tuodaan nyt ulkomailta. Se vaikuttaa kauppataaseeseen ihan suoraan, jos se pystytään, niin kuin tässä tapauksessa, korvaamaan kotimaisella raaka-aineella. Turvevoimaloiden kanssa on ollut tietysti näitä saastevaikutusongelmia, mutta tekniikka on kehittynyt erittäin nopeasti. Nyt on tarkoitus, että käytetään uusinta tekniikkaa, ja sen vuoksi olemme sitä lähteneet laajasti tukemaan. Nykytasosta joka tapauksessa päästöt erittäin merkittävästi vähenisivät.

Minä otin tämän Veitsiluodon esille myös sen vuoksi, että halusin osoittaa, kun te puhutte siitä, että metsäteollisuus lähtee pois, jos ei ydinvoimaa tehdä, että jos suositaan kotimaista energiaa ja tuetaan näitä energiainvestointeja, joita on suunnitelmissa, saadaan paitsi paikallisesti työtä rakennusaikana ja sitten pysyviäkin työpaikkoja aikamoiset määrät. Samalla näistä tulee voimalaitoksia koko alueelle ja myös kaukolämmön antajia, niin kuin Keminkin tapauksessa on.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään talousvaliokuntaan, jolle valtiovarainvaliokunnan, hallintovaliokunnan, sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan sekä ympäristövaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

11) Ehdotus laiksi kirkkolain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 1

Hallintovaliokunnan mietintö n:o 3

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö n:o 3.

Huomautan valtiopäiväjärjestyksen 61 §:n säännöksestä, jonka mukaan muut kuin evankelis-luterilaiseen uskontunnustukseen kuuluvat eivät saa ottaa osaa kirkkolain käsittelyyn.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

12) Ehdotus laiksi Suomen ja Ruotsin välillä tehdyn maataloustuotekauppaa koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 346/1992 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 1

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 1.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

13) Ehdotus laiksi kansanterveyslain voimaannaposta annetun lain 11 §:n 8 momentin kumoamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 351/1992 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 2

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 2.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

14) Ehdotukset laiksi asunto-olojen kehittämishastosta annetun lain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 342/1992 vp
Toivomusaloitteet n:ot 1645, 1668, 1695 sekä 1768/1991 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 3

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö n:o 3.

Keskustelu:

Ed. Myller: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että tämä päiväjärjestyksen kohta pantaisiin pöydälle viikon päästä perjantaina pidettävään täysistuntoon.

Ed. Nikula: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Myllerin tekemää pöydällepanoehdotusta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies:
Keskustelussa on ed. Myller ed. Nikulan kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi perjantain täysistuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ed. Myllerin ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle ensi perjantain täysistuntoon.

15) Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 1

pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi tiistain täysistuntoon.

Ensimmäinen varapuhemies:
Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 16.57.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio

